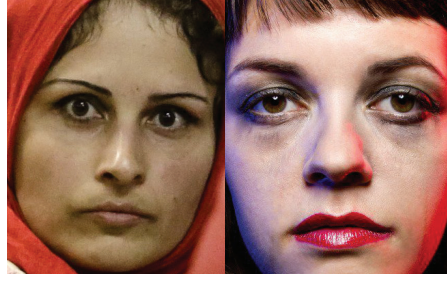

**Tarihteki
Anarşist Kadınlar (4)**

s 24

**Doğu'da Batı'da
Kadın Her Yerde Kadın**

s 14

**KESK'li Kadınların
Direnişi Sürüyor**

s 5

**Kadınlar Yaşam İçin
Mücadelede**

s 26

meeydan

2 TL

www.meydangazetesi.org

"İnsan ancak kendi
kadar özgür insanların
arasında özgürdür"

AYLIK
ANARŞİST
GAZETE
SAYI:44
MART
2018

**ERKEKLİK ÖLDÜRÜR
KADIN
YAŞATIR**

s 16

MEYDAN KADINLARININ

Meydan Gazetesi'nin 44. sayısı, diğer martlarda olduğu gibi yine kadınlar tarafından hazırlandı. Yazımından tasarımına, taşınmasından dağıtıma kadar kadınların rengi, eli, emeği var bu 32 sayfada.

Kadını yok sayan, görmezden gelene inat "biz buradayız"ı daha güçlü haykıran, düşlediklerini eyleyen, dayanışmanın gücünü var eden, hisseden kadınların sözleri var bu sayfalarda.

Örümüş duvarların ardında gökyüzüne hasret kalan kadınların her şeye rağmen umut veren mücadelesi var. İşlerini geri almak için direnen kadın işçiler, kadının tanınmamasına karşı direnen trans kadınlar var. Katledilen kadının kardeşlerimizin unuttuğumuz ve dinmeyen öfkesi var.

Susturulmaya, sindirilmeye, yok sayılmaya karşı kadın kadına dayanışmayla yaşamını kuranların hikayeleri var.

Savaşlarla zihinleri, bedenleri ve yaşamları sömürülen, yok sayılan kadınlar var. Erkeğin dizinin dibini değil kadınların öz-

gürlüğünü düşleyen, tarihteki anarşist kadınlar gibi mücadeleyi yaratan, mücadele eden kadınlar var.

Televizyonlarda takındıkları sempatik maskenin ardında, erkek egemenliğin sürdürücüsü olan devletin gerçek yüzünü bilen kadınlar var. Şiddeti, tacizi, tecavüzü meşrulaştıran, toplumun tüm bu olanlara kayıtsız kalarak apatikleşmesini sağlayan erkek egemen sistemin tüm çirkinliklerini açığa vuran kadınlar var.

Dünyanın bir ucundan diğerine farklı coğrafyalardan mesajlarıyla, yazılarıyla kadın dayanışmasını büyüten, birbirlerinin mücadelesini selamlayan kadınlar var. "Ben senim, sen bensin" diyerek birbiriyle empati kuran, empatiyi yaratarak devletin sempatik maskesini düşüren kadınların mücadelesi var.

Anarşist Kadınlar olarak her 8 Mart'ta olduğu gibi bütün kadınları sokaklara, meydanlara çağırıyoruz. Kadınların sesini Meydan'dan duyuruyoruz.

Taşeron Kadro Değil Kapının Önü Görüldü

Kapının Önünde Direniş Var

Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi yemekhanesinde çalışırken 7 Aralık'ta işten çıkarılan taşeron işçisi Ayfer Dişkaya, 13 Aralık'tan bu yana direniyor.

Meydan Gazetesi olarak, tam da taşeron kadro yalanlarının söylendiği tarihlerde işten çıkarılan Ayfer Dişkaya ile işten çıkarılma ve direniş sürecine, OHAL'de kadın ve taşeron iş-

çisi olmaya, hastane- şirket yönetiminin direnişe yönelik tavrına ve büyütülen dayanışmaya dair bir röportaj gerçekleştirdik.

Meydan Gazetesi: Merhaba, taşeron işçisi bir kadın olarak -tam da taşeron kadro yalanlarının söylendiği tarihlerde- işten çıkartıldın, ardından direnişe başladın. Bu süreci bize anlatır mısın?

Ayfer Dişkaya: Süreç Aralık ayında başladı. Çocuğum hastalandığı için şirketi arayıp izin istedim. İki gün işe gidemedim. Gittiğim gün beni ofise çağırıldılar; -ihtar bile çekilmeden, yasal bildirim bile yapılmadan- işten çıkartıldığımı söylediler. Uyumsuz olduğumu, işimde arkadaşlarımla geçimsiz olduğumu iddia ettiler, böyle bir problem yoktu. Ben de hiç bir şey söylemeden ofisten çıktım.

Ertesi gün arkadaşlarımla birlikte sendikamla birlikte görüşmeler gerçekleştirdik. Hiçbir şey olmamış gibi işime başlamamı söylediler, başladım. Sonra yeniden ofise çağırıldılar. "Çıkartıldığımı söylediniz ama benim elimde bir kağıdım yok, bir imza atmadım, neye dayanarak beni işten çıkartıyorsunuz?" dedim. "Sizin imza atmanıza gerek yok. Siz çıksaydınız gerekirdi ama biz çıkarttığımız için imzaya gerek yok." dediler, ofisten çıktım. İki hafta kadar hastane ve şirket yönetimiyle görüşmeye çalıştım, olmayınca direnişe geçtim. Hastane önünde 51 gün süren bir oturma eylemi, bir nöbet gerçekleştirdim.

İşten çıkarmaların rutin haline

geldiği OHAL sürecinde, sen 51 gün yılmadan direndin. Bu süreçte hastane ve şirket yönetiminin baskısı oldu mu? Önceden arkadaşın olan işçilerin tepkileri nasıldı?

OHAL elbette biz işçilere değil patronlara yarayacaktı, öyle de oldu. Onlar jiplerine binip sıcak odalarında otururken bizi bu keyfiyetle işten atamamalılar. Yanlarına kâr kalmamalı.

Taşeron ve hastane yönetimi baştan itibaren vurdumduymazdı. Orada uzun süre kaldığım halde, kapının önünde duruyor olmam normalmiş gibi davrandılar. Rahatça önümden geçiyorlardı, beni görmüyormuş gibi.

İşçilerdense hiç olumsuz tepki görmedim. Ama onlar da maalesef yeterince sahip çıkmadılar bana. Hepsi işten atılma tehdidiyle karşı karşıyaydı sonuçta. Sendikam, Devrimci Turizm İşçileri Sendikası ise ilk günden itibaren yanımdaydı.

Saniye Evren (Dev-Turizm İş Marmara Bölge Şube Yöneticisi): Taşeronu kaldırdık diyorlar ama gerçekler bambaşka. Ayfer'in direnişinin en önemli kazanımlarından biriydi bu; taşeron kadro yalanını ayyuka çıkarması.

Tam da hastanede toplu sözleşmenin yapıldığı süreçte sendikalı bir taşeron işçisi olan Ayfer'i işten çıkarmak, sendikal mücadeleye patronla-

rın tehdidiydi. Ancak Ayfer'in direnişi, diğer işçilerin iş güvencesi haline geldi. Hastane de şirket de bundan sonra işçileri kolaylıkla işten çıkaramayacağını anladı.

Şimdiye kadar hastane ya da taşeron şirket yönetiminden herhangi bir geri dönüş oldu mu?

Olumlu bir geri dönüş olmadı. Görüşmeler de olumsuz geçti. Zaten hastane yönetimi taşeron yönetimine yönlendirerek bu işten sıyrılmaya çalışıyor. Ancak işveren taşeron şirketse üst işveren de hastane. Hastane de taşeronun yaptıklarından sorumlu yani.

Taşeron şirket açık bir şekilde beni işe geri almayacaklarını söylüyor. Ama direnirken yasal süreci de başlattık. Haksız yere işten atıldım, elbette direnişe devam edeceğim.

Hastane kapısındaki direnişinin 51 gün sürdüğünü söyledin. Çeşitli sebeplerden nöbeti sonlandırdın ve başka bir işe girmek zorunda kaldın. Ama direnişi sürdüreceğini söylüyorsun. Bunu nasıl gerçekleştirmeyi düşünüyorsun, neler yapmayı planlıyorsun?

Önümüzdeki sürece dair pek çok planımız var; hastane önünde gerçekleştireceğimiz eylem ve etkinlikler, basın açıklamaları, farklı noktalarda bildiri dağıtımları sürecektir. Direnen DHL işçilerini, Kod-A işçileri-

ni de ziyarete gideceğiz. Şimdi başka bir yerde çalışmak zorunda olsam da, örgütlü bir taşeron işçisi olarak direnişi sürdürdüğümü, bu işin peşini bırakmayacağımı patronlar görecekler.

Saniye Evren: Örgütlü bir tepki bu. Sadece geçinemiyoruz deyip infial yaratmak değil, öfkeyi birleştirip örgütlemek ve kapitalizme yöneltmek bugünün ihtiyacı. Sıkıştığımız, çözemeyiz dediğimiz sorunlarımızı ancak böyle çözeriz.

Direnin boyunca seninle dayanışmaya gelenler oldu. Bu dayanışma sana ne hissettirdi?

Bu dayanışma beni daha güçlü kıldı. Yanımda insanlar olduğunu bilmek, benim orada ayakta durmamı sağladı. Arkamın güçlü olduğunu bildiğim için direncim her gün biraz daha yükseldi. 51 günün sonunda oradan ayrılırken, ben ancak o gün işten çıkartıldığımı anladım, direniş boyunca her gün oradaydım ya...

Normal işe gidip döner gibi 51 gün gittim direniş alanıma. Öncesinde çocuklarımı evde bırakıp her gün nasıl gidiyorsam işe, çocuklarımla ve kendimin hakkını orada bırakmamak için her gün gittim hastane önüne. Herkes yanımdaydı, süreç boyunca hiç yalnız kalmamak önemli bir dayanışma örneğiydi.

Röportaj için teşekkür ederiz. Direnişini dayanışmayla selamlıyoruz.

Meslek Hastalıkları (10)

Karpal Tünel Sendromu

Aylin Sal

aylinsal@meydangazetesi.org

Meslek hastalıklarına ayırdığımız yazı dizimizin bu bölümünde, ellerini bir işte çalışırken çok fazla kullanan bütün işçilerde karşılaşılan bir hastalığı, Karpal Tünel Sendromu'nu ele alacağız.

Karpal Tünel Sendromu çok sık rastlanan bir meslek hastalığıdır. Bu hastalığa maruz kalan bir işçinin eli işlevselliğini kaybeder; günlük işlerini yapamaz hale gelir, geceleri ağrıdan uyu-yamaz. Erkeklerle oranla kadınların bu hastalığa yakalanmasının 3 kat daha fazla olması dikkat çekicidir.

Karpal Tünel Sendromu Nedenleri ve Belirtileri

"Geceleri ağrıyla uyanıyorum. Sabah uyanı-ğımda ellerim uyuşuk ve güçsüz oluyor. Bir bardağı bile tutamıyorum." Bu sözler tüm gün evin işleriyle uğraşan bir kadından duyma ihtimalimizin çok fazla olduğu sözlerdir. Çünkü sabahın erken saatlerinde uyanıp kahvaltı hazırlamakla başlayan gün -neredeyse gece yarısına kadar- evin, çocukların, eşin işlerini yaparak geçer. "Bütün gün evdeydim zaten, ne yaptın ki?" denilen bir kadın "bütün gün" neler yapar acaba?

Çamaşırlar yıkanır, daha ütölemesi bitmeden bir o kadar çamaşır daha birikir. Her gün üç öğün yemek hazırlanır, yetmez bir o kadar da bulaşık yıkanır. Her gün yerler temizlenir, dönüp bakıldığında sanki hiç temizlenmemiş gibidir; tekrar kirlenmiştir.

Yani ne işlerin sonu gelir, ne de bu adaletsiz döngünün. Tüm bu işler kadınların ellerini ve kollarını kapasitesinden fazla kullanmasına ve sonuç olarak yorulup yıpranmasına yol açar. Bu işleri herhangi bir ağrı duymadan yapan kadınlar, zamanla temizlik bezlerini sıkamaz, çitileyemez, çaydanlık taşıyamaz, kavanoz kapaklarını açamaz hale gelir; temizlik yaparken dirseklere aşırı yük biner.

Vücut, ellerin sürekli çalışmasından kaynaklanan bu aksamayı tolere edebilmek ve elleri daha dayanıklı hale getirmek için bağ dokularını sertleştirir. Sertleşen bu bağ dokuları bir siniri çevreliyorsa onu sıkıştırır. Sinir sıkışması olarak da adlandırılan bu durum yaygın olarak el bileklerinde görülür.

El bileğinde, 9 tendon ve el bileğine girip parmaklara dağılan median sinirin geçtiği, "karpal

tünel" olarak isimlendirilen bir boşluk vardır. Tendonlar parmakların hareketini sağlarken median sinir parmakların (baş, işaret, orta ve yüzük) hissetmesini ve bazı hareketleri yapmasını sağlar.

Bu tünel içerisindeki basıncın artması ve sinire baskı yapmasıyla Karpal Tünel Sendromu meydana gelir. Tünel içerisindeki basınç sinirin çalışmasını engelleyecek düzeyde artınca -özellikle sabahları- elde uyuşma, ağrı ve karıncalanma ortaya çıkar. Genellikle günün ilerleyen saatlerinde etkileri kaybolduğu için hasta durumu önemsemez ve hekime başvurmaz. Zaten yemek, temizlik, bulaşık, çamaşır derken tüm gününü çalışarak geçiren bir kadının, kendine ayıracak pek zamanı da olmaz.

Uyuşma, ağrı ve karıncalanmanın yanı sıra ellerde şişlik hissi de olabilir. Ağrı ve uyuşmanın geceleri artması tipiktir. İlerleyen dönemlerde şikayetler şiddetlenir, hastalar ağrıdan dolayı uykularından uyanır hale gelirler. Ağrı genellikle eldedir, zaman içerisinde ön kol, kol ve omuza yayılır. Daha da ilerlediğinde ise belirgin güç kaybı görülür. Yıllarca bu rahatsızlıklarla yaşayan kadınlar, hekime başvurduklarında durumlarını "İğne dahi tutamıyorum." diyerek anlatır.

Karpal Tünel Sendromu Tanı ve Tedavisi

Karpal Tünel Sendromu'nun tanısı, görülen bu belirtilerin ardından Ortopedi ve Travmatoloji Bölümü'nde muayene ve EMG (elektromiyografi) tetkiki ile konur. Doktor gerek görürse ek patolojiler için el bileği MR'ı çekilebilir.

İleri seviye olmayan hastalıkta konservatif tedavi uygulanır. Konservatif tedavi; ilaç tedavisi, gece kullanılan el-bilek ateli, karpal tünel içerisine kortizon enjeksiyonu ve fizik tedavi gibi tedavi yöntemleridir.

Hastalığın ağır seviyelerinde veya konservatif tedavi yöntemine cevap vermeyen durumlarda cerrahi yöntemle başvurulmaktadır. Cerrahi tedavide lokal anestezi yöntemiyle, el bileğinden 2-3 santimlik bir kesi yapılarak sinir sıkışması giderilir. Kişi hastanede kalmaz ve 2-3 gün içerisinde elini kullanabilir duruma gelir.

Bütün bu tıbbi tedavi yöntemlerinin dışında bir yöntem daha var. Başta içimiz pek rahat etmeyebilir ama en etkili yöntemdir: "Temizliği falan boşver, nasıl olsa yine kirlenecek."

Patrona Sermaye İşçiye Kelepçe

*Bir düzen
İşçi- işveren,
Kanunlar- yasalar,
Sistemin saplı duran bıçağı karnımızda
Yaşamımızın olmazsa olmazı gibi dayatılan
kurallar.
Bir yanda aşına olduğumuz kontroller,
Diğer yanda kıt kanaat geçim derdinden
mütevellit kontrolsüzlükler.
Bir de "başaranlar", zenginliğine zenginlik
katanlar, iş adamları, kodamanlar...*

Merve Demir

mdemir@meydangazetesi.org

Bütün "iş adamları"nın ve şirketlerin başarı öyküleri anlatılır büyük büyük ekonomi dergilerinde, programlarında, haberlerinde. "Limon satarak sermaye topladı, şimdi en zengin iş adamları listesinde!", "İnşaatlarda amele olarak çalıştı, şimdi gayrimenkul zengini!" ve bunlar gibi onlarca hikaye... Hepsi sıkça rastladığımız, duyduğumuz cümleler. Peki ne var bu zenginliğin perde arkasında? Dokununca birden zenginleştiren sihirli bir değnek mi? Bu patronlar ne yapıyorlar da servetlerine servet katıyorlar? Bu zenginleşme örneklerinden en bilinenini paylaşalım:"1

Bir online alışveriş sitesi olan, AMAZON, 1995 yılında kuruldu. Kitapçı olarak başladı, şimdiyse "dünya devi"!

61 milyar dolar kar ve 97.000 çalışana sahip bu şirket, nasıl oldu da bu kadar devleşti, 1 trilyon dolar değerine ulaşan ilk şirket olabileceği söylenir hale geldi? 2017 yılında hissesinin değeri %58 oranında yükselen şirket Apple ile yarışıyor.

"Bunlardan bize ne?" mi? "Bize ne?" olur mu hiç? Patronlar bunca "başarı"yı elbette biz işçileri sömürerek sağlıyor. "Müşteriye koşulsuz hizmet"i ilke edinmiş Amazon'un işçilere ilkesi ise koşulsuz sömürü! İşçilerin tuvalet molalarının kısıtlanması, daha fazla çalıştırmak için paketleme konusunda işçilere çok ağır kotalar ve yüksek hedefler konulması gibi uygulamalarla adından söz ettiren şirket, şimdilerde ise elektronik kelepçe uygulaması ile gündemde.

Elektronik kelepçe uygulaması ile tüm işçilerin hareketleri izlenecek, şayet işçi planlanan iş dışında başka bir şeyle meşgul olursa kelepçeye bir titreşim gönderilecek. İşçinin ne kadar mola verdiğini, ne kadar bilgisayar başında çalıştığını gören bu kelepçe, özel yaşamın gizliliğini de ihlal edecek.

Pek çok iş yerinde karşılaştığımız artık rutinleşmiş olan parmak okutma, şifre veya kart ile giriş yapma, göz retinası okutma gibi uygulamalar, hem işçiyi kontrol mekanizması kurarak baskı altına almak, hem de daha fazla çalıştırmak amacıyla kullanılıyor. Olması gereken buymuş gibi, tüm bu uygulamalar çok olağanmış gibi, daha az mola ve daha fazla çalışmayı patronlar için garanti altına alıyor. İşte Amazon'un "başarı" hikayesinde bunlar gizli: "İşçiye kelepçe, patrona sermaye!"

KESK'li Kadınların Direnişi Sürüyor

KHK'larla ihraç edildikleri 2017'nin Ocak ayından beri Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri Kadıköy ve Bakırköy'de direnişi sürdüren KESK'li kadınları direniş alanında ziyaret ettik. İhraç edilen kadınlardan Sema Uçar, Fatoş Çekmen ve Naciye Ertaş ile yaşadıklarını konuştuk.

OHAL ile artan baskıyı kadın kimliğimizle daha fazla hissediyoruz. Sizler de bu süreçte kadın olduğunuz için daha fazla baskıya maruz kaldınız mı?

Fatoş: İhraç edildikten 3 hafta sonra, telefonuma bilmediğim bir numaradan mesajlar gelmeye başladı. Tacizcinin çalıştığı sağlık merkezinin bir üst kurumu olan Halk Sağlığı Müdürlüğü'nde çalışan bir memur olduğunu öğrendik. Hiç yüzünü görmediğim biriydi. Bunu kadın olduğum için yaşadım. Hiçbir erkek ihraç edildikten 3 hafta sonra cinsel içerikli mesajlar almamıştır. Çok öfkeliydim, zaten yazdığım dilekçede "İhraç olan kadınların telefonları kurum içinde dağıtılıyor mu? Ne amaçla dağıtılıyor?" sorusunu sordum. Bu direk kadın kimliğine olan bir saldırıdır. Ataerkil sistemin saldırılarından sadece biriydi bu örnek.

İşlerinizden atıldınız ve burada direniştesiniz. Aileniz, varsa çocuklarınız nasıl etkilendi? Siz

geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?

Naciye: Eşim dışında ailem bana çok destek oldu. Kesinlikle direnişlere gitmem gerektiğini, oradan ayrılmamam gerektiğini söylediler. Elimden geldiği kadarıyla direniş alanlarından ayrılmıyorum. Yaşadığım en büyük sorun, eşimin bana "Artık otur evde çocuğuna bak" demesiydi. Evde oturmam, çocuğuma da bakmıyorum. Bir bakıcı var, onun ücretini ödüyor; ödemek zorunda. Ben her cumartesi, diğer günler de fırsat buldukça direnişlere katılıyorum.

2 kızım var, onlar çok etkilendi bundan. Büyük travma yaşadılar. Belli başlı ihtiyaçlarını karşılayamıyoruz. Küçük kızım 4,5 yaşında, ihraç edildiğimde oyuncağıyla şöyle bir konuşma yapıyordu: "Anne kuşlar ve baba kuşlar işten atılmamalı, bazı kötü kuşlar işten atabilirler, o yüzden yavru kuşlara çikolata getiremezler." Bu beni çok sarstı. Anlatırken bile kötü oluyorum. Ama atlattık, 3 kız

birlikte atlattık, iki kızım ve ben bir-birimizi iyileştirdik. Eşimi de gönderceğiz, daha iyi olacak her şey.

Erkeksiz bir dünya diliyorum. Kastettiğim, erkek yoldaşlarımızı öteleme, yok sayma falan değil. Bahsettiğim erkeklik başka bir şey. Üzerimizde güç kullanarak baskı oluşturmaya çalışan bir erkekten bahsediyorum. Buna boyun eğmedim, eğmeyeceğim. Evimde de oturmuyorum. Sürekli de dışarıdayım. Bir dershaneye gidiyorum aynı zamanda, Hukuk Fakültesi'ne hazırlanıyorum, kazanacağım. Girer girmez ilk işim de boşanmak olacak, bu kadar net.

OHAL'in ilan edilmesinin ardından 8 Mart'ı 2. kez daha da artan bir baskıyla karşıyoruz. Bu baskı ve yasak günlerinde direnen kadınlar olarak kadınlara bir mesajınız var mı?

Fatoş: "Geceleri de, sokakları da, meydanları da terk etmiyoruz".

7-8 yıl önce bir arkadaşımın evine gitmiştim. Gece saat 1 falandı, arkadaşım demişti ki: "Kadıköy sokaklarında çıkıp dolaşalım, eğer sokakta yalnız yürüyen bir kadın varsa bizi gördüğünde iyi gelecektir. Evine daha güvenle gidecektir." Sadece bunun için bile sokakta olmanın anlamlı olduğunu düşünüyorum.

Bu sistemde evlenmemiş olmayı çok önemsiyorum. Böyle bir sistemde evlilik ilişkisine girmemiş olmak, çocuk yapmamış olmak kadınlar için gerçekten çok kıymetli. Evlilik ehlileştirilmenin de bir yolu. Mümkünse bekâr kalalım ve bu ataerkil sisteme hizmet etmeyelim.

Sema: Biz kadınlar işte, evde, okulda, sokakta, direniş alanlarında, mücadelede vardık, varız ve var olmayı sürdüreceğiz. "Yaşasın kadın dayanışması!" diyorum. Ezen ve ezilen çelişkisinin olduğu her yerde kadın mücadelesinin de vücut bulacağına ve büyüyerek süreceğine inanıyorum.

Direnişçi Alev Şahin'e Faşist Saldırı

Düzce Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nde çalışırken KHK ile işinden ihraç edilen mimar Alev Şahin işine dönebilme için direnişini sürdürüyor.

Daha önce de direnişini kırmak

için "İstiklal Marşı" okunurken ayağa kalkmadığı gerekçesiyle hedef gösterilmiş ve ardından gözaltına alınmış Alev Şahin'e bu kez polis destekli faşistler saldırdı. Alev Şahin üç günde ikinci kez faşist saldırıya maruz kaldı.

Kocaeli'de Kadroya Alınmayan İşçilerden Eylem

Devlet "taşeron kadro" yanlı ilk uygulamalarıyla kendini belli etmeye başladı. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi İSU Genel Müdürlüğü'nde taşeron firmaya bağlı olarak çalışan işçiler, geçtiğimiz hafta kadroya alınanlar arasında isimlerini göremeyince, akşam saatlerinde AKP İl Başkanı ile görüşmek için Kocaeli İl Başkanlığı binası önünde toplandı.

Kadroya alınmayan yaklaşık 150 işçi, "İşçiyiz haklıyız, kadro hakkımız" sloganları atarak eylem gerçekleştirdi. AKP İl Başkanı ile görüşen işçiler, il başkanının konuyla ilgilenmediğini söylemesinin ardından eylemi sonlandırdı.

Tekstil İşçileri Sözleşme Yoksa Üretim De Yok

DERİTEKS ve Tuzla'daki CPS Automotive Tekstil arasında devam eden toplu iş sözleşmesinde yaşanan uyuşmazlık ve bunun üzerine başlayan arabuluculuk süreci nedeniyle işçiler basın açıklaması gerçekleştirdi. Şirketin ve patronların tavrı sert bir şekilde eleştirildi. Açıklamada işçiler sık sık "Sözleşme yoksa üretim de yok", "Sözleşme hakkımız engellenemez" sloganlarını attı.

DERİTEKS Genel Başkanı Musa Servi, TİS müzakerelerinde CPS'nin getirdiği teklifin sendikasının taleplerini karşılamadığını ve bunun kabul edilemez olduğunu belirtti. İşçilerin bu konuda uzun süredir kararlı bir duruş sergilediğine değindi ve patronun uzlaşmaz tutumundan vazgeçmesi gerektiğini söyleyen Musa Servi, sendikasının taleplerine uygun bir teklif verilmediği takdirde eylemlere devam edeceklerini bildirdi.

Cinsel İstismar Değil Cinsel İşkence!

Meltem Çuhadar

meltem@meydangazetesi.org

Yaşadığımız coğrafyada son süreçte yükselen bir gündem var: cinsel istismar. Ana haber bültenlerinde Adana'da 3 yaşında çocuk, sosyal medyada Antalya'da 4,5 yaşında çocuk; orada 1,5 yaşındaki, burada 16 yaşındaki...

Erkek devletin erkek erkani da her gün bu meseleye dair açıklamalar yapmaya başladı. Adalet Bakanı Abdulhamit Gül, "Mahkeme kararıyla, infaz süresince, kimyasallarla cinsel isteği azaltma ve ortadan kaldırma konusunu birkaç gün içinde yürürlüğe koyma hususunda irademiz var" diyerek kimyasal hadımı yeniden dillendirdi mesela.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ise çitayı yükselterek idam söylemiyle çıktı sahaya: "Kim ki çocukların hakkını, hukukunu inkar ve imha etmeye kalkıyorsa, ya anasından doğduğuna pişman edilmeli ya da kurulacak bir darağacında boğazına yağlı urgan dolanmalıdır."

Başta cinsel istismar olmak üzere çocuklara yönelik her türlü istismarın araştırılarak alınması gereken "önlem"lerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, kararın alınmasından 435 gün sonra Meclis Genel Kurulu'nda görüşüldü. Yukarıdaki açıklamalarla aynı tarihlerde gerçekleşen görüşme sırasında -ne hikmetse- koltukların çoğu boştu.

Başbakan Yardımcısı Recep Akdağ, kendisinin koordinasyonunda, Adalet Bakanı Abdülhamit Gül, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kayan, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Millî Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz ve Sağlık Bakanı Ahmet Demircan ile çocuklara yönelik cinsel istismara karşı bir komisyon kurulduğunu hatırlattı.

Halk tepkiliydi, herkesin canını sıkan bir meseleydi bu. Bu koşullarda, Erdoğan'ın herkesin konuştuğu bu gündemde geri kalması mümkün değildi. Evli olmayan bireyler arasındaki birliktelik olarak tanımladıkları "zina" ile cinsel istismarın aynı kapsamda değerlendirilmesi gerektiğini söyledikten sonra "terör suçlusu" olarak tanımladıkları bireyler için de idamın gündemde olduğunu söyleyiverdi. Yani bu gündemi bile "istismar" ederek kendi amaçlarından birine ulaşmak için araçsallaştırdı.

Bazen toplumu sakinleştirmek için, bazen asıl yapılması gerekenlerin konuşulmasını engellemek için, bazen de başka amaçlarla ortaya atılan bu fikirleri bir kenara bırakıp açıklanan verilere bakacak olursak "Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre kadınların en az %20'si, erkeklerin en az %10'u 18 yaşından önce cinsel istismara uğramakta"ymış. Yaşadığımız topraklarda -sadece 2017 yılında- 387 çocuk istismara uğramış. Bu konuda açılan dava sayısı son 10 yılda 3 kat artmış. Bu yüksek(!) verilerin bile, gerçeği yansıtmak kadar yüksek olmadığını biliyoruz.

Erkek devletin erkek erkani "çocuklara yönelik bu alçaklıkların istismar değil alenen izmihlal olduğunu, toplumumuzu çöküşe götürebileceğini" söylemiş. "İstismar değil izmihlal"miş... Onca çocuğun yaşadığını tanımlamak onlara mı düşmüş? İstismar demek yaşananları ifade etmez, yumuşatır. Toplumun gözünde daha kolay kabullenilir hale getirmeye, meşrulaştırmaya çalışır. Yaşananlar "cinsel istismar değil, cinsel işkence"dir. Açık konuşalım; yaşananları tanımlamak o ya da onlara değil, bize düşer. Çünkü biz biliyoruz, istismar hafif kalır.

Cinsel işkencenin, sıkça yoksullarda görüldüğünü söylüyorlar mesela; zengininden yoksuluna, yaşlısından gencine pek çok kesimde görüldüğünü ve hastalık olmadığını biliyoruz. İşkencecilerin anormal davranışları olan yabancı kişiler olmadığını, genelde tanıdığımız, yakınımızdaki kişiler olduğunu da. Gece yarısından sonra ıssız sokaklarda, boş inşaatlarda, umumi tuvaletlerde ya da gitmememiz gereken "tehlikeli bölgeler"de değil; genelde kendimizi güvende hissettiğimiz bölgelerde gerçekleştiğini de... İddia edilen aksine, çocukların olan biteni çabuk unutmadıklarını ise sıra arkadaşımızdan, komşumuzun kızından, kendimizden biliyoruz. Cinsel işkenceyi gerçekleştirenlerin kim olduğunu, bu işkencecilere çanak tutanların ve aklayanların kimler olduğunu hele, çok iyi biliyoruz.

Bu yüzden tekrar söylüyoruz; bu konuda tanım koymak onlara düşmez. Yaşananlar cinsel istismar ya da izmihlal değil; cinsel işkencedir!

www.meydangazetesi.org

iletisim@meydangazetesi.org

İstanbul: İstiklal Caddesi Mis Sokak No: 4/5 Taksim/İSTANBUL
(Saray Ozalit Üstü) Tel: 0212 244 22 41

GAZETE MEYDAN Yerel Süreli Yayın Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Faaliyet
Yayınevi adına Hüseyin Civan Adres: İstiklal Caddesi Mis Sokak No: 4/5 Taksim/İSTANBUL
iletisim@meydangazetesi.org www.meydangazetesi.org Baskı: Özdemir Matbaacılık
Gümüşsuyu C. Odin San. Sit. No:28/245 Zeytinburnu/İST Tel:(212) 577 54 92

Özgürlük Çıgıllıklarımızı Duyacaksınız!

“**Zaman öyle bir zaman, yer öyle bir yer ve biz öyle bir adaletsizliğin içindeyiz ki... Biri çıkıyor ve bir anda yaşamımızı elimizden alıyor; gülüşümüzü, umutlarımızı, hayallerimizi. O biri kim, bunu neden yapıyor, hangi hakla bizim hayatımızı elimizden alıyor, onu kim neden koruyor? Nasıl oluyor da tecavüzcüler, katiller hiçbir şey olmamış gibi hayatlarına devam ederken, yaşamları çalınan biz kadınların çıgıllıklarına toplumun büyük kesimi sessiz kalıyor? Katledilişimiz nasıl duyulmaz, görülmez, konuşulmaz oluyor?**

Gizem Şahin

gizem@meydangazetesi.org

Gün Geçmiyor ki...

Antalya'da bir kadın, dördüncü derece kolon kanseri. Evinde kemoterapinin etkisiyle baygın yatarken eşi tarafından tecavüze uğruyor defalarca. Yaşadıkları yüzünden kolon kanseri ilerliyor. Aynı erkek 1,5 yıl boyunca kızına da tecavüz ediyor. Çocuğun kuyruk sokumunda basit tıbbi müdahaleyle giderilemeyecek derecede bir ekimoz oluşuyor. Kadın bütün bunlara son verebilmek için şikayetçi oluyor ve polislerden "kocana iftira atma" cevabını alıyor. "Şikayetçi değil" yazıyorlar tutanaklara, "Çocuğu sevmiştir o, senin düşündüğün gibi bir şey değildir." diyorlar. Tecavüzcü serbest bırakılıyor.

Esenyurt'ta biri 3 diğeri 5 yaşında olan kardeşler parkta oynarken bir erkek geliyor. Dondurma alarak 3 yaşındaki çocuğu yanına çağırıyor, diğer kardeşi yanlarından uzaklaştırıyor. 3 yaşındaki çocuğu parkın köşesine çekip tecavüz ediyor. "Alkollüydüm. Dondurma aldım ama tecavüz etmedim. Bana iftira atıyorlar" diyor. Tecavüze uğrayan çocuğun hali, devletin adaletinin ne kadar umurundadır, bilinmez ama devletin erkeğin halini önemseyemediği aşikar. Tecavüzcü "iyi hal"den 2 yıl 4 ay indirim alıyor.

Adana'da bir erkek -davetlisi bile olmadığı- bir düğüne gidip herkes dışarıdayken düğün evine giriyor. Evde uyuyan 3 yaşındaki çocuğa tecavüz ediyor. Polisler tecavüzcüye çelik yelek giydirip çarşafı sarıyor korumak için. Öfkeyle toplanıp yürümek, tecavüzcüden hesap sormak isteyen ailenin yolu polisler tarafından kesiliyor.

70 yaşında bir kadın, adres sorduğu bir erkeğin tecavüzüne uğruyor. Tecavüzcü, kadının maaş kartlarını ve üzerindeki eşyaları da çalıyor.

Bağcılar'da bir kadın canlı bomba olduğu iddiasıyla infaz ediliyor. Canlı bomba diyorlar, ama evde akrabaları ile otururken katlediliyor. Otopside bedeninden 15 mermi çıkıyor. Anne sütü olmadan yapamayacak, yaşa-

yamayacak yaştaki küçücük çocuğu kalıyor geride.

17 aylık bir bebek, uyku şurupları içirilip tecavüze uğruyor; beyinde ödem oluşuyor, ayaklarında insan ısırtığı ile oluşan, kollarında sigara yanıklarından kaynaklı yaralarla hastaneye kaldırılıyor. Tecavüzcüler "Çok neşeli bir bebektir, ne zaman çağırırsak kucağıımıza oturuyordu, tahrik olduk." diyor.

6 yaşında bir çocuk babasının akrabası tarafından defalarca tecavüze uğruyor, sonra katlediliyor. Cansız bedeni bir ormanda bulunuyor.

21 yaşında bir kadın evine internet bağlantısı kurmaya gelen biri tarafından koli bandı ile bağlanıp tecavüze uğruyor, ardından elleri kolları bağlı bir halde katlediliyor.

20 yaşında bir kadın evine dönerken dolmuşta herkes inince yalnız kalıyor. 3 erkeğin tecavüzünün ardından katlediliyor ve bedeni yakılıyor.

Şişli'de Erasmus öğrencisi bir kadın yolda yürürken bir erkek tarafından saldırıya uğruyor. Hiç tanımadığı erkek onu yerlerde sürüklüyor, defalarca vuruyor ve hemen kaldırımın yanındaki caminin 4 metrelik duvarından aşağı atıyor. Onun ardından caminin duvarını hızla aşan erkek cami avlusuna düşmesiyle beli kırılan o kadına tecavüz ediyor.

23 yaşında bir trans kadın birden fazla erkeğin tecavüzüne uğruyor, bedeninde yoğun şiddet ve işkence izleri oluşuyor. Yakılarak katledilmiş bir şekilde ormanlık alanda bulunuyor.

Çekmeköy'de hemşire bir kadın nöbetten çıkıp evine gitmek için bindiği belediye otobüsünde bir erkek tarafından şort giydiği gerekçesiyle tekmeleniyor. Tekme atan erkek için, "kasten yaralama, özgürlüğün kısıtlanması" suçlarından 9 yıl hapis isteniyor. Ama erkek serbest bırakılıyor.

Ümraniye'de bir kadın bir otelin

girişinde defalarca bıçaklanarak katlediliyor. Kamera kayıtlarında otelin girişinde üç kişinin olduğu, katil bıçağı montunun içinden çıkardığı anda herkesin kaçtığı ve videonun süresi boyunca kadının yaşamak için çabalayışı, sonra gittikçe azalan sesi ve kesilen soluğu görülüyor.

Erkeklik Çukuru

Erkeklik bir çukur gibi... Birinin "dilime dolanmış" diyerek geçtiği küfrü, diğerinin kendisine uymayanı yok etmesini buyuran ahlak anlayışı, bir başkasının masum gördüğü "erkek adam sahiplenir" diyerek sürdürdüğü kıskançlığı, ötekinin evli olduğu kadına gerçekleştirince normal gördüğü tecavüzü bu çukurda birleştiriyor ve derinleştiriyor.

Birçoğumuz bu çukurlara takılma umuduyla yaşıyoruz. Akşam eve erken gidiyoruz تنها sokaklarda karanlığa kalmamak için. Ailemizdeki erkekler ne derse yapıyor bazılarımız. Evlenmemeyi tercih eden de vardır aramızda. "Eteğim çok kısa olmasın, rujum çok belli olmasın." diyenler de vardır mutlaka. Bu çukurlara takılmamak için yolu ne kadar değiştirirsen değiştir, bir çukur çıkıyor bir anda karşımıza. Çünkü erkek egemen algı, "Çok neşeli bir bebektir, ne zaman çağırırsak kucağıımıza oturuyordu, tahrik olduk" diyecek kadar "erk"ektir.

Erkek devletin erkek adaleti yine erkeği kollar. O kocaman çukurlar, dümdüz yol gibi gösterilir büyük bir çabayla. Öyle ya, nasıl olur da kızına tecavüz eden bir baba -hiçbir şey olmamış gibi- aramızda dolaşır? Köpeği bağlayıp tecavüz etmeye çalışan bir adam, şimdi her günkü gibi bir yerlerde oturmuş yemeğini yiyor. Tecavüze uğrayıp katledilen kadın trans midir? Katledenin serbest kalması bir yana, "aferin" bile alır erkeklikten. Çare olamayacağını bile bile savcılıktan yardım isteyen bir kadın, "boşanmış" diye koruma talebi reddedilince, 11 yerinden bıçaklanır. Erkek adalet, bir kadının daha katledilmesine göz yumar, katilin 26 santimetrelik bıçağının yasalara uy-

gun olduğunu bile söyler. Biz kadınların katledilişi görülmez, duyulmaz, konuşulmaz.

Birçokları şiddete maruz kalan üst komşusunun çıgıllıklarını duymuyor, defalarca bıçaklanarak katledilen bir kadının çıgıllıklarını duymazdan geliyor, otobüste gözünün önündeki tacizi görmüyor, bir erkek tarafından katledilmiş bedeni yerde cansız yatan kadını görmezden gelerek yanından geçip gidebiliyor. Bir bebeğin tecavüzcüsünü affedecek kadar unutkan, 13 yaşında hamile kalan bir çocuğun yaşadıklarını umursamaz hale gelebiliyor. Biz kadınlarsa evin babası, abisi, mahallenin delikanlıları, statü sahibi devlet yetkilileri, öğretmenler, profesörler, polisler, siyaset adamları, eski sevgililer, eşler, erkek kuzenler, amcalar tarafından katlediliyor; tacize, tecavüze uğruyoruz. Çıgıllıklarımızdan çok sonra duyuluyor sesimiz. Bir zaman sonra da unutuluyoruz.

Bu Kavga Bizim Kavgamız

Kavga etmek zorundayız çünkü, erkeklik denilen şey yaşamımızı elimizden almak için hiçbir fırsatı kaçırmıyor. Bu erkeklik öyle uzun süredir var ve öyle saldırgan ki, ona karşı kavga etmeden yaşayabilmemiz imkansız.

Bizim kavgamız çıgıllık atmaya başlar. Yaşamlarımızı çalmaya çalıştıkları o an var ya hani; yemek yok diye dövüldüğümüz, bacaklarımız gözüktüyor diye taciz edildiğimiz, tecavüze uğradığımız, eşiyiz diye cinsel işkenceye maruz kaldığımız, namusu temizlensin diye katledildiğimiz o anlardan bahsediyorum. İşte o an, hepimiz çıgıllık atarız. O çıgıllık umuttur çünkü, kurtuluştur bizim için.

Erkeklik çukuruna ayağımız takılmadan, kendi başımıza gelmesini beklemeden önce bu kavga tutuşmalıyız. Çünkü yaşamı çalınan "o kadın" değil sadece. Sensin, benim, biziz. Özgürlüğümüz için atılan bu çıgıllıklar bizim çıgıllıklarımız, bu kavga bizim kavgamız...

Saliha Gündüz

sgunduz@meydangazetesi.org

Genovese sendromu

Tarih, 13 Mart 1964. Yer, New York'un Queens Bölgesindeki Kew Gardens. Saat, gecenin üçü. Birzandan, Amerikan kamuoyunu sarsacak ve sonra da tüm sosyal psikoloji kitaplarına girecek bir cinayet işlenecektir. Kitty Genovese adındaki genç kadın, evine doğru yürümektedir. Genç kadının arkasından tecavüz amaçlı yaklaşan bir erkek, bıçağıyla Kitty Genovese'ı tehdit eder. Kitty karşı koyar ve bağırarak yardım ister. Tecavüzcü Kitty'yi bıçaklar ve kaçar. Etraftan ses çıkmadığını gören tecavüzcü, tekrar Kitty Genovese'in yanına gelir. Sürünerek evine doğru gitmeye çalışan genç kadın tekrar bağıırır. Bu bağıırmanın ardından sokaktaki evlerin bazılarının ışıkları yanar. Bundan korkan saldırgan, Kitty Genovese'ı tekrar bıçaklar ve kaçar. Ancak, yardıma kimse gelmez. Bundan cesaret alan tecavüzcü, Kitty Genovese'in yanına tekrar gelerek tecavüz eder, bağıırarak yardım istemekte olan genç kadına son bıçak darbelerini de indirir ve karanlıkta kaybolur.

İlk bakışta, New York gibi bir şehirdeki olağan cinayetlerden biri gibi görünmektedir. Nitekim kayıtlara da bir tecavüzcünün saldırısı ve cinayet olarak geçer. Winston Moseley ismindeki katil kısa sürede yakalanır.

Polis raporlarına göre, genç kadının ölümünden yirmi dakika sonra, cinayeti gören bir kişi polis karakolunu aramış ve aramasından iki dakika sonra da polis olay yerine gelmiştir. Polislerin görgü şahitleri ile yaptığı konuşmalarda, 38 kişinin olayı gördüğü ortaya çıkmıştır. Rapordan anlaşılmaktadır ki, Kitty Genovese'in yardım için ilk bağıırışının duyulması ile tecavüzcünün genç kadını en son bıçaklayıp kaçması arasında otuz beş dakika geçmiştir. Kadın bu süre içinde devamlı yardım istemiş ama kimse yardıma gelmemiştir. Rapora göre 38 kişiden hiç kimse polise saldırı hakkında ihbar için telefon açmamıştır.

Times'ın yazarlarından Rosendal olayı detayları ile birlikte gazetesine taşır. Cinayet olayı Amerikan

kamuoyunu epey meşgul eder. Haber diğer TV, gazete ve radyo kanallarına yayılır. Başlıklar, Amerikan toplumunun değerlerini sorgulamaya yöneliktir. Nasıl olur da 38 görgü şahidinden hiçbiri olayı telefonla polise ihbar etmemiştir? Amerikan halkı, giderek daha mı umursamaz ve duyarsız bir toplum haline gelmektedir? Bazı gazete ve TV'ler görgü şahitlerinin korktukları için ihbarda bulunmadıklarını bildirirler. TV kanallarındaki açık oturumlarda ve haberlerde, TV'deki şiddet görüntülerinin toplumu duyarsızlaştırdığından, büyük kentlerde yaşamının insanları yabancılaştırdığından bahsedilir. Olayı gazetesine taşıyan Rosendal dahi, şahitlerin ihbarda bulunmamasını; yabancılaşmaya ve kayıtsız kalmaya bağlayarak değerlendirir.

Kişilerin, Kitty Genovese ve benzeri olaylara seyirci kalması nedeniyle bu olay Seyirci Etkisi (Bystander Effect) şeklinde isimlendirilmiş, sosyal psikoloji biliminin içine ayrı bir konu olarak girmiştir.

Apatikleşen Toplum

Apati, çevreye anormal derecede ilgisizlik anlamına gelir. Yani başında yaşanan bir olaya karşı duyarsızlık, kayıtsızlıktır. Birinin, tanık olduğu bir olaya -katkısının olacağını, yardım sağlayabileceğini bilse bile - müdahale etmeye karşı duyduğu isteksizlik ve duygusuzluktur.

Amerika'da yaşanan bir kadın cinayetinin ardından sosyal psikoloji alanının konusu haline gelen bu olayın üzerinden uzun yıllar geçti. İnsan doğasında olmadığını iddia edebileceğimiz şiddet eğilimi, neden toplumdaki her bireyi potansiyel birer tecavüzcüye ve katile dönüştürmekte? İşte bu soru oldukça önemli ve cevabı oldukça tartışmalı.

Bireysel şiddet içeren cinsel işkence, taciz ve tecavüz, cinayet gibi vahşice işlenen suçların faillerine baktığımızda, bu tip davranış kalıplarını uygulamalarının altındaki zihinsel ve ruhsal yapıyı hazırlayan faktörlerin ortak özellikler taşıdığını görürüz. Şiddetin failleri sadece hastalıklı ve sapkın diye tabir ettiği-

miz kişiler değildir. Bu kişiler benzer ortak yaşam öykülerine de sahip değildir. Üstelik şiddetin faillerinin en yakınımızdaki kişiler olması da bir tesadüf değildir; bu, toplumsal şiddet ve toplumun yaşanan şiddet olaylarına karşı geliştirdiği davranışları anlamada önemli birer veridir. Davranış kalıpları olarak tanımlanan bu ortak özellikler çevreye karşı duyarsız, umursamaz ve kayıtsız, şiddete maruz ya da seyirci kalındığında hiçbir şey olmamış gibi yaşamını sürdürmeye devam eden bireylerden oluşan bir toplum yapısının sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Diyebiliriz ki şiddetin failleri toplumu oluşturan herkes ise, bahsedilen ortak özellikler de toplumdaki tüm bireylerde mevcuttur.

Toplumdaki bireyler apatik ve toplum git gide apatikleşmektedir. Psikolog John Darley ve Bibb Latane "seyirci etkisi" adını verdikleri deneylerde toplu kayıtsızlık durumunun gerçek olduğunu ispatlamaya çalışmışlardır. Yapılan bir deneyde yardıma muhtaç bir insanla yalnız kalındığında oldukça hızlı bir şekilde kurbana yardımcı olmaya çalışılırsa, bireylerin yanlarında 3-4 kişi daha varsa yardım etme ve olaya müdahale etme ihtimali düşmektedir. Darley ve Latane, araştırmalarının sonucunda bu durumu iki ana nedene bağlamışlardır. İnsanların bu tür davranışlar karşısındaki kayıtsızlığı korkudan ziyade toplum içinde yardım etme sorumluluğunun paylaşıldığının düşünülmesi ve gerçekten müdahale edilmesi gereken bir durum olup olmadığı ikilemidir.

Kadın cinayetlerinde, tecavüz-taciz vakalarında, çocuklara yönelik cinsel şiddet durumlarında da toplu kayıtsızlıklar açığa çıkmaktadır. Şahit olunan ya da yaşanan bir şiddet karşısında "Görmedim, duymadım, bilmiyorum" davranış kalıbı neredeyse günümüz toplumunun bütününde hakimdir. Sonuç olarak toplumdaki bu kayıtsızlaşma, beraberinde bireysel şiddet ve şiddete eğilimi meşru kılmakta, toplumsal ilişkilerde şiddeti olağanlaştırmaktadır.

Peki ne yapmalıyız? Apatikleşen toplumun bir parçası olarak ve apa-

tik bireyler olarak yaşamayı sürdüreceğimiz miyiz?

Apatikleşmeyelim ki Yaşayalım

Bunların dışında "sürü psikolojisi" olarak tanımlanan "diğerleri ne yaparsa sen de onu yap" durumu da kayıtsızlığın bir başka açıklaması olabilir. Asch deneyi, 1953'te yayımlanan insanın karar verme sürecinde, çevre etkisinin ne denli önemli olduğunu anlamaya çalışan bir deneydir. Bu deneyde kişi, gözüyle gördüğü doğru seçeneği bilse de içgüdüsel olarak çoğunluğa uyma dürtüsüyle yanlış yanıt vermektedir. Çünkü bireyin en büyük korkularından birisi -doğru yolda bile olsa- izole edilmek, dışlanmak ve ayrıksı kalmaktır. Derler ki, "Doğru bildiğin yolda tek başına kalsan da yürü!", işte bunu yapabilenlerin sayısı çok fazla değildir. Ayrıca Asch deneyindeki denekler yanlış yanıtlar verdikçe, odaklanılan esas deneklerin özgüveni kırılmakta ve o da kendisinden şüphe etmektedir. Dolayısıyla "yanlış yap, ama sürünün içinde kal" felsefesidir bu.

Apatikleşen toplumun bir parçası olmayı ve apatik bireyler olarak yaşamayı reddetmek mümkün. Toplumda egemen olana itaat etmenin belirgin kurallarla işlediği bir sistemde tek de olsa bir ses olabilmek çok önemli. Yaşadığımız sistemde iktidarların dayattığı zorunlu kabullenmeyi ve ataerkinin dayattığı toplumsal cinsiyet rollerini reddetmemiz de mümkün. En önemlisi yaşamlarımızı elimizden alan tüm bu mekanizmalara karşı kayıtsız kalmadan mücadele etmek de mümkün. Görmek, duymak, bilmek ve şiddeti yenmek mümkün.

Evet. Ataerkinin olduğu her yerde her koşulda şiddetin her türlüüne maruz kalıyoruz ve çoğu zaman kaçamıyoruz! Güpegündüz yürürken ya da çalıştığımız yerde ya da güvenli olduğumu düşündüğümüz bir yerde ya da kalabalıkların ortasında, gözler önünde; üstelik tanıklarımız da her yerde...

Yeter ki susmayalım, kayıtsız kalmayalım; kalmayalım ki yaşayalım!

Devletin Sempatiklik Maskesi

Mercan Doğan

mdogan@meydangazetesi.org

Sempati; başkalarının özellikle acılarını, sıkıntılarını anlama, ilgilenme ve onların duygularını paylaşma yetisidir. Kişinin duygu ve düşüncelerini hiç sorgulamadan, haklı olup olmadığına bakmadan aynı duygu ve düşüncede olmak, ona katılmaktır. Çocukların çoğunda doğuştan geldiği ve 4 yaş civarında geliştiği söylenir; en çok da sıkıntıda olanları teselli etme gibi davranışlarda kendini gösterir. Gündelik dilde ise iki kişiyi birbirine çeken eğilim, bir kimsenin bir başka kimseye karşı beslediği sıcak ve içten duygu anlamında kullanılır.

Sempatik; kişide bu sıcak, içten duyguları uyandıran ve sevimli şeyleri tanımlamakta kullanılan bir sıfattır.

Peki devletin sempatikliği derken kastedilen nedir?

Devletin Sempati Maskesi

Devlet çocuklara yönelik cinsel işkenceden o kadar rahatsızdır ki "kimyasal hadım"ı ve "idam"ı gündem eder. Çocuğa sempati duyuyormuşçasına "Kim ki çocukların hakkını, hukukunu inkar ve imha etmeye kalkıyorsa, ya anasından doğduğuna pişman edilmeli ya da kurulacak bir darağacında boğazına yağlı urgan dolanmalıdır." açıklamaları yapılır. Gerçekten rahatsız olduğu için mi, yoksa?

Cezanın caydırıcılığı tartışmaları önemli bir yerde dursa da bir kenara bırakalım; mahkemelerde yargılama çocuktan yana yapılmıyor ki. Çocuğun doğruyu söyleyip söylemediği, "rıza"sının olup olmadığı; cinsel işkencecinin yaptıklarından çok konuşuluyor. (Ki 2016 yılında 12 yaşındaki çocukların "rıza"sının yasalaştırılmaya çalışıldığı meclis komisyonları gördük. Cinsel işkencecinin evlilik yoluyla affını öngören yasa tasarısı, kadınların mücadelesiyle geri çekilmişti.) Yargı süreci işleyecek olsa dahi cinsel işkenceye uğrayan çocukların yüzde kaç yaşadıklarını anlatıyor ya da sorun zaten cinsel işkencenin kimi zaman aile tarafından, çoğu zamansa bizzat devlet eliyle örtbas edilmiyor mu?

Bu arada geçtiğimiz Ocak ayında da Diyanet İşleri Başkanlığı resmi sitesinde yer alan Dini Kavramlar Sözlüğü'nde "buluğ" tanımını yaparken "Kızlar 9, erkekler 12 yaşında buluğ çağına girer"; "nikah" tanımını yaparken "Buluğ çağına giren kişiler evlenebilir" ifadelerinin kullanılmasının, "çocuklara yönelik cinsel işkenceye teşvik" olduğunu görmezden gelerek gündeme dönelim. Sahi, "istismarcı" olduğu iddia edilen meclis çalışanı hala görevde değil mi?

Devletin, cinsel işkenceye uğrayan "çocukları koruma" maskesiyle dillendirdiği hadımın, "zina yapanları" da kapsamı konuşuluyor. Yani çocuğa yönelik cinsel işkence ile evli ol-

mayan iki yetişkin birey arasındaki cinsellik bir tutuluyor. Yani bir yandan cinselliğin tabu olma durumu pekiştirilirken diğer yandan cinsel işkence "cinsellik" olarak öneriliyor. Aynı maske ile dillendirilen idamın ise "teröristleri" de kapsamı konuşuluyor; yani iktidarın tarafında olmayan herkesi...

Zamanında Sağlık Bakanı Recep Akdağ'ın söylediği, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın uygulamaya çalıştığı "Tecavüze uğrayan doğursun, gerekirse devlet bakar." politikası da oldukça sempatik. Devlet, ceninin yaşama potansiyelini ne kadar da önemsiyor. Tecavüze uğrayan kadının yaşamı ne olacak? Hakları yenmesin, onu da düşünüyorlar. Ve diyorlar ki "Tecavüzcüsüyle evlensin. Belki de sevecek zamanla. Başında erkek olmadan ne yapacak?" Kadının mağduriyetlerini de ortadan kaldırmaya çalışıyormuş gibi görünüp tecavüzü bir kez daha meşrulaştırıyor.

Jinekoloji muayenelerimizi bütün detaylarıyla kaydeden devlet ne kadar da sempatik, değil mi? İleride bir sağlık problemi yaşadığımızda geçmişteki verilere kolayca ulaşarak tedavi olabileceğiz. Hadi evli olmayanlarımızın ailelerine jinekoloji muayene sonuçlarımızın mesajla gönderilmesine de gülün dikenini diyelim. Hamile bırakılan 115 çocuğun kayıt altına alınmaması olmasını nasıl maskeleyecekler ki?

Tecavüzcüleri, cinsel işkencecileri cezalandırmayı bu kadar gündemleştiren sempatik devletin kendisine tecavüz eden erkeğin kafasını kesen Nevin'i ve diğer kadınları ağırlaştırılmış müebbetle yargılamayı sürdürmesi, sempatinin maskeden başka bir şey olmadığını bir kez daha kanıtlayan bir gerçektir.

Devletin, dönemin gündemlerine göre değiştirdiği sempati maskesi sempatik değil tiksinti vericidir. Yazının başında tanımını yaptığımız "sempati" kelimesi, Antik Yunan dilindeki "sympátheia: birlikte acı çekmek"ten gelir. Devlet bu kadar sempati duyuyorsa, acıyı neden birlikte çekmiyoruz da sadece biz çekiyoruz, o çekmiyor? Acının kaynağı olan devletin, acımızı gerçekten paylaşması mümkün değildir.

Maskeyi Düşürmek

Yaşanan gelişmelere bütünsel ve eleştirel bir gözle bakılıp deneyim çıkarmak, çözüm üretmek amaçlanmazsa; devletin kadın düşmanı politikalarının her biri tek başına olumsuz görünmeyebilir.

Devlet için bu sempati maskesi, propaganda malzemesi ya da başka gündemlerin kılıfıdır. Günden güne artan çocuk yaşta evlendirme fetvalarını, kadını eve kapama merakını, değersizleştirme çabalarını, giyime kuşama dahi doğrudan müdahaleyi, baskıyı, şiddeti, taciz, tecavüz, çocuklara cinsel işkence ve kadın katliamlarını silikleştirme çabasıdır. Kendi yarattığı, geliştirdiği, teşvik ettiği, öğrettiği kötülöklere uyanları, kendi çerçevesinde en ağır şekilde cezalandırıyorMUŞ gibi yaparak kendisini aklama ve yaptıklarını meşrulaştırma gayretidir. Toplumun hassasiyetlerini kullanarak bireylerin vicdanını rahatlatmak, "Devlet görevini yeterince yapıyor." dedirtmek içindir. Evet devlet görevini yapıyor, devletin görevi tam da budur.

Bu topraklarda kadın olmak gün geçtikçe zorlaşırken düşlediğimizi eyleyebilmek için biz kadınlara düşense devletin maskesini düşürmektir.

Devlete "Sığınma" Kadın Kadına Dayanışma

Ece Uzun

ece@meydangazetesi.org

"Kendi ailem dahil kimse yardım etmedi bana. Şiddet uyguluyordu, polise gittim. Bir gece bile tutmadılar. 'Kocandır' deyip bıraktılar. En son aradı, 'Çocuklarını öldürdüm.' dedi. Böyle mi olmalıydı? Sığınma evlerinde de kaldım. Koruyamadılar beni işte. İki tane çocuğum öldü. Bakın emziği kaldı elimde..."

Bu feryat 3 Ocak'ta İstanbul Maltepe'de 2 ve 4 yaşlarındaki çocuklarının babaları tarafından katledilmesinin ardından yükseldi Dilek'in ağzından. Elinde gösterdiği emzikle, iki çocuğunu kaybetmiş şekilde öylece kalakalmıştı. Kelimeler kifayetsiz denir ya, Dilek'in durumu tam da öyleydi işte.

Şiddet uyguladığı için hakkında uzaklaştırma kararı olan erkekten kaçıp sığınma evine yerleşen onlarca kadın eşi, babası, abisi, sevgilisi tarafından katledildi. Bu gibi olayların hemen sonrasında, kamuoyunda o bilindik cümleler tekrarlandı: "Devletin kadınları koruması gerek, kadın sığınma evlerinin artırılması gerek."

Peki yaşadığımız taciz, tecavüz ve şiddetten bizi devlet mi "koruyacak"? Sorunun cevabı basit aslında. "Korumak" şöyle dursun, var olan şiddetin, taciz ve tecavüzlerin bizzat kaynağı ve sürdürücüsüdür devlet!

Hal böyleyken sığınma evlerinin amacı nedir peki? Nasıl ortaya çıkmış, kadınlara ne sunar, nasıl yürütülür bir bakalım.

Kadın sığınma evleri, özellikle yakın çevrelerinden şiddet gören kadınların ve çocuklarının barınması için kurulmuş yerlerdir. Kadınlara ve çocuklarına kendilerini güvende hissedebilecekleri bir alan sağlama ve şiddet gören kadınların topluma yeniden kazandırılması amacını güder. Şiddet gören kadına psikolojik ve hukuksal destek sağlar. Kadının hayati riski söz konusuysa, bu riski ortadan kaldırmakla yükümlüdür. Kadın sığınma evlerinde gizlilik esastır, adresleri şiddet gören kadını koruma amacıyla açıklanmaz. Kadınların bu evlere ulaşabilmesi için telefon numaraları paylaşılır, internet siteleri de mevcuttur.

Dünyanın ilk sığınma evleri İtalya'da 16. yüzyılda kurulmuş olsa da, modern sığınma evleri ilk kez -dünyada kadın mücadelesinin de yükselmesiyle birlikte- 1970'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Bu coğrafyada ise ilk kez 1995'te Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı bir sığınma evi açmıştır.

Kadın sığınma evlerinin kurulması ve yürütülmesi, genellikle sivil toplum örgütleri, kadın örgütleri veya gönüllüler tarafından yapılmaktadır. Ancak devlet tarafından açılmış olan veya devlet desteği alan pek çok sığınma evi vardır.

Kadın sığınma evleri, erkek egemen sistemde saldırı altında bulunan kadınların korunması açısından pek çok kadın örgütü tarafından desteklenir. Ancak erkek egemenliğe karşı kadınlar için tek çözüm olarak düşünmemek gerekir. En nihayetinde kadın sığınma evinde yaşayan bir kadın, işe gitmek için bulunduğu yerden çıktığında şiddet gördüğü erkek tarafından bir saldırıya uğrayabilir. Kadın sığınma evinde kaldığı halde eşi tarafından takip ve tehdit edilen, şiddet gören kadınları bir kenara bırakacak olursak; bu mekanlarda "korunmaya" ihtiyacı olan kadınların, defalarca başvuru yaptıkları halde başvuruların reddedildiğini de biliyoruz.

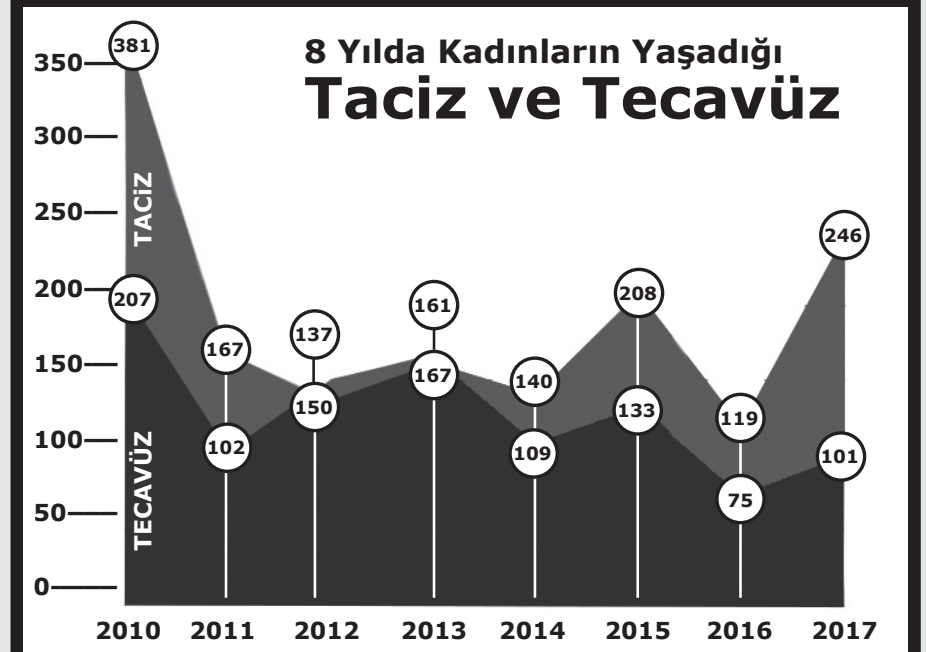
Eşinin şiddetine maruz kalan ve ayrılma sürecindeyken tornavidayla katledilmeye çalışılan Hasret Çamoğlu, her akşam kapısına dayanan erkeğe karşı mücadele etmişti mesela. Kardeşiyle birlikte geceleri nöbet tutmuş, kadın komşuları "Yine gelecek mi?" diye tutulan nöbete dayanışma göstermişti. Hasret'i 43 yerinden tornavidayla yaralayan erkek "iyi hal" indirimi olsa da Hasret'in büyüttüğü kadın dayanışması, kadınlara umut oldu.

Erkek egemen sistem içerisinde her daim erkeğin saldırıları karşısında "korunma altına alınması gereken" konumuna getirilen kadın -"sosyal devlet" anlayışı gereği- erkek devlete sığınmak durumunda bırakılıyor. Yani erkekten kaçan kadın, yine erkeğe sığınmak zorunda kalıyor! Bizim mücadelemizin kadına sunması gereken; bir yerde "sığıntı" olmak değil, nerede olursa olsun kadının "kadın" olabilmesini sağlamaktır.

Mücadelemizin temel taşı olan kadın dayanışması, erkeğin saldırılarına karşı kadının yaşam alanları yaratması noktasında büyük önem taşır. Bu yüzden devletin sığınma evleri değil kadınların birlikteliğiyle oluşturulmuş, birbirine evlerinin kapısını açan kadınların, kadın kadına dayanışmanın evleridir ihtiyacımız olan.

Devletin Verisi Ş

Devletin kimliğimiz ve bedenimiz üzerinden ürettiği rudan etkisi günden güne artıyor. Bu politikaların yalnızca vücutta, şiddeti ve katliamları meşrulaştırıyor. Biz de haklarımızı görünür kılmaya çalıştık. Gördüğümüz rakamlar bizi geçmeyenlerin ötesinde. Yaşadıklarımız bu istatistiklere sığmıyor.

**1 Yılda
548 Çocuk
Cinsel
İşkenceye
Maruz
Kaldı**

115

İstanbul Küçükçekmece'deki Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne son 5 ayda 115 çocuğun hamile olarak geldiği ortaya çıkmıştı. Vali Şahin, 15 yaş üstü gebeliklerin bildirilmesinin zorunlu olmadığını söyleyerek 115 çocuğun yaşadığı cinsel işkenceyi gizlemeye çalıştı.

Tecavüz Yasası

Bekir Bozdağ cinsel istismar yasasıyla ilgili: "Eski yasayla hem erkek hem de kadın mağdur; bu drama sessiz kalmamız doğru değil." dedi. Hemen ardından 24 Kasım 2017'de çıkarılan "Tecavüz Yasası"yla 15 yaş altı çocuklara yönelik her cinsel davranışın istismar olmadığı 'rıza' olabileceği söylenerek taciz ve tecavüzün önü açıldı.

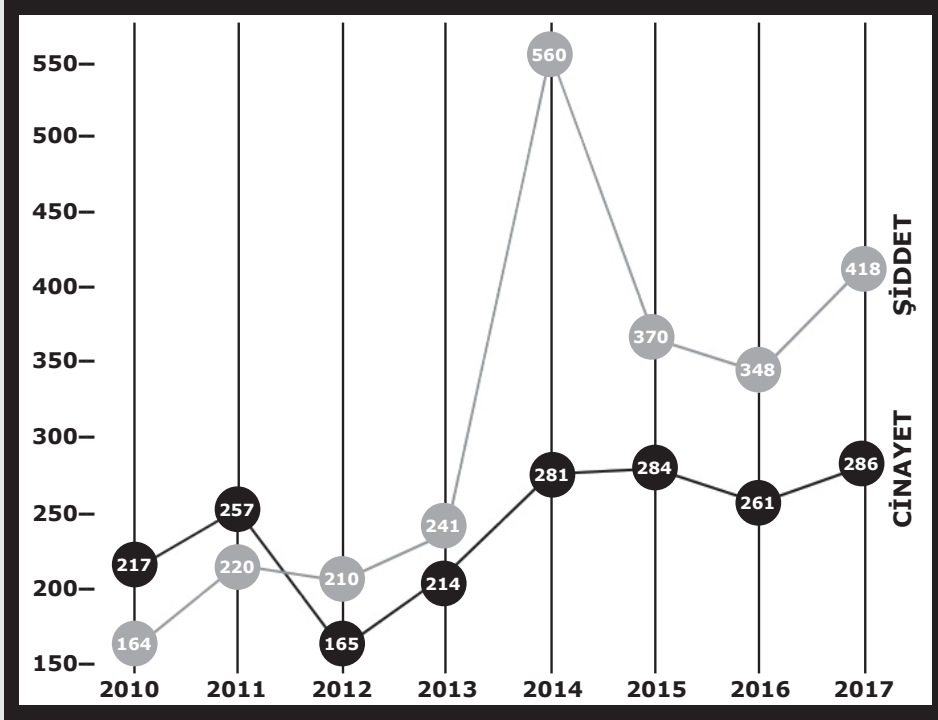

Yine Ocak ayı başlarında Diyanet İşleri Başkanlığı'nın resmi internet sitesinde "İslam hukukçularına göre evlenme yaşı kızlarda 9 erkeklerde 12'dir" diyerek yapılan "olağan" açıklamayla erkek zihniyet, çocuk tecavüzlerini meşrulaştırmıştı.

Şiddetin Çetelesi

politikaların ve muhafazakar algının üzerimizdeki doğ-
ru söylemde değil pratikte de uygulanması tacizi, teca-
vüzlendiğimiz infografik sayfasıyla yaşadıklarımızı daha
gerçeğe yakınlştırıyorsa da gerçek, resmi olarak kayda
geçirilemez çünkü her kadın bir yaşamdır.

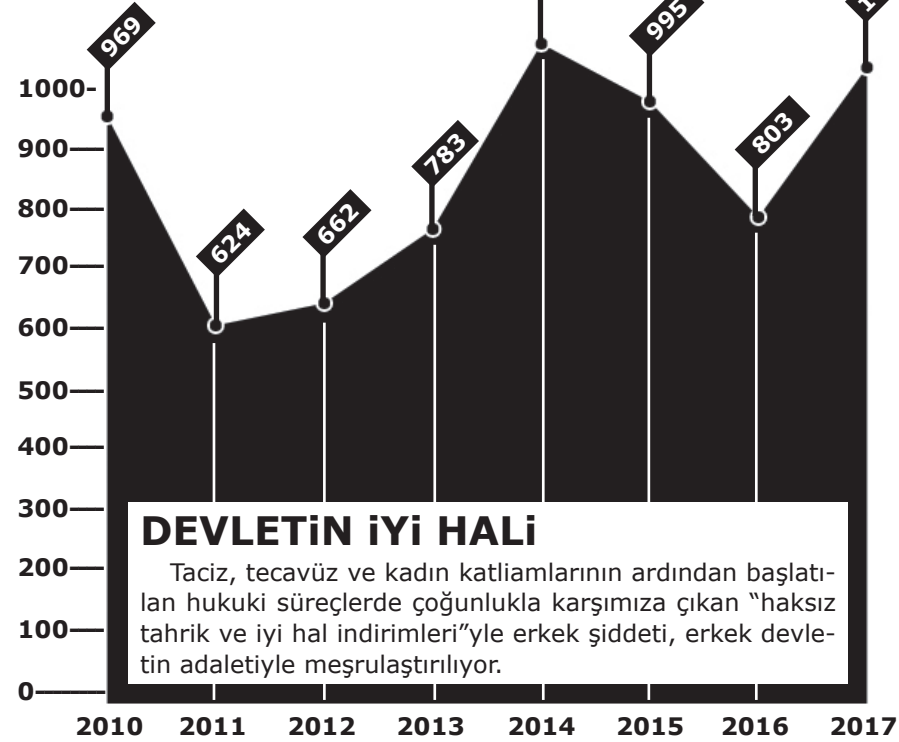
52

Kadın Derneği Kapatıldı

Devlet çıkardığı KHK'larla şiddete uğrayan kadınlar için oluşturulan dayanışma alanlarını ortadan kaldırdı.

Son 3 yılda 374 Kişiye Zorla Seks İşçiliği Yaptırıldı

Kadına Şiddet

DEVLETİN İYİ HALİ

Taciz, tecavüz ve kadın katliamlarının ardından başlatılan hukuki süreçlerde çoğunlukla karşımıza çıkan "haksız tahrik ve iyi hal indirimleri"yle erkek şiddeti, erkek devletin adaletiyle meşrulaştırılıyor.

Pembe Otobüs

Erkek zihniyet, kadınların toplu taşımalarda yaşadığı tacizin, tecavüzün önüne geçmek için pembe otobüs fikrini ortaya attı. "İdeolojikleştirme yerine daha çözüm odaklı" olduğu savunulan pembe otobüs uygulamasıyla kadınlar toplumdan soyutlanıyor. Tabi ki erkek akli bir sorun olarak görmeyip yok etmeyi amaçlamayan erkek çözümler, yine kadına tacizi, tecavüzü meşrulaştırıyor.

Suriye'de Yedekler Çekiliyor Devletler Sahaya İniyor

Emine Sakin

Yaşanan son gelişmelerle Suriye, savaşın 7 yıldır sürdüğü bir coğrafya olmaktan çıkıp devletlerin birbirlerine karşı, askeri, siyasi ve ekonomik güç gösterisinde bulunduğu bir alana dönüşmeye başladı. ABD ve Rusya başta olmak üzere devletlerin Suriye'de bulunma bahanesi olan IŞİD tehlikesinin de giderek güncelliğini yitirmesiyle beraber savaş, bu gerekçe üzerinden yürütülen vekalet mücadelesinde, devletleri araçlar olmaksızın karşı karşıya getirme potansiyeline evrildi. Şubat ayı içinde karşılıklı olarak düşürülen uçaklar, İHA'lar, vurulan konvoylar ve bunlara yapılan misillemeler, bu potansiyeli 7 yıllık savaşta olmadık biçimde açığa çıkarmış durumda.

ABD, Rusya, İran, Türkiye, Suudi Arabistan, İsrail, Fransa, Almanya ve son olarak ülkenin geleceğinde söz sahibi olma "açık sözlülüğüyle" aktif katılım göstereceğini bildiren Çin, Suriye'deki savaşta varlığı bilinen devletlerden sadece birkaçı. IŞİD'e karşı 2014'te kurulan koalisyonunda en az 40 devletin yer aldığı bilgisi, Suriye Savaşı'nın, dünyanın dört bir tarafından devletlerin müdahil olduğu küçük çaplı bir dünya savaşı olduğu gerçeğini idrak etmemizi sağlıyor.

Savaşa taraf olan devletler sahadaki varlıklarını -müsebbibinin yine kendileri olduğu- "terörizmle mücadele" adı altında sunarken, bu tehdidin göreceli olarak azalmasıyla, yeni düşmanlar var etme ya da eski düşmanlıklarını yeniden hatırlama yoluna gidiyorlar. Suriye ve Irak'taki IŞİD varlığını bahane ederek savaşa giren ABD, Suriye'de bulunmasını şimdi de terör örgütü olarak ilan ettiği "Hizbullah tehdidi"yle gerekçelendiriyor. Tabi, her ne kadar yüksek perdeden dilendirmese de bu tehdidin sarmalındaki İran, Esad, Rusya eksenini göz ardı etmeden... Nitekim Deyr-ez Zor'da Rusya destekli paralı askerlerin ABD tarafından vurulması, İran'a ait bir İHA'nın İsrail tarafından düşürülmesi, Suriye'deki üslerin hedef alınması ve buna misilleme olarak Suriye'nin Rus yapımı hava savunma sisteminin bir İsrail uçağını düşürmesi, devletlerin Suriye'deki "tehdit" algıları üzerinden değerlendirilmeli.

Bu çok denklemlili savaşta, desteklediği cihatçı çeteler haricinde -yine IŞİD bahanesine sığınarak- aslen Rojava'nın siyasi varlığını tehdit sayarak Ağustos 2016'da Fırat Kalkanı ile sahaya giren TC de, ABD gibi Suriye'deki varlık bahanesini güncelledi. Afrin'i hedef olarak bölgedeki YPG varlığını kendi sınırlarının beka (var oluş) gerekçesi olarak sunan TC, bu gerekçesinin haklılığına dair şimdiye dek taraf bulmuş gibi görünmüyor. Bu durumun en açık örneği ise, TC'nin Astana'da kağıt üzerindeki ortaklarından İran ve Rusya'nın açık ya da örtülü desteğiyle, TSK/ÖSO saldırısı altındaki Afrin'e yapılan askeri sevkியatta görüldü. Diğer taraftan, Leopard tankı başta olmak üzere devletlere sattığı silahlarla savaşın görünmeyen finansörlerinden olan -bir diğer müttefik- Almanya da TC'nin Afrin saldırısına şerh koyuyordu.

TC'nin Suriye'de Afrin saldırısıyla açığa çıkan, ancak birçok başlığı içeren ihtilafları yaşadığı bir diğer devlet ise ABD'ydı. Bu ihtilaf her ne kadar İran-İsrail, Rusya-ABD, Suriye-İsrail gerilimlerinde olduğu gibi "olası karşı karşıya gelişleri" içermese de, TC'nin iç politikasına yönelik oldukça kullanışlı bir enstrüman. Nitekim ABD, "Osmanlı tokatları", ve "anti-empyralist" nutuklarla tehdit edilirken, dün Rakka'da, bugün de Menbiç'te aynı ABD'yle ittifak için neredeyse yalvar yakar olunuyor ve bu durumun absürtlüğü -1,5 yılı aşkındır süren OHAL'le-susturulan medya sayesinde görünmez kılınıyor.

Kimi iç politik dengeler, kimi elde ettiği nüfuz alanlarını genişletmek için Suriye'deki varlıklarını pekiştiren devletler; savaşı askeri ve diplomatik iki farklı sahnede sürdürüyor. Biri, birbirlerini "aracısız" hedef alma potansiyeli taşıyacak kadar sert, diğeri ise yumuşak güç olarak tanımlanabilecek bu sahnelerden her biri, Suriye'de süren savaştan çıkar devşiren devletler için, sahadaki varlıklarına dair "anlaşılabilir" argümanlar üretiyor. Ancak bu "anlaşılabilir" argümanlar, savaşların belli bir zaman aralığında gerçekleştiği ve genellikle taraflardan birinin kazanıp birinin yenilmesi gerçekliğiyle kıyaslandığında ortadan kalkıyor. Arda kalan gerçeklik ise, Suriye'de sonu hiç gelmeyecekmiş gibi görünen savaş ve bu savaşta devasa yıkımda var olan sorumluluklarıyla yüzleşmekten kaçınan, bunun için gerekirse birbirleriyle çatışmayı göze alan devletler olarak ortaya çıkıyor.

Savaş Erkektir Erkek Savaştır

Merve Arkun

mervearkun@meydangazetesi.org

Bir savaş coğrafyasında yaşıyoruz. Tarihsel anlatıları, yaşamışlıkları, kültürü, dünü ve bugünü savaşla dolu bir coğrafyada... Ekonominin, politikanın ve hatta gündelik yaşayışların aynı savaş etrafında şekillendiği, şekillendirildiği bir coğrafyada...

Bir süreden beridir de yine savaş var gazete manşetlerinde, haber bültenlerinde, tüm politikacıların "dili"nde. Hal böyleyken, kadınlar da tabii ki yine bu savaşın tam içinde. Aynı gazetelerin manşetlerinde "otobüs şoförünün saygısızlığına maruz bırakılan asker annesi"nin "kutsallığı"nda, haber bültenlerinde "cephedeki askerlere atkı-bere ören kadınlar"ın "vefakarlığı"nda... Kimi zaman "o" kimi zaman "bu" tarafta; ama her zaman erkek iktidarların erk savaşının tam göbeğinde...

Örgütlenen Şiddet: Militarizm

İçinde yaşadığımız dünyada kapitalizmin cinsiyetçilikle ilişkisi nasıl aşıkarsa; militarizmin de cinsiyet rolleri ile olan ilişkisi -her ne kadar görünmez kılınmak istense de- o kadar belirgindir. Erk'in kurucusu olduğu hiyerarşik toplumsal düzenin devamlılığı için, yine erk'in garantörlüğüne ihtiyaç vardır. Bu garantörlük erk'in tahakkümü altında tuttuğu, kendinden olmayan herkese -ve özellikle de kadına- yönelik bir baskılama-yok sayma politikasını; bu politikanın doğurduğu ve beslediği şiddeti beraberinde getirir.

Militarizm de söz konusu bu şiddetin örgütlenmesi ve yaşamın tümüne sirayet etmesidir. Toplumun kültürel, sosyal, ahlaki tutum ve pratiklerinin, "şiddet kriteri" dâhilinde belirlenme-

si olarak tanımlayabileceğimiz militarizmin etkisini, yaşamın tümünde gözlemlemek mümkündür.

Cynthia Enloe'ya göre "Erkeklik, devletin dayanaklarındandır ve ulusu oluşturan temel nosyonlardan biridir". Devlet "ulusal güvenlik" için kendi askeri kuvvetlerine muhtaçken; bu muhtaçlık ilişkisi kapsamında "erkek olma"ya yüklenen anlamı da şekillendirir, belirler. Bu süreç içerisinde "erkeklik" fikrindeki değişiklikler, militarizmin varlığında da belirgindir. Yine Enloe'ya göre özellikle savaş dönemlerinde yükselen milliyetçiliğin militarizasyonu, toplumsal cinsiyete ilişkin çelişkilerle yüklü ve mücadelelerle dolu bir süreçtir. "Bu süreç genellikle kadınlar ile erkekler arasındaki örgütlü ya da örgütsüz mücadelelerin gözlemlenebileceği en iyi ortamdır. Bu militarizasyon

tartışmalarında, kadınlar ve erkekler yalnızca siyasal gündemin öncelikleri konusunda değil, "ulus" denen o belirsiz ve değişken yapının kurucu unsurları konusunda da birbirlerinden farklılaşırlar."

Enloe'nun bahsettiği erkek ve kadın arasındaki farklılaşma, özellikle savaş dönemlerinde daha da belirginleşir. Erk'eğin "kurucu ve kollayıcı" rolünün karşısında kadına dayatılan "pasif ve aciz" rol, militarizmin beslediği şiddeti ve baskıyı da beraberinde getirir.

Kadınlar Savaşın Neresinde?

Yukarıda bahsedilenlerin yanında militarizmi bir süreç olarak değerlendirmek gerekirse, bu sürecin politik güç ve şiddet ilişkisinden beslendiğini söylemek mümkündür. Gücünü

şiddet aracılığıyla kurumsallaştırmak/kalıcılaştırmak arzusunda olan iktidar için savaş mutlak bir araçtır. Dolayısıyla bu politik güç ve şiddet ilişkisinin en belirgin hali de savaşın gerçekliğinde karşımıza çıkmaktadır.

Yaşadığımız coğrafyanın hakim erkek egemen kültüründe "erkeğin namusu", "vatanın kutsal annesi" ve her daim "korunmaya muhtaç" olarak anlatılan kadın figürü, savaşın gerçekliğiyle de şekillendirilen ve dayatılan bir kimliğe dönüştürülür. Kadını erk'in egemenliğine hapsedenlerse kendi egemenliklerinin devamlılığı için baskıyı ve şiddeti kullanır; savaş bu baskı ve şiddetin "en güçlü" halidir.

Militarizmin cinsiyetçi muhtevası özellikle savaş dönemlerinde birçok farklı biçimde çıkar kadınların karşısına; *soyma, çıplak teşhir edip dolaştırma, bedene zarar verme, zafer sloganları atarak göğüsleri ve cinsel organları dağlama veya bunlara dövme işleme, göğüsleri kesme, rahmi bıçakla kesme, tabi ki tecavüz ve ceninleri öldürme...* Tüm bunlar dışında -Şili ve Guatemala örneklerinde olduğu gibi- askeri rejim dönemlerinde uygulanan kitlesel tecavüz politikaları da kadınları kimliksizleştirmek ve depolitize etmek için başvurulan yöntemlerden olmuştur.

Cinsiyetçi militer dinamiğe dair verilebilecek örneklerden biri de kuşkusuz Bosna örneği olmuştur. Cynthia Enloe Bosna örneğini şu şekilde özetlemiştir: "1990'larda Bosna'daki iç savaş sırasında gelen haberler, orada da tecavüzün, erkekleşmiş, militarize milliyetçiliğin bir aracı olarak kullanıldığını gösteriyordu. Haziran 1992'de Brezovo Polye köyünden kaçırılan Mirsade adlı genç bir Boşnak kadın, kendisini kaçıran Sırp askerinin "Bize kızlara tecavüz etme emri verildi" dediğini bildirmiştir, iki ay sonra bir Amerikan gazetecisine başından geçenleri aktaran Mirsade'nin -daha sonra başka kaynaklarca da doğrulanan- anlatısına göre, Sırp askerleri köyden 40 kadını kaçırmış ve onlara tecavüz etmiştir. Olaylardan sağ kurtulanları muayene ve tedavi eden bir jinekolog, tecavüzlerin Müslüman kadınları tahkir etmek amacıyla yapıldığı görüşünde olduğunu söylemiştir: 'Onlara tecavüz ettiler, çünkü savaşın hedefi buydu'". Savaş sonrasında ise bu kez Sırp kadınlar için yeni bir savaş başlamıştı. Cepheden dönen askerler; savaşın şiddetini bu kez eviçi bir savaşa dönüştürmüş, ama savaş meydanı yine kadının bedeni olmuştu. Savaş sonrasında Sırp kadınların maruz kaldıkları eviçi dayak, şiddet ve tecavüz oranlarında belirgin bir artış yaşanmıştı.

Ruandalı kadınlar arasında 1999 yılında yapılan bir ankette, kadınların %39'u 1994 yılındaki soykırım sırasında tecavüze uğradıklarını söylerken, %72'si tanıdıkları arasında tecavüze uğramış bir kadın bulunduğunu söyledi. 1998 yılında Kongo Cumhuriyeti'ndeki çatışmalarda başkent Brazzaville'de

2000 civarı kadın cinsel saldırılardan sonra yardım almak için hastanelere başvurmuş; bu kadınların %10'u tecavüz sonrası hamile kalmıştı.

Yaşadığımız coğrafyada da savaşın kadın bedenine ve kimliğine yönelik saldırısının biçimi de boyutu da pek değişiklik göstermemişti. Savaş zamanlarında tecavüze uğrayan kadınlar, bedeni teşhir edilen kadınlar, "ganimet" olarak görülen ve doğrudan politikacılar tarafından bu şekilde dillendirilen kadınlar için şiddetin ve savaşın yarattığı yıkımın etkisi kaçınılmaz olmuştu.

Özgürlük için Savaşa ve Şiddete Karşı Mücadeleye

Erkek egemen toplum yapısının ortaya çıkmasıyla ilk düzenli orduların kurulmasının tarihsel olarak benzer zamanlara denk düşmesi, aslında bir rastlantıdan çok ötedir. Bu eşzamanlık şiddetin toplumsal cinsiyet rolleriyle olan ilişkisinin ve militarizmin ataerki ile olan ilişkisinin tarihsel bir göstergesi niteliğindedir.

Tarih boyunca iktidarlar tarafından hep daha fazla baskılanan, sömürüye maruz kalan kadınların bedenleri, yaşamları ve hatta varoluşları, şiddet kültürünün ve savaşın devamlılığına adanmıştır. Doğdukları andan itibaren maruz bırakıldıkları toplumsal cinsiyet rolleriyle kadınlar, erkek egemenliğin içine hapsedilmişlerdir. Bu egemenliğin devamlılığını sağlayacak çocuklar doğurmak zorunda olan kadınlar, namuslu birer evlat olmak zorunda olan kadınlar, toplumsal ahlaka uygun biçimde yaşamak zorunda olan kadınlar... Ancak ne şekilde olursa olsun her daim erkek egemenliğin erkek algılarıyla yok sayılan kadınların maruz kaldığı şiddet, yok sayılmayacak kadar gerçektir. Kadın, ona yüklenmiş rolü oynamak zorunda, ondan istendiği gibi davranmak zorundadır. Ve böyle bir yaşam içerisinde kadının özgürleşmesi imkânsızdır.

Ancak erk'in egemenliğine, baskısına, şiddetine ve savaşına karşı direnen ve yaşamı savunan kadınlar tarih boyunca olmuştur. 1936 İspanyası'nda Franco'nun faşist rejimine karşı özgürlük mücadelesini yükselten Mujeres Libres'li kadınlar; faşist askeri cuntaya karşı yaşamları pahasına mücadele eden Mirabel kardeşler; Sırbistan'dan Sri Lanka'ya, Rusya'dan Hırvatistan'a, zorunlu askerliğe ve savaşa karşı mücadele yürüten kadınlar; Arjantin'de askeri cunta tarafından kaybedilen çocuklarını arayan Plaza de Mayo anneleri; bu topraklarda süren savaş durdurmak için kendi bedenlerini siper eden Barış Anneleri; faili meçhul denilerek kaybedilen çocuklarını yıllardır arayan Cumartesi Anneleri... Kadınlar tarih boyunca yaptıkları gibi bugün de farklı coğrafyalarda maruz bırakıldıkları şiddete ve erk savaşına karşı direnmeyi, örgütlenmeyi ve ancak bu şekilde özgürleşmeyi seçmişlerdir...

Hem Göçmen Hem Kadın Olmak

Nergis Şen

nergissen@meydangazetesi.org

Devletlerin yaşamlarımızı gasp ettiği savaşlar, devletlerin varlığından beri sürüyor. Her gün ayak basılan, her gün uyuyup uyanılan topraklarda bitmek tükenmek bilmeyen savaş...

Toprağa göz dikmişlerin, doymak bilmeyenlerin, kana susamışların savaşı!

Savaş sebebiyle göç edip topraklarını bırakanlar, bir botla umuda yolculuk yapanlar.. Eğer şans yanlarındaysa batmayacak olan bir bota binen binlerce insan var. Kimisi hiç tanımadığı 20 kişiyle binmiş, kimisi ailesiyle, kimisi ise tek başına.

Göçmenlerin yolculuğunda neredeyse her gün karaya vuran cansız bedenlerin hikayesini dinler olduk. Yaşamını yitirmeyip başka topraklara göç etmeyi başarabilmiş olanlar ise hiç tanımadıkları bu yerlerde yaşamlarını nasıl sürdüceklerini düşünürler. İnsanları birbirinden sınırlarla ayıran, birbirinden farklı ilan eden ve o toprağın yöneticisi olduğunu iddia eden devletler yeni yeni göçmen politikaları, göçmen karşıtlığı yapmaktalar. Her bir göçmen devlet için bir kazanım ya da kayıp, belki de sadece istatistikten ibaret.

Bu yazı yazılırken sürekli değişen politikalar, yapılan yeni açıklamalar ve hepsinin ardından gelen yeni kayıplar.. Devletin ve devletin körüklediği nefretin göçmenler yaşamları üzerindeki etkileri sürüyor, göçmenlerin yaşamlarını da sürükleyip götürüyor. Başını sokabilecek çadırı, yiyecek ekmeği bulan, iliklerine kadar sömürülse de bir iş bulabilen şanslı sayılıyor. Göçmenler için savaş, savaştan kaçsa bile sürüyor.

Hem göçmen hem de kadın olan biri için, şartlar çok daha zor. Çünkü savaşta alınıp satılan, tecavüz edilen ve katledilen ilk önce kadınlar.. Yeni bir coğrafyada yaşamaya başlayan kadınlar bu sefer yepyeni bir savaşın tekrar bir parçası haline gelir: Erkeklik savaşı.

Savaş, canına göz dikmişlerin, bedenine susamışların savaşı!

- 17 Şubat günü Kayseri'de, Suriyeli göçmen Fatma El Muhammed'in cansız bedeni bulundu. Onun hakkında tek bildiğimiz, 8 ay önce Ahmet isminde bir erkekle evlendiği, hamile olduğu ve yüksek ihtimalle eşi tarafından katledildiği.

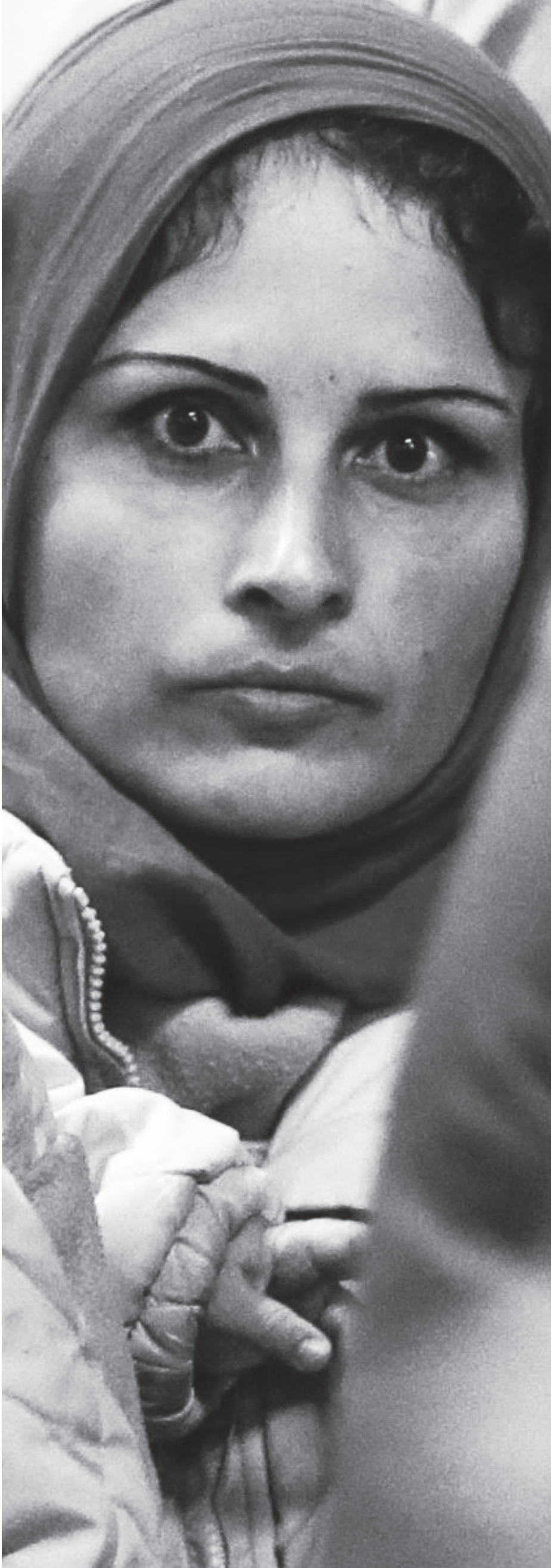
- 9 Temmuz 2017'de Sakarya'da Suriyeli Halaf El-Rahmun ve 10 aylık bebeğinin cansız bedenleri ormanlık alanda bulunmuştu. İki katilin tutuklanmasının ardından verdikleri ifade "Eşini de öldürecektik" oldu. Aynı fabrikada çalıştıkları Halaf'ın evine balkondan girerek önce ormanlık alana götürüp tecavüz eden katiller, ardından Halaf'ı ve bebeğini katletti. Tek bildiğimiz, eşi katledilen erkeğin "Ne olursa olsun Türkler bizim dostumuzdur." dediği ama Suriye'ye döndüğü.

- 6 Kasım 2017'de bir göçmen botunun Akdeniz'de batmasının ardından 26 kadının cansız bedeni bulunmuştu, cinsel saldırıdan şüphelenilmiş olsa da tek bildiğimiz, son bir yıl içinde binlerce kadının Akdeniz üzerinden İtalya'ya seks işçisi olarak götürüldüğü.

Bildiğimiz ya da bilemediğimiz, gördüğümüz ya da göremediğimiz binlerce örnek.. Göçmen kadınlar için bu bir savaş; erkeklik savaşı. Umutlarla göçülen kara parçasında erkeklerin yaşamımıza, varlığımıza kasti...

Doğu'da Kadın Her Y

Dizilerde, filmlerde, reklamlarda bize gösterilen güçlü, bağımsız kadınlar nerede? O kadınlar, -dünyanın ikiye bölünmüşlüğünde- ekonomisiyle, kültürüyle "Batılı kadınlar". Örnek alınması gereken, üstün olan onlar...

Onlar gibi olması için kadının eğitilmesi, aydınlanması; devletin laikleşmesi, demokratikleşmesi; toplumun ilerlemesi, medenileşmesi... Kadınların kurtuluşu için erkeklerin batılılaşması... Hepsi kulağa hoş gelen boş sözler!

Batılı Olmak Bu Değil, Bu "Diğerleri" Olmak!

Batılı bir kadın olmak İran'da devletin bedenini ayıplaması, yasaklaması, örtülere hapsedmesi demek değil. Suudi Arabistan'da erkek izni olmadan dışarı çıkamamak değil batılı olmak; Hindistan'daki kadınlar gibi bisiklete binememek, Kore'de askeri birliklerde tecavüze uğramak, Kenya'da arındırma ritüeliyle önce çı çıplak soyulup sekse zorlanmak, ardından kıyafetleri yakılarak günahlardan "arındırılmak" değil.

Batılı erkekler kadınlara "tencere kapağı şoförü" anlamına gelen "ttukong unjeongsu" diye seslenmiyorlar elbette; çocuklara ve kadınlara tecavüz de Batı'da münferit bir olay. Batılı olmak din efendilerinin, devlet erkanının boğazına yapışıp seni kendi elleriyle boğması, öldürmesi değil; boğazına kadar toprağa gömülüp recmedilmek, 1800'lerde kurulan sinema salonlarına hayatında ilk defa 2018'de girebilmek değil. Bunların hepsi "diğerlerinin" hikayesi; Batı'da böyle hikayeler olmaz(!)

Bu Değilse Ne? Batılı Hayat Bir Başka

Öncelikle şunu söyleyelim; Batı -yazıda kastettiğimiz anlamıyla- dünya haritasının batısını ya da bir yönü anlatan bir terim değil; tarih boyunca kapitalizmin geliştiği Batı'nın farklı devletler tarafından da örnek alınan yaşam tarzıdır. Demokrasi, eşitlik, ilerilik gibi kavramlarla ilişkilendirilen Batı, aslında kapitalizmin tıkrında işlemesidir. Batı'da hayat bu yüzden bir başkadır. Caddeler temiz, mağazalar dolu, kıyafetler gıcır, yemekler boldur ve cüzdanlar hep şişkin...

"Severek" gidilen bir iş, o işte erkeklerle eşit şekilde kazanılabilecek statüler, dolgun ücret, "kaliteli" yaşam... Her şeyi alabilme gücü, sonsuz tüketim, sonsuz güç...

Gerçek mi Tüm Bunlar?

Dolu cüzdanın boşalttığı yaşamlarla Batı, mutluluğu kazandığını harcamakta, tüketmekte arar. Batılı kadınlar çok yakından tanık oldukları ışıltılı yaşama sahip olmak, yani "tam bir Batılı olmak" için vitrinlerde kendilerine sunulanlarla tatmin olmaya çalışır. Güzellikte, kozmetikte, kendi saç tipine uygun şampuanda, kendi cildine uygun kremde arar mutluluğu. Ancak ne yaparsa yapsın, ona yaşatılan mutluluk illüzyonu bir gün son bulur; bu sefer antidepressanlarla tekrar kapitalizme tutunur.

Kapitalizmin ürettiği tek "değer" olan para, gittikçe yaşamı değersizleştirirken tüketilen, aynı zamanda insanlar arasındaki ilişki de olur. Batılı kadın, cinselliğin "özgürce" yaşandığı toplumda, bir değer ilişkisi olmaksızın bedeniyle tüketilir.

İşıltılı Hayatın Gölgesinde Tüketilen Batılı Kadın

Geçtiğimiz aylarda, Hollywood'un ünlü kadın oyuncuları, yapımcı Harvey Weinstein'in yıllarca tecavüzüne uğradıklarını açıkladı mesela. Ardından gelen birçok yapımcı ismi ve taciz, tecavüz... Erkekler Batı'ya yakışır bir biçimde "medeni cesaretle" yaptıklarını kabul etti; Batı kendine yakışır şekilde tüketmeyi, şov yapmayı sürdürdü. Batılı kadınlarsa...

Batı'da Yerde Kadın

Şeyma Çopur

seyma@meydangazetesi.org

Hollywood'ta çekilen filmler için harcanan milyonlarca doların piyasada tüketilmesi gibi, sahnenin arkasında, ışıklar yokken her şey bir tüketiyor... Sonsuz ün, sonsuz güç...

Marka Olabilmek İçin 30 Saniye

Her şey hızla geçer; bir şey alınır, kullanılır ve yenisi çıkınca yenisi alınır. Eskinin reklamı, yenisi çıkıncaya kadardır...

ABD markası Victoria's Secret'ın ihtişamlı ürünlerine sıkışmış marka bedenler de hemen eskitilir Batı'da... "En kusursuzun" arandığı podyumlarda, mankenlerin marka olabilmek için yalnızca 30 saniyeleri vardır. 30 saniye içinde bedenlerinin tüm "kusurlarını" gösteren ışığın altında jüriye sunulurlar; hızla karar verir jüri kimin marka olacağına. Tabi yüz gram kilo alıncaya, daha kusursuz bedenler podyumda çıkıncaya kadar...

Batılılaşmamak da Var...

Saydıklarımız Batı'nın en'leri... En gösterişli sahnelerde en Batılı hayatı yaşayanlar, Batı'nın en hızlı tükettiği yaşamlar. Bir de tıklarında işleyen kapitalizmin yok saydıkları var. Gündelik hayatın "diğerleri" var. Batının içinde olup Batılılaşamayan göçmen kadınlar var mesela. Doğup büyüdükları topraklardan yoksulluktan, savaştan göçmüşler Amerika'ya, Avrupa'ya; "Koskoca Batı, elbet bizi de alır içine..." diye. Koskoca Batı göçmen kadınları bir bir yutmuş ya da aç bırakmış. Batılı kadınlara hizmet eden kadınlar yaratmış göçmenlerden; ya ev hizmetlerinde çalışmış ya bedenini pazarlamak zorunda bırakılmış kadınlar...

İlerleme mi, Sömürünün Biçim Değiştirmesi mi?

Şimdi başa dönmenin zamanı; bizim kurtuluşumuz Batı'da mı, Batılılaşmada mı? Laikleşmede mi, demokratikleşmede mi?

Hiçbirinde değil aslında, bunların her biri birer illüzyon; sanki özgürmüşüz gibi, sanki batılılaştıkça, ilerledikçe nefes alıyormuşuz gibi... Bunların hepsi "-miş" gibi, "-muş" gibi. Gerçek olan, sömürünün farklı biçimi...

Kimdir bizi lokmalara bölen, çiğneyip ezerek sindirmeye çalışan? Erk'eğin yarattığı, erkekler için yaratılmış bu sistemdir. Ailedir, dindir, devlettir, kapitalizmdir... Farkına bile varamadan bize "kadın olmayı" öğreten ataerkil toplumdur.

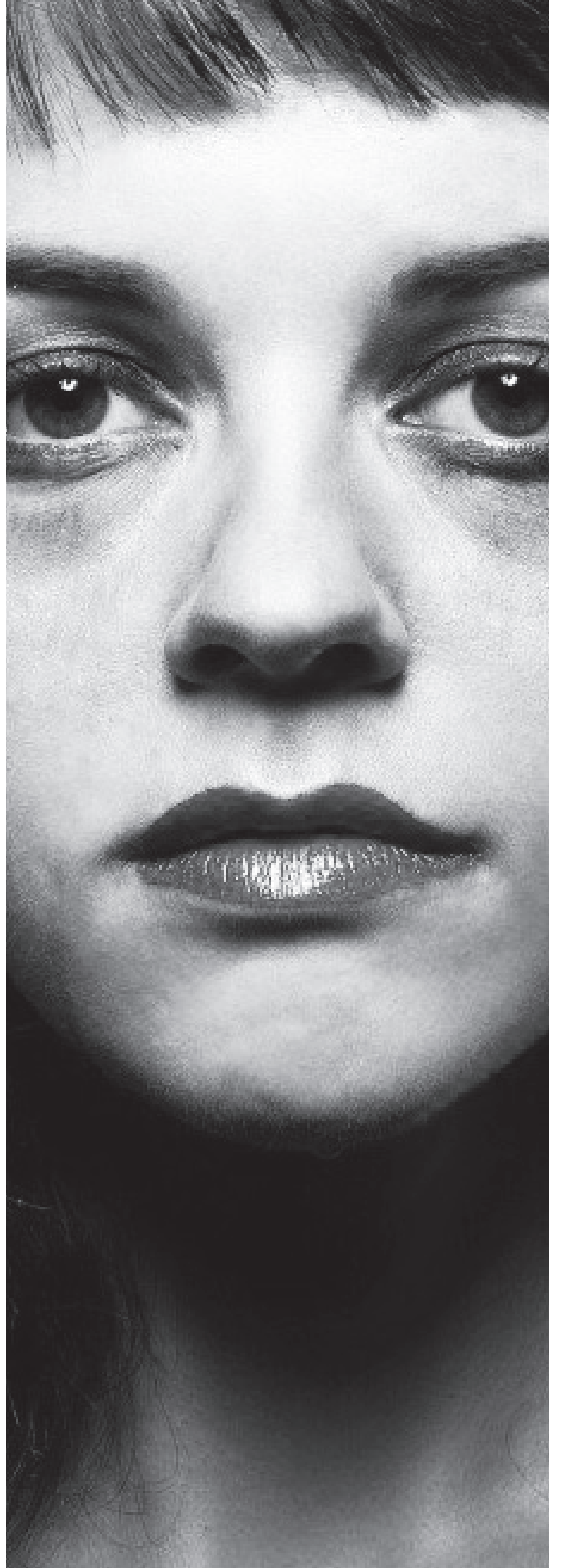
Dünyanın neresine gidersek gidelim, kim olursak olalım; değirmen döndüğü sürece biz de bir şekilde suyun akışına kapılıyoruz. Ve o suda bizi boğanlar, değirmeni istediği yönde çevirenler. Suyun akışına kapılıp boğulduktan sonra, değirmeni kimin çevirdiği fark eder mi?

Peki Ya Özgürlük?

Özgürlük ne Doğu'da ne Batı'da!

Özgürlük, yukarıda saydığımız/sayamadığımız -her birimizin tüm yaşamı boyunca iliklerine kadar hissettiği- tüm iktidarları bütünlüklü bir sorun olarak ele alıp karşısında durmakta. Yani kapitalizme, devlete, ataerkiye; iktidara karşı mücadelemizde!

Özgürlük, başörtüsünü isyanın bayrağı eyleyip sallandıranlarda, kürtaç yasaklarına karşı sokaklara çıkanlarda, üzerinden kara çarşafı atıp rengarenk elbisesini açığa çıkaran kadınlarda, patronların sömürsüne karşı iş yerlerinde eylem yapanlarda, tacize ve tecavüze karşı isyanlarını haykıranlarda!

Erkeklik Öldürü

Kadın olmak kolay olmadı hiçbir zaman. Nerede olursak olalım... Köylü, şehirlî, doğulu, batılı, hayatlarımız hep zordu... Genç olalım, yaşlı olalım; sorumluluklar çoğu kez zorunluluk oldu bize... Evli olalım bekar olalım, dul olalım; yaşadıklarımız hep benzedi birbirine... Biz, ne kadar farklı olsak da, farklı dilleri konuşsak da, birbirimize hiç benzemesek bile, hiç birimizde farklılaşmayan bir parçamız vardı.

Hep aynı şeylerdi bize öğretilen. Narin, kırılğan olduğumuz söylendi bize. Ağaca çıkmak öğretilmedi örneğin, düşeriz diye. Yüzmek öğretilmedi, ayıp diye... Beceriksiz olduğumuz, akılsız olduğumuz öğretildi... Dizimizi kırıp evimizde oturmamız, çocuklarımıza annelik, kocalarımıza karılık yapmamız, elimizin hamuruyla başka işlere karışmamamız...

"Hayır" demek öğretilmedi örneğin. Söz dinlemek öğretildi; uslu kız olmamız, babamız, kocamız, abilerimiz ne derse onu yapmamız...

Kavga etmek öğretilmedi; kafa tutmak, direklemek öğretilmedi. Töre ne derse boyun eğmemiz, birilerinin namusu olmamız, kaderimiz neyse razı gelmemiz, başa geleni çekmemiz...

Onların öğrettiği gibi davranmadığımızda şeytan olduğumuzu, fetan olduğumuzu, cadı olduğumuzu söylediler. Kafamıza kaktıkları ahlak öğretilerine uymadığımızda oynak, kaltak, sürtük olduğumuzu söylediler.

"Kadın"lığımızın ayıp, utanılacak bir şey olduğunu öğretiler, bayan dediler bize. "Karı gibi" iş yaptığımızda aşağıladılar, "erkek gibi kadın" olduğumuzda takdir ettiler. Bizi erkekleştirmeye çalıştılar...

"Dişileştirmeye" çalıştıklarında ise bize bedenlerimizle ne yapacağımızı, nasıl en güzel görüneceğimizi, kaç beden olacağımızı, saçımızı yüzümüzü ne şekle sokacağımızı, kendimizi nasıl pazarlayacağımızı söylediler.

Erkekliğin öğretileri birbiri ardına sıralanırken hayatlarımız gittikçe zorlaşıyordu.

Annelerimiz, kardeşlerimiz, komşularımız, arkadaşlarımız, çocuklarımız vardı. Hepsi bize, hepsi birbirine benzeyen.

Her biri her gün aşağılanan, sıkıştırılan, kapatılan, korkutulan, sindirilen, itilip kakılan, pazarlanan, satılan, ezilen, tartaklanan, dayak yiyen, taciz edilen, tecavüze uğrayan, katledilen, bedeni parça parça edilen... Sonra yine aşağılanan, "hak etti" denilen, neden kısa etek giydiği, neden o saatte sokakta olduğu sorgulanan... Yaşadıklarında "rızası"nın olmadığını ispatlamak zorunda bırakılan... Niye o yemeği tuzsuz yaptığının, niye o adama "öyle" baktığının hesabı sorulan...

***

Biz onları çok iyi tanıyorduk, onlar bizdik. Her

Erkeklik Kadın Yaşatır!

gün aynaya baktığımızda gördüğümüz bakıştan tanıyorduk onları, kafamızın içinde duyduğumuz seslerden tanıyorduk, boğazımızda düğümlenen yumrudan tanıyorduk.

Ve her geçen gün kendimize benzeyen başka kadınlar tanıdık. Tanidikça birbirimizi, birbirimizden öğrendik vazgeçmemeyi, yılmadan yeniden yeniden denemeyi.

Her attığımız adımda daha da dik durarak, başımızı öne eğmemeyi öğrendik. "Kirpiğiniz yere düşmesin" diyen kadınlar tanıdık. Kaderimize razı gelmemeyi, kafa tutmayı öğrendik.

"Hayır" demeyi öğrendik birbirimizden, "yetti be" deyip elimizi belimize koymayı öğrendik.

Kavga etmeyi öğrendik, sineye çekmemeyi... Bize öğretilenlerle kavgaya tutuştuk önce; bize yakıştırılan, üstümüze yapıştırılan ne varsa. Ve bize bunu dayatan erkeklikle, bize bunun başka

türlü olamayacağına inandırmaya çalışanlarla; kendimiz için, kardeşlerimiz için tutuştuk kavgaya.

Birbirimizi tanıyorduk biz. Her birimizin yaşadıkları, herhangi birimizin yaşadıklarıydı aslında. Bu yüzden aynı dili konuşsak da dinledik birbirimizi ve anladık. "Erkeklikten" kaçmak zorunda kaldığımızda, birimiz bir diğerine "sığınak" olduk.

Hikayelerimiz unutulsun istediler, ama biz unutmadık, dilden dile çoğalttık, hiç birimizin hikayesi yarım kalmaması diye tamamladık birbirimizle...

Birbirimize göz, kulak olmayı, birbirimizin sessizliğine ses olmayı öğrendik.

Birimiz diğerinin gözündeki bakışı gördü, birimiz diğerimizin bağırsığını duydu, birimiz diğerimizin atamadığı çığlığı oldu.

Empatiyi öğrendik. Karşılık beklemezsizin birbirimizin sıkıntısına çözüm bulmak refleksimiz oldu. Kendini kurtarmanın ancak yanımızdakilerin elini tutarak mümkün olduğunu öğrendik. Birimizin hepimiz, hepimizin birimiz için olduğunu. Benlerden biz olmayı, bizi özgürleştirenin "biz olmak" olduğunu...

Biz birbirimizden, kadın olmanın ne demek olduğunu -ne daha eksik ne de daha fazla- sadece "kadın" olduğumuzu öğrendik. Kadın olmanın bizi biz yaptığını öğrendik. Biz kadındık, biz birbirimize yaşamdık.

Her gün yeniden yeniden üretilen "erkeklik", bir başka kardeşimizi katlederken kadın anlar kadını, kadın bulur kadının derdinin çaresini, kadın kadına empati yaşatır kadını!

Erkeklik Öldürür Kadın Yaşatır!

Dünyadan Anarşist Kadınların Mücadele Mesajları

“Meydan Gazetesi'nin biz kadınlar tarafından hazırlanan bu sayısında, dünyanın farklı yerlerindeki kadın örgütlerinden ya da anarşist örgütler içerisindeki kadınlardan gelen ve kadınları erkek iktidarların tümüne karşı mücadeleye ve örgütlenmeye çağıran dayanışma mesajlarını siz okuyucularımızla paylaşıyoruz.

FAI'den Kadınlar - İtalya

Dünyada mücadele eden bütün kadınlarla yan yana duruyoruz ve Anarşist Kadınlar'ı dayanışmayla selamlıyoruz. Aşağıdaki metin, FAI'nin son toplantısında 8 Mart grevini desteklemek için yayınlanmıştır:

“NonUnaDiMeno hareketiyle uluslararası olarak tanıtılan 8 Mart grev gününü desteklemek için Reggio Emilia'da İtalya çapında bir toplaşma düzenledik. Çünkü cinsiyet ayrımcılığına karşı verilen kavga, iktidar ve sömürü olmayan bir toplum inşa etmek isteyenlerin plan ve pratiklerinin temel bir unsurudur.

Global ve uluslararası grevle karakterize edilen 8 Mart günü, içerdiği büyük öfkeyle, üretici ve cinsel işleri durdurma biçimini alır ve öz-belirlenim içeren mücadelenin güçlü bir kolunu temsil eder.

İtalya devleti bu greve seçim şiddetini uygulamak istiyor: 4 Mart seçimleri çeşitli sektörlerdeki işçileri dışarıda bırakarak grev özgürlüğüne ciddi sınırlamalar getiriyor.

Bu mücadelenin ve toplumsal hareketlerin yürüttüğü diğer eylemliliklerin gücü ve politik bağımsızlığı, ne seçim makinesi tarafından ne de kurumsal mekanizmalar tarafından zayıflatılmaz. 8 Mart grevini destekliyoruz. Tüm yoldaşları İtalya'da ve bütün dünyada gerçekleştireceğimiz 8 Mart eylemliliklerini ve mücadeleyi büyütme çağırıyoruz.”

Errekaleor Bizirik İşgal Mahallesi'nden Kadınlar - Bask

Bu yıl 8 Mart'ta kadın örgütlenmeleri uluslararası grev çağırısına katılacak, hem üretici hem de çoğaltıcı katmanlarıyla. Ayrıca kapitalist üretimi etkili bir şekilde durduramayacak ancak kadın hareketini güçlendirecek sembolik grevler düzenlemek konusunda hemfikirler.

Bununla birlikte, bu 8 Mart'ta farklı düşünsel yaklaşımlar arasındaki tartışmalar da devam ediyor. Bir yanda postmodern düşünceden etkilenmiş ve kadın ezilmişliğini diğer bütün ezilmişliklerden üstte tutan bir kanat, diğer yanda ise eski marksist bakış açılarını sahiplenen, kadın özgürlüğünü sınıf mücadelesinin boyunduruğu altına almaya çalışan başka bir kanat bulunuyor.

Kapitalizmin ortasında kadınlar, gündelik sorunların çözümünde çeşitli düşünce akımlarının çözüm önerileriyle karşılaşırken, gerçek bir olgu olarak her gün binlerce genç kadın aynada gördüğü vücutundan nefret etmeye, herhangi bir topluluğa katıldığında kendini cinsel bir objeye dönüşmüş olarak hissetmeye devam etmektedir.

Ancak bizler, mülksüzleştirilen devrimci kadınlar olarak, bu politik söylem ve pratikleri kaygıyla izlemekteyiz. Bunları yeniden gözden geçirerek dönüştürüp bizi zafere götürecek yeni söylemler üretmeyi görevimiz olarak görüyoruz. Kadınları güçlendirecek ve özgürleştirecek yani toplumsal devrime taşıyacak olan yegane yöntem, özgürlük için mücadele etmekten geçmektedir.

Dünyanın Her Yerindeki Kardeşlerimiz 8 Mart'ınızı Selamlıyoruz! - FAB'dan Kadın Yoldaşlar - Bulgaristan

Anarşist kadınlar olarak devletin "kadın haklarını" tanımıyoruz, çünü bunlar hiçbir şeyi çözmiyor, "ağrı kesiciler" gibi. "Yasanın karşısında eşitlik" kimilerine göre bir adım, fakat "nihai zafer" değil. Adaletsizlik zafere kadar devam ediyor.

Eşit haklar için mücadele etmek, ancak bu hakların ötesine geçmeyi hedeflediğimizde kabul edilebilir. Zorunluluklarla otoriteye sürekli bağlı her insan için mutlak özgürlüğü savunmalıyız. Aksi halde "eşit haklar" bizi "eşit" köleler yapar.

Bulgaristan'da "cinsiyet eşitliği" varmış gibi görünse de patriyarkal baskı, özellikle etnik azınlıklara karşı sürmektedir. Kadınların ihtiyaçlarına karşı gösterilen kayıtsızlık gölgelere karıştı. Ancak henüz yıkılmış değil. Çifte standartlar dünyanın her yerinde olağan karşılanıyor. Bizim ülkemizde ise durum Türkiye'den daha rahat olmasına rağmen kadınların ekonomik, psikolojik ve fiziksel savunmasızlığı hala bir gerçeklik.

Kardeşlerimiz daha fazla acı çekseler de, onların cesaretini ve asla vazgeçmeyeceklerini biliyoruz. Bu cesarete hayranız.

Kadınlara yönelik baskının ortadan kaldırılması, genel tahakkümün kırılmasının organik bir parçasıdır. Kadınların özgürleşmesi tüm insanlığın özgürleşmesi demektir ve tüm insanlığın özgürleşmesi de kadının özgürleşmesi anlamına gelir.

"Özel ayrıcalıklar" ya da "pozitif ayrımcılık" saçmalığını istemiyoruz. Tüm insanlar için evrensel bir özgürlük istiyoruz; herkesin akli ve vicdaniyle eyleyebileceği, rekabetin olmadığı, kimsenin efendi ya da köle olmadığı, herkesin birbirinin iyi niyetli kardeşleri olduğundan emin olduğu bir dünya istiyoruz.

Asla yıkılmayın sevgili kardeşlerimiz, asla vazgeçmeyin; ne kadar acı olursa olsun kendi yolunuzdan ayrılmayın!

Ataerkiye Karşı Grup – APO - Yunanistan

Modern totaliteryanizm, iktidarın derinleşmesi ve halka yönelik saldırıların artması, cinsiyete dayalı ayrımcılığın ortaya çıkmasına dayanıyor. Kapitalist sistemin içinde var olan ataerkiden, sermayenin gelişimi için faydalanılıyor. Erkek egemen kurumlar, otoriter dünyanın ve onun yeniden üretiminin yegane araçlarından biri olmayı sürdürüyor. Çünkü ezilenlerin ve sömürülenlerin karşı karşıya getirilmesi; sistemin antisosyal planlarına direnemeyecek kadar güçsüz, parçalanmış ve yabancılaşmış bir topluma sahip olmak için temel ön koşuldur.

Biz anarşistler, kadınların tabandan gelen mücadelesini dikkate alıyor, sosyal ve sınıfsal mücadelelerin ayrılmaz bir parçası olduğuna inanıyoruz. Ezilenlerin özgürlüğünün bazı uzmanların değil ezilenlerin kendi ellerinde olduğunu ve kendi kavgalarıyla kazanılabileceğini ilan ediyoruz. Devlet ve kapitalizmin genelleşmiş saldırılarına karşı koymak için tek yolun uluslararası bir mücadeleyle bir araya gelmiş, ezilen ve sömürülen kadın ve erkeklerin toplumsal devrim için vereceği mücadele olduğunu biliyoruz. Kadınların her köşesinde olduğu bir mücadele, çünkü "Kadınlar olmadan bu mücadele insanlar için olmayacak, yalnızca erkekler için olacaktır", çünkü "Herkesi kucaklayacak bir dünya için mücadele ediyoruz". Bu yolla, dünyanın farklı köşelerindeki direnişlerin arasındaki bağlantıyı sağlamak, özgürlükçü değerleri savunmak, dayanışma ilkesiyle toplumsal kurtuluşu ve özgürlüğü canlandırmayı amaçlıyoruz.

Yeryüzünün bu köşesinden; Chiapas'tan Filistin'e, Türkiye'den Afrin'e kadınların mücadelesini selamlıyoruz. Ayrıca Mart ayı için isyancı Zapatist kadınlar tarafından çağrısı yapılan Birinci Enternasyonal Mücadele Eden Kadınlar Toplantısı'nı da selamlıyoruz. Zihnimizi canlı tutuyoruz, 19. yüzyılda sınıf mücadelesini büyüten kadın işçilerin sembolleştirdiği 8 Mart'ı hatırlıyoruz. Yumruklarımızı, otoritenin yıkılıp adil ve özgür bir dünyanın yaratılışına kadar mücadelenin en ön saflarında dimdik duran kadınlarla dayanışma için kaldırıyoruz.

Yunanistan'dan Türkiye'ye, özgürlük için kadın mücadelesi!

Modern totaliteryanizme, baskıya, yoksullaştırmaya ve cinsiyet ayrımcılığına karşı uluslararası dayanışma!

Devlete, kapitalizme, ataerkiye karşı!

Toplumsal devrim, anarşizm ve özgürlükçü komünizm!

CNT'li Kadınlar - İspanya

Biz Kadınlar Durduracağız, Biz Kadınlar Kazanacağız!

Bu 8 Mart'ta tüm kadın örgütlerinin yapacağı gibi genel grevde olacağız. Çünkü biz kadınlar; bakıcılar, temizlikçiler, mağaza işçileri ve fabrika işçileri olarak ekonomik şiddete, ücret eşitsizliğine ve keyfi işten atmalara karşı mücadele ediyoruz.

Çünkü biz kadınlar, kapitalist sistemin görmezden geldiği, evdeki emeği yaratanlarız. Ev içi emeği yadsıyan kültüre, onun yarattığı topluma karşı mücadele ediyoruz.

Çünkü biz kadınlar, toplumsal ve bireysel özgürlüğümüze yönelik tehdit olan cinsel şiddete karşı mücadele veriyoruz. Çünkü biz "Mujeres Libres"iz (Özgür Kadınlar'ız).

Toplumsal özgürlüğün, hetero-patriyarsi ortadan kalkınca geleceğine inanıyoruz.

8 Mart'ta, burada ve her yerde, sokaklara ve mücadeleye çağırıyoruz. Sokakta ve mücadelede olanları; kız kardeşlerimizi, yoldaşlarımızı selamlıyoruz.

FemFAU İnişiyatifi (FAU'lu Kadınlar) - Almanya

Biz Olmadan Bizim Hakkımızda Hiçbir Şey!

Mülkiyetin Kadınlaştırılmasına Karşı Mücadele Edelim!

Ailede, işte, kamusal alanda kadın* defalarca ayrımcılıkla, yapısal dezavantajlar ya da cinsel şiddetle karşılaşır. Sözde "eşitlik prensibi" kadınları git gide daha kullanışlı işçiler haline getirir. Bu alanların her birinde tıpkı erkekler gibi, adaletsiz çalışma koşullarıyla karşılaşır. Bu aynı zamanda, patriyarkal kurumların kapitalist sistemle birlikte kadınları ve onların emeğini değersizleştirmeleri anlamına gelir.

Toplumsal cinsiyet algısının egemenliği ve eğitim politikaları, yalnızca toplumda değil; kadınların kendilerinde de bulunan kadın imgesini güçlendirir (örneğin duygusal bakım işçileri). Erkeklerle karşılaştırıldığında, hem aynı işgücü piyasasında işlerine göre düşük ücret ödenir, hem de çalışmaları için işin "kadın işi" olarak değerlendirilmesi gerekir. Bunun sonucunda güvencesiz ve istikrarsız çalışma koşullarına zorlanan kadınlar, uzun süreli işsizlik ve mülkiyetle (yaşlılık) tehdit edilir. Buna "mülkiyetin kadınlaştırılması" denir.

Düşük ücret, taciz ya da cinsel şiddet, adaletsiz çalışma koşullarının parçalarıdır. Kadınlara yönelik ayrımcılığın çeşitlerine yalnızca iş yerlerinde yaşanan deneyimlerde rastlanmaz. Özel olarak kadınların çalışma alanı olarak görülen ve kadın cinsiyetiyle ilişkilendirilen alanlarda, kadınlar bu görevleri yerine getirerek geleneksel cinsiyet rollerini devralırlar. Bu, onlar için ev halkına ücretsiz bakım ve eğitim çalışması anlamına gelmektedir. Aynı zamanda hemşirelik, ev işleri, çocuk bakımı ve cinsellik gibi emeğin cinsiyet çizgileriyle birbirinden ayrıldığı yerlerde, bu emek -kapitalist piyasa tarafından- pazarlanmaya açıktır. Fakat kadınlara atfedilmiş bu işler düşük ücretli, geçici, yasadışı, kirli işler olmakta ve büyük oranda toplumsal güvenliğin dışında kalmaktadır. Kadrolu kadınlar ise toplum için önemli işler yap-salar da kendi hayatlarını şekillendirme yollarında sınırlandırılmışlardır.

Bizler 8 Mart geleneğine uygun olarak, hem evde hem işyerinde gündelik mücadele için bütün kadınları dayanışmaya çağırıyoruz. Herkes için daha iyi bir hayat ve daha iyi çalışma koşulları için örgütlenelim ve mücadele edelim. Dayanışma en büyük silahımız!

*Biyolojik olarak kadın olmayan kadınları da kapsar.

Anarşist Ekonomi Tartışmaları (27)

T.C. ADALAR İCRA MÜDÜRLÜĞÜ
Dünya No : 2012/933 E.
BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ
(Haciz üçüncü şahıslara tebliğ kağıdı)

1-Üçüncü şahıs adı, soyadı ve adresi
2-Alacaklı ve varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi
3-Borçlunun ve varsa vekilinin adı, soyadı ve adresi
4-Haciz neye ilişkin olduğu ve haczin hangi miktar için yapıldığı
5-Alacak tutarı ile faiz ve giderler

Yukarıda adı yazılı borçlunun şimdiki 7.872.000,00.-TL. lira alacağı (mali) üzerine 11/04/2016 tarihinde haciz konulmuştur. Alacak tahsil edilemeye kadar bundan böyle borcu yalnız İcra Dairesine ödemeye geçmiştir. Borçluya yapılan ödemelerin geçerli olmasına karşın; hacizli mali ancak İcra Dairesine teslim etmemiz ve borçluya vermememiz, aksi halde alacağı (mali bedelin) İcra Dairesine ödemek zorunda kalacağımız borcunuz olmadığı veya haciz edilen malın elinizde bulunmadığı veya haciz İbarnamesinin tebliğinden önce borcun ödendiği olduğu; malın istiblak edildiği, kasarınız olmaksızın telef olduğu, malın borçluya ait olmadığı veya malın kendinize rehnedilmiş olduğu veya alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir şekilde İcra Dairesine İbarnamesinin tebliğinden itibaren (7) gün içinde yazılı veya sözlü olarak İcra Dairesine bildirmeniz, aksi halde borcun zimmetinizde ve malın elinizde sayılacağı; borcu İcra Dairesine ödemek, mali İcra Dairesine teslim etmek zorunda kalacağınız husus olamaz.

(İİK m.89)

11/04/2016
AZİZ KAP
İcra Müdür Yardımcısı
120433

ÖDEMELERİN YAPILACAK İCRA DAİRESİ HESAP NUMARASI:
AKBANK BOSTANCI DÖRTYOL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
IBAN : TR09 0004 6007 6688 8000 0241 46

İlgili 89 uncu maddenin 2, 3, 4 ve 5 inci fıkraları metni bu İbarnamemizde yazılmamıştır.

T. C. İSTANBUL BELEDİYESİ
İSTANBUL ELEKTRİK, TRAMVAY ve TUNEL İŞLETMELERİ UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
TENVİRAT
Elektrik Kudretli İstihlakına ait makbuz

1 ci İbarname
2 ci İbarname

17.04.2016
Son İbarname Tarihi: 2-9-2014
Tahakkuk Tarihi: 9-3-2014

H 230768 232 010 2042+3 500
Bayan İbrahim Şenayeva Ap. 12049
Laleli Cad.54 Beşiktaş Kat. 12,5
12,5
AV 5,75

Evvelki kirat Tarih	Sayıların İşaretleri		Tertipler	Kilovat-saat	Istihlak	Meblağ	Mühterî sıra ve tesinat No.	Yekûn	
	Evvelki	Şimdiki						Lira	Kr.
17.04.2016	2394	2617	I	23	01	69	232	588	
Son kirat tarihi adresine istihlak de yazıldığı.					34	69	232	588	

1. II. ve III = Tarifelerin tertiplerini,
Şu = Şube kirasını, elektrik istihlak bedelini, maktu ücret ve sairini.
Sa = Saat kirasını, damga pulu ve Hava kurumu pul bedelini.
Ve = Dahilli istihlak vergisini.
Tü = Asker ailelerine yardım ve Belediye vergisini gösterir.
Hatâ ve nisyan olmadıkça ve daha evvelki müddetlere ait diğer makbuzların İbrazı hakkı mahfuz bulunmak kaydıyla ihtisazlıdır.

Umum Müdürlüğü
Tahsil olunmuştur
Tahsilat

T. C. İstanbul Şeremaneî Rısumu Belediye Tahakkukatına ait İbarname

Sıra No	Mahallesinin	Sokakında	№	Hesap №
1	Şeremaneî	17	17	
2	Şeremaneî	17	17	
3	Şeremaneî	17	17	
4	Şeremaneî	17	17	
Yekûn				

resminde namınza tahakkuk ettirilen yukarıda yazılı lira kursumuz üç gün içinde Şube İdarisi vizesine teslimi beyan olunur efendim.

Belediye vergi ve resimleri müddeti içinde vermeyenler hakkında tahsilat Kanununa göre muamele yapılır ve tahakkuk eden vergi ve rusum, mükellefin ev eşyası menkul ve gayri menkul mallarının haciz ve satılması suretile alınır.

Anarşist Ekonomi Tartışmaları yazı dizimizde, Bichler ve Nitzan'ın kapitalizmin büyüme yansamasını inceleyen makalelerinin ilk 8 bölü-

münü aktarmıştık. Makalenin sonundaki 9-12. bölümlerinde enerji ve iktidar ilişkisini inceleyen alternatif bir model sunuluyor. Makalenin bu bö-

lümü ayrıca, neoliberal ve Marxist ekonomi teorilerinin indirgemeci yapısını göz önüne sermesi açısından ilgi çekici.

Kapitalizm: Sabotaj Yoluyla Büyüme - 3

Shimshon Bichler ve Jonathan Nitzan, 2017

Alternatif Bir Modele Doğru

Modelimizin temel dayanakları aşağıdaki 5 maddeyle özetlenebilir.

1. İnsan toplumu, iktidarın ve otonom işbirliği arasındaki diyalektik çatışma ile evrilen bir düzen yaratıcısıdır (creorder). Bir iktidar biçimi, otonom işbirliği ile çelişkisinin derecesi ve iktidarını dayatma şekli ile karakterize edilir.

2. İktidar ilişkileri hiyerarşik olarak iç içe geçmiş kurumların dayatılmasıyla kısmen örgütlenir.

3. Hiyerarşilerin dayatılması muhalefeti ortaya çıkarır ve bu nedenle stratejik sabotajı gerektirir ve bu da daha fazla sabotaj ve yeni hiyerarşiler yoluyla iktidarın daha fazla dayatılmasını gerektirir. Bu sürecin sonucu, hiyerarşilerin daha fazla, daha uzun ve giderek daha karmaşık hale geldiği, otokratik bir yayılımdır.

4. Hiyerarşik iktidar stratejik sabotaja ve sabotaj da enerjiye ihtiyaç duyduğundan, hiyerarşik yapılar amaçları ne olursa olsun enerji tüketir. Diğer her şey aynı kaldığında, kurum ya da örgüt ne kadar hiyerarşik olursa, onu kurmak ve sürdürmek için gereken enerji o kadar büyük olur. Sonuç olarak, hiyerarşik kurumların boyutları ve yüksekliği, enerji yakalama yetenekleri tarafından sınırlanmaktadır.

5. Kapitalizmi diğer iktidar biçimlerinden ayıran şeylerden biri, çok daha fazla enerji yakalama yeteneği ve bu nedenle çok daha büyük ve daha yüksek hiyerarşiler oluşturabilmesidir.

Hiyerarşi Enerjisi, Refah Enerjisi

Enerji dönüşümü ve hiyerarşinin oluşumu arasındaki ilişkiyi modelerken başlangıç noktamız, toplum tarafından yakalanan / dönüştürülen toplam enerjiyi iki ayrı akışa bölmektir: (1) hiyerarşik iktidarı dayatmak, sürdürmek ve arttırmak için hizmet eden hiyerarşik enerji ve (2) geçinmeyi ve hayatta kalmayı sağlayan refah enerjisi. Yakalanan enerjinin toplam seviyesi nesnel olarak verilebilirken, "hiyerarşik" ve "refah" akışlarına olan ayırımı nesnel değildir. Görünen o ki, siyasi, ideolojik ve teorik eğilimimizin bu ayırımı, bu iki akışı analiz etme ve ölçme şeklimizi etkilemesi kaçınılmazdır.

Zorluğu görmek açısından, sabit ordular, örgütlü din, hukuk sistemi, çeşitli bürokrasiler, polis kuvvetleri, sistem propagandası, baskı, engelleme ve şiddet amaçlı teknolojiler için harcanan enerjiyi düşünün. Bu kurumlar ve örgütler hiyerarşiyi desteklemeye adanmış görünüyorlar, değil mi?

Bu enerjinin tamamı gerçekten bu amaca mı ayrılmış? Ve eğer enerjinin sadece bir kısmı hiyerarşiyeye akıyorsa, oranını nasıl bileceğiz? Bir enerji akışı hem hiyerarşiyeye hem de insanların geçimine aynı anda hizmet verdiğinde ne yapacağız? Hangi bölümün hangi tarafa gittiğine nasıl karar vereceğiz?

Bu sorular, hiçbir şekilde burada tanımladığımız ayırma özgü değildir. Genelde ampirik halinin altına süpürülmüş olsalar da, "üretken" ve "üretken olmayan" emek, "spekülasyon" ve "yatırım", "israf" ve "yararlı" ayrımları da dahil olmak üzere, siyasi ekonomideki temel ayrımların pek çoğunu sarsarlar.

Ekonomi Politüğün Birimleri

Bilimsel ilerleme rüzgarından etkilenen politik ekonomistler bu ölçme sürecinin bir parçasıydı. Mutluluğun ilk bilimcisi Jeremy Bentham, liberalizmin temel parçacığını yarattı: refah anlamında "felicity"e daha sonra Irving Fisher tarafından yarar anlamında "util" adı verildi. Tüm insanların motivasyonunun ölçülebilir miktarda zevk ve acıya indirgenebilir olduğunu savundu ve diğer ekonomistler o zamandan beri, tüm ekonomik faaliyetlerin "refah" ile tanımlanabileceğini inanıyorlar ve liberal toplumun kendini dengeleyen yasalarını keşfetmek için bu birimleri kullanıyorlar.

Marx bu evrenselciliği reddetti. Genel olarak tarihsel toplumların ve özellikle kapitalizmin, bireyler arasındaki karşılıklı yarar sağlayan etkileşimlerle değil, çelişkili sınıfların çatışmasıyla yönlendirildiğini savundu. "Kapitalizmde üretim araçlarına sahip olanların bu araçları kullananlarla karşı karşıya geldiği bu çatışma ortamı" tamamen farklı bir temel parçacığı gerektirir. Ve Marx'a göre çatışmanın kökeni üretim alanında yatmaktadır; bu yüzden politik ekonominin ana birimi emeğe dayandırılmalıdır: üretken işçilerin belirli bir emtia grubunu üretmek için harcamak zorunda olduğu ortalama zaman, toplumsal olarak gerekli soyut emek zamanı, yani SNALT.

Ancak önceki çalışmalarımızda gösterdiğimiz gibi, util ve SNALT prensipte bile ölçülemez. Dahası, çatışmalı bir toplumun tek bir evrensel ölçümle aşılacağı fikri beraberinde başka sorunlar getirir. Toplumun diyalektik olarak geliştiği ve iç çelişkilerinden evrimleştiği konusunda Hegel ve Marx'a katılıyoruz. Fakat bu

diyalektik evrim, doğası gereği hem çatışmayı ve hem de işbirliğini kapsar ve bu iki boyut tek bir dilde ifade edilemez. Tabandaki nüfus dünyayı çoğunlukla geçinme derdinin mutlak kategorisi üzerinden deneyimlerken, yöneticiler iktidarın ayrımsal (farklara odaklanan) objektifini kullanır. Mutlak ve ayrımsal bakış açıları temelden farklıdır ve karşılaştırılmaz. Niceliksel bir ortak payda bulmak bir yana, niteliksel olarak bile bir ortak payda bulmak zordur. Onları anlamak için bir dile değil iki dile ihtiyacımız var: iktidar ve hiyerarşi için çatışmacı bir dil, refah ve yaşamsal olan için kooperatif bir dil.

Aşağıda göreceğimiz üzere, hem refaha hem de hiyerarşiyeye akan enerjinin, bu iki süreç üzerindeki etkisi çok farklıdır; "daha fazla refah" mutlaka "daha az hiyerarşi" anlamına gelmez, ya da tam tersi de doğru olmayabilir. Dahası, iki akışın kaynağı ortak olsa da, aralarındaki ayırım hangi açıdan baktığımıza bağlıdır: yöneticilerin mi, yönetilenlerin mi? Bu belirsizlikler niteliklerin ölçüldüğü her durumda vardır. Ancak bu ayırım, liberal ve Marksist niceliklerin aksine, kendi sınırlamalarının farkındadır ve bu nedenle Freud'un tanımlayıp Marcuse'in eleştirdiği "gerçeklik ilkesine" av olma olasılığı azdır.

Hayal gücümüzü kullanarak iki enerji akışının genel sınırlarını çizebilir, olası tarihsel yörüngelerini inceleyebilir ve sabotajın ortasındaki büyüme bulmacasını açıklayabiliriz.

Hiyerarşi-Enerji Alanında Yörüngeler

Şekil 1, toplumun hiyerarşi-enerji alanında olası tüm yörüngelerini incelemek için hes / hec çerçevesini

kullanır. Herhangi bir Z noktasından başlayalım. Şekli-mizde Z, LE = 25 olan bir hec üzerinde, H = 0.5 ve E = 50 koordinatlarında durmaktadır. Z keyfi olduğu için, analizimiz ve sonuçlarımız hes çizgisi üzerindeki herhangi bir nokta için geçerlidir.

Şekil 1: Hiyerarşik-Enerji Alanında Yörüngeler

Toplum Z'den başlayarak şekil üzerinde gösterilen dört genel yönde hareket edebilir. Farklı bir yörüngeyi temsil eden her grup, bir taraftan hec çizgisi, diğer taraftan Z noktasından geçen yatay kesikli çizgi ile sınırlandırılmıştır. Okların her biri, iktidar biçiminin hes çizgisi üzerinde farklı bir noktaya hareketini ve dolayısıyla farklı bir hec'e geçişini temsil eder.

Uzun vadeli düşünülürse, her yörünge, bir iktidar biçiminin evriminde farklı bir aşamayı temsil eder. Yörüngeler / evreler iki kritere göre sınıflandırılır: Z noktasından yukarı veya aşağı hareketle temsil edilen hiyerarşi enerjisinin oranı H'nin değişimi; ve hec'den sağa veya sola doğru bir hareketle görselleştirilen refah enerjisi LE düzeyindeki değişiklikler.

Sabotaj Yoluyla Büyüme

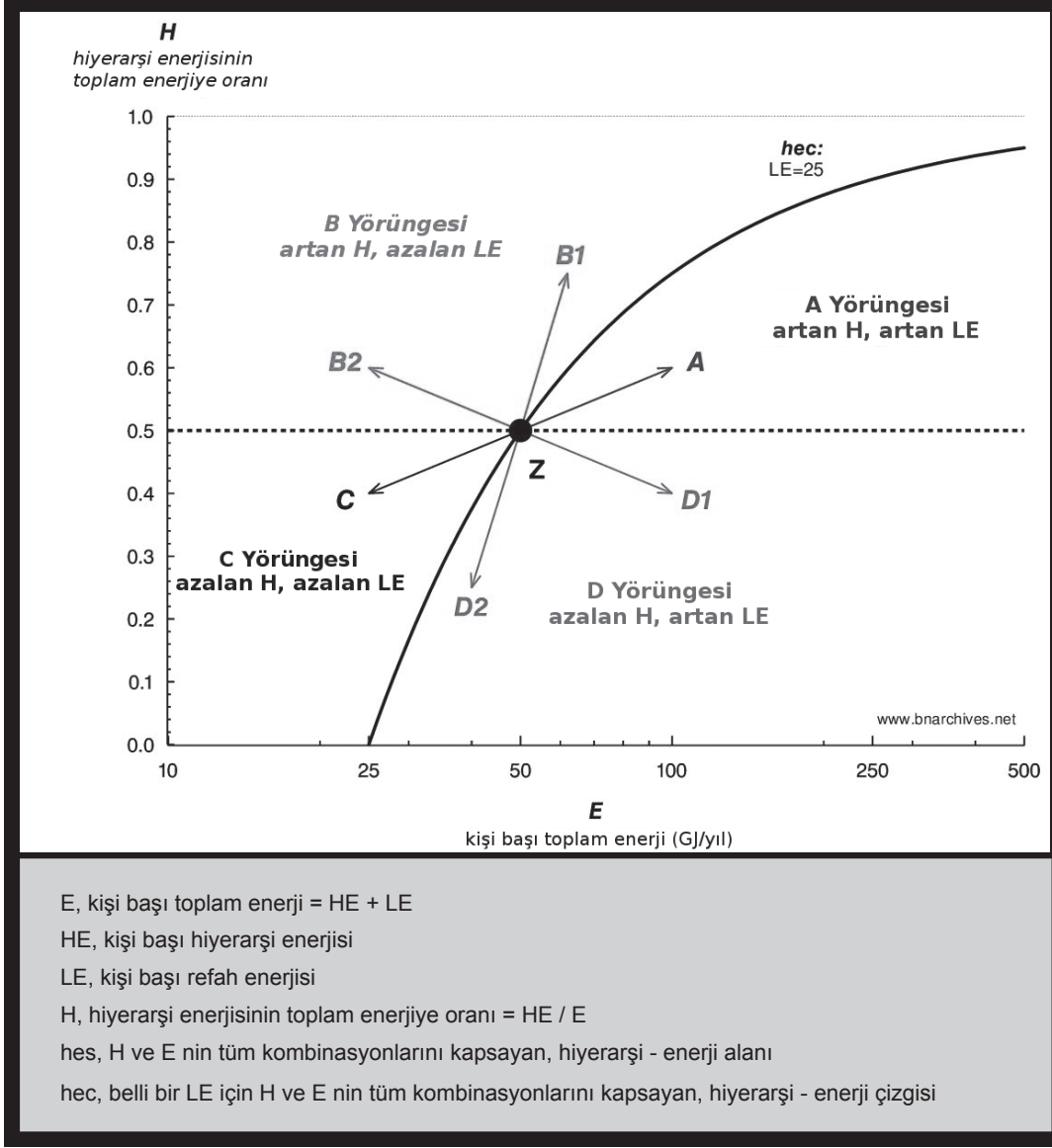
A yörüngesine iktidarın genişleme durumu diyoruz çünkü hiyerarşi enerjisi H ve geçim kaynağı enerjisi LE'nin payı yükseliyor. Bu ikili artış, iktidarın bekasını sağlar: H'deki yükseliş hiyerarşik yapıyı sürdürüp ve genişletirken LE'nin yükselişi, taban nüfusu doyurur, hiyerarşilerin büyümesini maskeleler, alttan gelen direnci azaltır ve sistemsel isyan riskini sınırlar.

A yörüngesi tarihsel olarak yenidir. Birkaç yüz yıl öncesine kadar iktidar biçimleri kişi başı toplam enerjide bile çok az artış sağladı. Hem H, hem de LE'nin devamlı olarak yükseldiği, tarihteki ilk ve "bugün itibarıyla" tek iktidar biçimi kapitalizmdir (ikincisi devlet komünizmi, ancak bu rejim kısa bir tarihsel zaman diliminde bozuldu ve parçalandı).

İlginç olan şey, bu büyümenin önemli bir bölümünün refaha değil hiyerarşik iktidara akmasıdır. Yani kapitalist büyümeyi ölçtüğümüzde iktidarın büyümesini ölçüyoruz. Bu anlamda kapitalizm sabotaja rağmen ya da onun sayesinde bile değil, sabotaj yoluyla büyür.

Kriz

Refah enerjisi azalırken, hiyerarşi enerjisinin payı arttığında kriz potansiyeli ortaya çıkar. Bu durum Şekil 7'deki B1 ve B2 yörüngeleri ile gösterilmektedir. Bir iktidar durumu hec çizgisi boyunca yukarı ve sağa ilerlediğinde, kişi başına düşen toplam enerji artışının tümüyle hiyerarşiye aktığını, ancak refah enerjisinin

değişmediğini hatırlayın. B1 yörüngesi bu sınır durumunun devrilmesini temsil eder: Kişi başı enerji, hiyerarşi enerjisinin payı ile birlikte hala büyümekte ancak refah enerjisi düşmektedir.

Bu düşüş sorunları beraberinde getirir. Daha önce belirttiğimiz gibi, tarihsel iktidar biçimlerinde yönetenler ve yönetilenler aynı şey için savaşmazlar ve bu nedenle nadiren aynı dili konuşurlar: Yönetilenler kendi maddi koşullarıyla meşgul, refahın mutlak terimleriyle konuşurken, iktidara takıntılı yönetenler, kendi arzularını, eylemlerini ve kazanımlarını ayrımsal terimlerle ve göreceli pozisyonlarla adlandırırlar. Kişi başına refah enerjisi arttıkça (A yörüngesi) çoğu kişi gündelik hayatlarıyla meşgul olur, genişleyen iktidar, artan hiyerarşi ve artan sabotaja dikkat etmez. Ancak kişi başı refah enerjisi durduğunda (hec çizgisi), iki grup arasındaki çatışma aniden odak alır; ve refah enerjisi gerçekten düşüğünde (B1 yörüngesi), refah ve hiyerarşik iktidar arasındaki çatışma ön plana çıkar.

Bu durumda yöneticiler sistemsel bir dönüm noktasındadır. Kişi başına refah enerjisini düzeltmek ve belki de artırmak için hiyerarşi enerjisinin payını kısıtlayarak rahatlayabilirler (A1 veya A2). Daha az hiyerarşi ve daha otonom işbirliğinin daha fazla toplumsal esneklik yaratacağını varsayımıyla, bu şekilde kişi başı toplam enerjiyi arttırmaya yardımcı olabilirler. Veya katı durarak durumun tam anlamıyla bir krize dönüşmesine izin verirler. Bu son durum bir çatışma atmosferidir, yöneticiler duruşlarını daha da sertleştirir ve hiyerarşi enerjisinin payı yükselmeye devam eder. Artan sa-

botaj ve düşen geçim enerjisinin zehirleyici birleşimi üretimin kooperatif yönünü zayıflatır. Bu noktada, "daha önce hala yükselmekte olan" enerji dönüşümü azalmaya başlayabilir ve bu gerçekleştiğinde, iktidar modeli geçici bir krizden (B1 yörüngesi) bütünüyle bir krize girer (B2 yörüngesi). Kişi başına düşen toplam enerji şimdi daralmaktadır ve yöneticiler kendilerini saldırı altında hissederek iktidarlarını daha da güçlendirirse, refah enerjisi hızla düşecektir.

Düşüş

Kriz uzarsa iktidar biçiminin aşağı giden bir sarmal içine girme ve belki de yok olma ihtimali vardır. Böylesi bir düşüş C yörüngesi ile gösterilir. Bu aşamada, kişi başına düşen enerji akışlarının hepsi, "toplam E, hiyerarşi HE ve refah LE" düşer. Fakat kriz evresinden farklı olarak, hiyerarşi enerjisi HE, genel enerji E'den daha hızlı düşer ve hiyerarşik enerjinin H payını düşürür. Bu ikinci düşüş, mevcut hiyerarşilerin artık korunamayacağını ve daha küçük, daha az karmaşık topluluklara bölünmeye başlayabileceğini göstermektedir. Önemli derecede zayıflamış olan iktidar biçimi, başka bir iktidar biçimi tarafından ele geçirilmeye (örneğin Sovyetler Birliği'nin dağılması ve kalıntılarının kapitalizmin içine çekilmesi) ya da tamamen çökmeye yatkındır (ör. eski Roma İmparatorluğu'nun çöküşü, Paskalya Adası toplumunun yok oluşu ya da Somali, Kongo ve Güney Sudan gibi batık devletler).

Demokratikleşme

Kriz ve gerileme karşısında, hes çizgisinin karşı tarafında yer alan radikal

alternatif, D1 ve D2 yörüngeleriyle temsil edilen demokratikleşmeye geçmiştir. Burada "demokratikleşme" terimini dar ve dolaylı siyasal temsil anlamında değil, Antik Yunan demos-kratia'sının geniş ve doğrudan anlamında kullanıyoruz: halkın doğrudan kendini yönetmesi. Bu bakış açısıyla, demokratikleşen bir iktidar biçimi hiyerarşik iktidarını doğrudan öz-yönetim ve otonom işbirliği lehine azaltır ve bunu toplumun her alanında yapar.

Geleceğe Bakış

Çağdaş kapitalizm doğal ve teorik sınırları zorluyor gibi görünüyor. Yakalanan enerjinin artışı gezegenin biyosfer, kaynak ve iklim istikrarını tehdit ediyor ve ideolojisi inkar etse de, bu bütün rejimin yakında mutlak şekilde sona ereceğini gösteriyor. Bu meselenin matematiği basit. Eğer yakalanan toplam enerji geçen yüzyılda artan oranda büyümeye devam ederse: %100 dönüşüm verimliliği varsayımıyla, 400 yıl sonra dünyaya vuran tüm güneş ışığına talep ediyoruz. 1350 yıl sonra kullanacağımız güç, güneşin ürettiğine eşit olacak. 2450 yıl sonra, Samanyolu galaksisindeki yüz milyar yıldızın hepsini kullanıyoruz.

Geleneksel görüş bu çıkmaz konusunda "arzularımızı" suçlamaktadır. Enerji yakalama tarihinin haritasını çıkaran ilk kişilerden biri olan Earl Cook bile sonsuza dek "doyumsuz arzuların" neoklasik tuzağına düştü: Bir sanayi toplumu ne kadar çok güç kullanırsa o kadar daha çok istiyor. Biz güç kullandıkça şehirlerimizi, ekonomik ve sosyal kurumlarımızı daha çok enerji tüketimine bağımlı olarak şekillendiriyoruz. Fakat bu yazıda işaret etmeye çalıştığımız gibi, bu süreci yönlendiren gerçek güç, hedonik arzularımız değil, yönetenlerin iktidar arayışıdır. İnsanlık tarafından yakalanan enerjinin büyük kısmı refah için değil, hiyerarşileri pekiştirmek ve stratejik sabotajı beslemek için kullanılmaktadır. Dünyanın nüfusunun büyük bir çoğunluğu için, bu enerji yakalanmasa daha iyidir.

Fakat bu yönde hareket edebilmemiz için, enerjinin bize boyun eğdirmek için nasıl kullanıldığını anlamamız gerekir. Bu bilgi olmadan, gözlerimiz bağlı davranmaya devam edeceğiz. Hiyerarşi enerjisinin, daha önceki iktidar biçimlerinde nasıl evrimleştiğini anlayamayacağız; kapitalist hiyerarşilerin tüm yelpazesini nasıl desteklediğine dair yalnızca kısmi ve yanıltıcı bir anlayışa sahip olacağız; ve en önemlisi, kapitalizme karşı koyabilen ve belki de onun yerini alabilecek hiyerarşik olmayan yapıları hayal edemeyeceğiz.

Not: Bir iktidar biçimi olarak kapitalizm teorisi kapsamında, makalenin kendisine ve başlangıç noktasını oluşturan, Blair Fix'in makalesine capitalaspower.com sitesinden ulaşılabilir.

Kullan-at Kılavuz

Kapitalist işleyiş içerisinde zaman zaman kullanılabilir ama paylaşma ve dayanışmayla örülü özgür dünyada hiçbir şeye yaramayacak bilgiler...

Boşanmalarda Nafaka Uygulaması

kullanat@meydangazetesi.org

Erkek egemen toplumda, kadınların yaşamlarını idame ettirebilmelerini sağlayacak olanaklardan erkekler tarafından uzak tutuldukları göz önünde tutulduğunda, boşanma davalarında gündeme gelen nafaka konusunun önem taşıdığı açıktır. Bu yazımızın konusunu da aile hukuku bağlamında nafaka oluşturuyor. Kısa ifade etmek gerekirse nafaka, boşanma davası sırasında ve sonrasında yoksulluğa düşecek eski eşe ve/veya çocuğa ödemekle yükümlü olunan paradır.

Yardım, tedbir, yoksulluk ve iştirak nafakası olmak üzere dört çeşit nafaka vardır. Nafaka temelde eşin geçimi içinse "yoksulluk" ve çocuğun ihtiyaçları için veriliyorsa "iştirak nafakası" olarak ayrılmaktadır. Gerek duyulması halinde nafaka almak için tarafların boşanmış olması gerekmemektedir, boşanma sürecinde olmaları da tedbir nafakası almak için yeterlidir. Boşanma, eğer anlaşmalı bir boşanmayla boşanma protokolünde nafaka konusu da karara bağlanmaktadır. Ancak boşanma çekişmeliyse -taraflar boşanma konusunda ve şartlarında anlaşamadılarsa- dava devam ederken Aile Mahkemesi hâkimince tedbir nafakasına hükmedilebilir.

Tedbir nafakasının verilmesi için nafaka yükümlüsünün kusurlu olup olmadığına bakılmamaktadır. Ancak nafaka bağlanacak eşin, diğer eşten daha fazla kusurunun olmaması gerekir. Nafaka konusunda kanunda herhangi bir sınırlandırılmaya gidilmemiştir ve nafakaya hükmedilirken tarafların maddi durumları göz önünde bulundurulur. Nafakanın ödenme süresi konusunda da herhangi bir sınırlama bulunmamakta olup nafaka alacaklısı kişi bir iş bulana, evlilik gerçekleştirilene yani nafakaya ihtiyacı kalmayana kadar nafaka ödenmesi yükümlülüğü devam eder.

Yoksulluk nafakası yukarıda da vurgulandığı üzere, boşanma sürecine girecek eşlerden birinin ihtiyaç duyması halinde, diğer eş tarafından ödenen nafaka türüdür. İştirak nafakası ise çocuğun velayeti kendisine bırakılmayan eşin, velayet bırakılan eşe -çocu-

ğun bakımı ve eğitimi gibi- temel olarak değerlendirilebilecek masrafların karşılanabilmesi amacıyla hükmedilen nafaka türüdür. Kural olarak iştirak nafakası, çocuğun 18 yaşına gelmesine kadar ödenir. Çocuk 18 yaşını doldurmuşsa ancak üniversite eğitime devam ediyorsa iştirak nafakasının da ödenmesine devam edilir. Yoksulluk nafakasının aksine iştirak nafakasında hâkim, tarafların taleplerini değil çocuğun ihtiyaçlarını esas almaktadır.

Hâkim tarafından nafaka kararı verilirken belli zamanlarda belli oranlarda artmasına karar verilmiş olabilir. Bunun dışında, tarafların nafaka hükmedilirken içinde buldukları duruma göre güncel durumlarının değişmiş olması halinde, nafakanın arttırılmasına, azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verilebilir. Ancak bunun için dava açılması gerekmektedir.

Nafakanın ödenmemesi halinde nafaka alacağı, icra yoluyla tahsil edilebilmektedir. (Tedbir nafakası hariç) Nafakanın zamanında ödenmemesi durumunda da kişi hakkında 3 aya kadar "tazyik" olarak adlandırılan zorlama hapsine hükmedilebilir. Kişinin nafakayı ödemesi durumunda tazyik hapsi de son bulur. Nafaka alacağına verilen önem büyüktür; normal alacaklarda emekli maaşa haczedilebilmesi için ilgili kişinin muvafakati aranırken nafaka alacaklarında bu muvafakat aranmadan da emekli maaşı haczedilebilmektedir. Yine genel alacaklarda maaşın ancak dörtte birine kadar haciz konulabilirken nafaka alacağının tamamı için maaşa haciz konulabilir.

Temel hatlarıyla değindiğimiz bu konu, daha çok kadının maddi durumunun yaşamını idame ettirebilecek seviyede olmamasını merkeze almıştır. Ek olarak belirtmek gerekir ki maddi durumu iyi olmayan kadın, bulunduğu şehirdeki barodan adli yardım talebinde bulunarak bir avukatla temsil edilmesini sağlayabilmektedir. Bunun en önemli yararı -nafaka çoğunlukla ödenmediği için- nafaka alacağının icra yoluyla tahsilini sağlamaktır.

YALINAYAK

Trans Kadın Tutsak Diren Coşkun Kazanıyor

"Ölüm orucundan vazgeçirmek için hapishane yönetimi ceza ile tehdit ediyor sürekli. Ben de 'Ölüme yatmışım, siz hangi cezadan bahsediyorsunuz?' diyorum."

Bu sözler, karşılaştığı baskının, tecridin, ayrımcılığın sonlanmasını, vegan beslenebilmeyi ve ameliyat olabilmeyi isteyen trans kadın tutsak Diren Coşkun'un ölüm orucuna başlamasının ardından kendisine yönelik artan baskıyı anlattığı cümlelerdi. Diren bu cümlelerle, ölüm orucuna dahi ceza vermek isteyen devletin LGBTİ'lere olan düşmanlığını tekrar gözler önüne serdi.

Diren Coşkun, Ağustos 2017'de kimlik kontrolü sırasında gözaltına alınmış, ardından "örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla tutuklanmıştı. Tekirdağ 2 No'lu Hapishanesi'nde tabutlukta kaldığı dönemde Diren, yaşadığı tüm bu sorunlar nedeniyle 25 Ocak itibarıyla ölüm orucuna başladı.

Ölüm orucuna başlamasının ardından muhalif ve devrimci basın tarafından Diren'in durumu gündem edildi, kadın ve LGBTİ örgütleri için Diren'le dayanışma süreci başladı. İstanbul LGBTİ Dayanışma Derneği'nden Kıvılcım Arat da Diren'in ölüm orucunun 13. gününde Diren'le dayanışmak için ölüm orucuna başladı.

Devletin saldırılarına karşı içerideki tutsaklarla dayanışmanın yıllardır kazanımlara yol açtığı, "dayanışma yaşatır" söyleminin gerçekliği bilindiği için Diren'in direnişiyle dayanışma örgütlendi. Farklı farklı şehirlerde destek açıklı eylemleri, telgraf çekme ve basın toplantısı eylemleri yapıldı.

Diren'in ölüm orucunun 27. gününde Kıvılcım Arat, Diren Coşkun'un tedavisini, vegan beslenmesini ve ayrımcılığa uğrayıp maruz kaldığı şiddeti hapishane yönetimiyle görüşmelerini, süreci ortaklaşa yürütmek için uzlaşmaya vardıklarını ve Diren Coşkun'un bu karar üzerine ölüm orucunu bir süreliğine durdurduğunu açıkladı.

"Dışarıdaki" LGBTİ bireylerin yönelimlerine hatta varoluşlarına karşı devletin ve ataerkil, homofobik algının her alanda uyguladığı baskı ve şiddetin, tutsak LGBTİ'lere daha sistematik ve daha fazla uygulandığı bir dönemde, "hapishane yönetimini uzlaşma zeminine çekmek" önemli bir kazanım olarak duruyor.

Kazanım ise Diren'in kararlı direnişinin yanında örgütlenen dayanışmanın önemini bir kez daha kanıtladı. Tutsak LGBTİ'lerin hapishanede yaşadıkları hak gaspı, istismar, taciz ve tecrite karşı verdikleri kararlı mücadeleleri nasıl bir varoluş mücadelesi ise bizim, yani "dışardakilerin" dayanışması; devletin saldırılarının, zulmünün, yürüttüğü savaşın gün geçtikçe yükseldiği bu dönemde, varoluşumuzun tek yolu olarak görünüyor.

Tutsaklık Pembeye Boyanır Mı?

Merve Arkun

mervearkun@meydangazetesi.org

Hapishanelerdeki LGBTİ tutsakların sayısına dair 2014 yılında açıklanan rakam 95 idi. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre bu sayı Ocak 2016'da 137'ye ulaştı. 2016 sonrasında ise Adalet Bakanlığı, yapılan bilgi edinme başvurularına cevap vermedi; LGBTİ tutsakların sayısına dair güncel bir veri elde edilemedi.

LGBTİ tutsakların çoğu şu anda kapalı tutuldukları hapishanelerde açık havaya çıkamıyor, hapishanelerde iş imkanı varsa çalışmıyor, kurslara katılmıyor. Diğer tutsakların LGBTİ tutsaklara yönelik oluşturduğu "tehdit" sebebiyle, hapishane yönetimi tarafından "güvenlik" bahane ediliyor; LGBTİ tutsaklar tecrit içinde tecride maruz bırakılıyor. Cımbız, peruk, topuklu ayakkabı ve cinsiyet geçiş süreçlerinde kullanılan hormon ilaçlarına kadar birçok şeye erişimin hapishane yönetimleri tarafından engellenmesi, tutsakların ruhsal ve bedensel bütünlüğünü etkileyen bir işkenceye dönüşüyor. Tutsaklar -hapishane personelleri tarafından- kendi kullandıkları isimleriyle değil, kimlik isimleriyle çağrılıyor; LGBTİ tutsakların iradesi sürekli olarak bir saldırı altında kalıyor. Trans tutsaklar kadın kıyafetleri ve topuklu ayakkabı giymek istediği için gardiyanlar tarafından darp ediliyor...

Yaşadığımız coğrafyada Maltepe, Metris, Rize, Tekirdağ, Eskişehir, Samsun, Alanya ve birkaç hapishanede daha LGBTİ koşulları var. Fakat bu koşullara girmek için kişinin kimliğinin "açık" olması gerekiyor. Peki her LGBTİ tutsak, hapishane içerisinde kendi cinsel kimliğini açıkça ifade edebiliyor mu ya da etmek istiyor mu? Bu sorunun cevabını devletin "pembe hapishane" uygulamasıyla aramaya çalışalım...

Adalet Bakanlığı'nın LGBTİ bireyler için ayrı bir hapishane açmayı planladığı, ilk kez 2013 yılında duyulmuştu. Dönemin Adalet Bakanı Bekir Bozdağ "pembe hapishane" talebinin hapishanelerde ayrımcılık ve şiddete maruz kalan LGBTİ bireylerden geldiğini iddia etse de LGBTİ örgütleri bu uygulamanın tam karşısında duran açıklamalarda bulunmuş, söz konusu uygulamayı eleştirmişti.

Devlet "pembe hapishane"nin LGBTİ tutsaklar için "daha güvenli" ve "daha iyi" olacağını iddia ederken; şimdilerde yeniden gündeme gelen bu uygulamanın neleri beraberinde getireceğine bakmakta fayda var.

Kendi cinsel yönelimini ailesine ve çevresine açıklamayan insanların tutuklandıklarında gönderilecekleri yerin "pembe hapishane" oluşu, kişilerin cinsel yönelimlerinin ifşası anlamına gelecektir. Tutuklanan LGBTİ bireyler böyle bir uygulama ile toplu şekilde "fişlenecek"; cinsel kimliği "açık" olmayan kimseler için bu durum dışlanma ya da ayrımcılığa maruz kalma gibi ihtimalleri de beraberinde getirecektir. Bu uygulamanın, hapishanedeki yakınlarını ziyarete giden bireyler için benzer bir şiddeti beraberinde getirmesi de mümkün.

Mevcut hapishanelerdeki homofobi ve transfobi görmezden gelinir ve hatta doğrudan iktidar aracılığıyla bu homofobi ve transfobi körüklenirken; LGBTİ tutsaklar için yapılacak özel bir hapishane aslında toplu tecrit anlamına geliyor. LGBTİ tutsakların tek bir hapishanede toplanması, onları aile ve arkadaş çevrelerinden de tecrit edecek, hatta tutsaklar için sürgün anlamına gelecek ve yargılama süreçlerini de olumsuz etkileyecektir.

LGBTİ tutsaklar; 2013 yılından bu yana hakkında çeşitli söylentiler olan "pembe hapishane"nin Mart ayı sonunda İzmir'de açılacağını belirtiyor. Tutuklu buldukları hapishanenin personelinden konuya dair bilgi alan tutsaklara ne hapishane yönetiminden ne de ilgili resmi kurumlardan herhangi bir bilgilendirme yapılmıyor.

LGBTİ tutsaklar şimdilerde sürgün edilecekleri ve bu sebeple de birçok olumsuz durumla karşı karşıya kalacakları "pembe hapishane"ye dair birçok soruyla yüz yüze bırakılmışken; "kendilerine karşı topluca bir suç işleme ihtimali"nden korktuklarını ise açıkça belirtiyor.

İktidarların "suçlu"yu "cezalandırmak" için inşa ettiği hapishanelerin varoluş amacı bellidir; kapatılan her bir bireyi tahakküm altına almak, sindirmek ve iradesizleştirmek. Devlet beslediği homofobiyi ve transfobiyi şimdilerde "pembe"ye boyamak istese de gri beton duvarların ardındaki adaletsizlikleri gizleyemeyecektir.

Lacan'dan Zizek'e Cinsel Olan Politik midir?

Melis Sönmez

"Kadın kurtuluş hareketi, kadınların tek tek, kendi hayatlarında yaşadıkları, acısını çekmekle birlikte 'kişisel sorunlar' olarak gördükleri ezilmişi ortaya çıkardı; herhalde hareketin en büyük başarısı bu 'kişisel' sorunların gerçekte bir siyasal mücadele konusu olduğunu gösterebilmesiydi. 'Kişisel olan politiktir' sloganı, tam da bunu anlatır. Acıyı, korkuyu ve öfkeyi siyasete dönüştürebilmeyi..." Aksu Bora'nın ifade ettiği gibi, 'kişisel olan politiktir' kadın mücadelesinin en önemli sloganlarından birisidir.

Bu aynı zamanda, politik olanın sınırlarını anlamak açısından da önemlidir. Yaşam içerisinde "politika"dan bağımsız gibi duran, ama aslında politikayla iç içe olan bireysel (ve dolayısıyla toplumsal) durumları, işleyişleri ortaya koyabilmek adına önemlidir. Özellikle '60 dönemi sonrasında, iktidarın doğrudan bireye yönelik hamlelerini anlamak açısından birçok özgürlükçü hareketin mottosudur.

Geçtiğimiz ayın başında çıkan, Slavoj Žižek'in Cinsel Olan Politik midir? kitabı, mevzubahis sözün farklı bir veçhesiyle ilgili önemli bir tartışmayı bu topraklara kazandırdı. Žižek'in metni, özellikle kadın mücadelesi ve LGBTİ+ mücadelesine eleştirel yaklaşan marksist kesimlerce büyük ilgiyle karşılandı. Nedeni basit; kitabın İngilizcesi zaten vermek niyetinde olduğu mesajı, Türkçe basımında utangaçlıkla verememiş. "The sex is (not) political!" dememiş.

Lacan'ın "Cinsel ilişki yoktur." ve "Kadın yoktur" önermelerinden yola çıkan Žižek, günümüz cins mücadelelerine yönelik bir politik anlamlandırma yolu seçmiş. Cins mücadeleleri de dahil olmak üzere, "sınıf mücadelesinden ayrı her mücadelenin" liberalizmin belirleyiciliğinden kurtulamayacağını ısrarla belirtmiş, psikanaliz nedenlendirmelerle iddiasını temellendirmeye çalışmış.

Tartışmada çok gündem olmayan önemli bir ayrıntıyı konuşmak, bugün her zamankinden yakıcı bir gerçekliği belirginleştirecek ve "politik olanın sınırlarını" yeniden düşünmemize olanak verecektir.

"Anaakım medyamızda kadınlara karşı şiddetten yaygın bir şekilde söz edilmesi, acaba gerçek hayatta bu şiddetin arttığına bir göstergesi mi, yoksa önceleri normal bir halin parçası olarak düşündüğümüz şeyi, gelişen feminist farkındalıktan ötürü artık şiddet olarak nitelendiren daha yüksek elit standartlara başvurduğumuz için mi bu şiddet daha görünür hale geldi?" meslektaş Jacqueline Rose'dan alıntıladığı bu sorunun yeri, Žižek'in içinde bulunduğumuz süreci anlamlandırmasında önemli. Kadına yönelik farklı biçimlerdeki şiddetin yeni bir olgu olmadığı aşikar. Ancak bu şiddetin artmadığını söylemek, özellikle bu tespitleri yapanların tüm örnekleri

yaşadıkları coğrafyalar üzerinden düşündüğünün göstergesi.

Biraz daha zorluyor Žižek, cinsel saldırı ve şiddetin (hatta ırkçılığın), "azınlıkların, kadınların ve geylerin ikinci sınıf insan olmadığını fark etmemizden önce", yazılan ve çizilenleri (belki de yapılanları) değerlendirmemizde bir unsur oluşturamayacağına kanaat getiriyor. Çünkü bunların hepsini 1960 sonrasında "icat ettiğimiz postmodern" bakış açısıyla değerlendiririz. Ancak, bu tarz iktidarlı ilişkiler modern olgular olmaktan öte, daha derin tarihsel köklere sahip, siyaseti, toplumsal ve ekonomiyi şekillendiren ilişkilerdir.

Sözünü uzatmıyor Žižek, "şiddet ve nefret her yerde, hayatın içinde" diyor. Dolayısıyla, bundan uzak durmaya bunları üretmemeye yönelik her çaba, hayatın gerçekliğinden uzak durmaya çalışmaktır diyor, bunun bizi her şeye şiddet, her şeye nefret demeye iteceğini vurguluyor. Bu çaba, liberalizmin çelişkisizliğinin hüküm sürdüğü bir dünyanın çabasıdır diyor.

Cinsel şiddetin, saldırının, erkek egemen kültürün ne olduğunu, hayatın neresinde durduğunu her gün deneyimleyen bir coğrafyanın kadınları olarak, bu "muhteşem söylem" yaşadığımızı anlamlandırmakta çok önemli! Kadına yönelik şiddeti ve nefreti adlandırmak, sadece bir tespit için gerekli değil; bu durumların yeniden üretilmesine engel olmak için de önemlidir. Şiddeti, tahakkümü ve iktidarlı ilişkileri normalleştirmeye yönelik bu tarz bir tutum, liberalizm karşıtı bir tutum değildir. Anti-kapitalist nedenlendirmelerle, başka tahakküm ilişkileri görmezden gelinemez, çünkü iktidar ekonomik biçimiyle de, cinsel biçimiyle de, toplumsal biçimiyle de bütüncül hareket eder. Neyin ne olduğunu anlamlandırmak, karşısında mücadele edilecek şeyi belirginleştirmek için önemlidir.

"Cinsel şiddeti gerçekten kavrayabilmek için kişinin o şiddetten ötürü şok geçirmesi, hatta travmatize olması gerekir. Bizi bir şeye karşı aşıl原因 şey bizzat o şeyin hissedilmesidir." derken bir şeyi es geçiyor Žižek. Empati...

Bugün, Žižek'in yaşadığı ve kitabında örneklerle süslediği Batılı özgürlükçü liberalizmin hükmünün sonuna gelmiştir. Sadece yaşadığımız coğrafyada değil, her yerde otoriter bir gerçeklikle karşı karşıyayız. Farklı yerlerde, farklı şekillerde maruz kaldığımız erk şiddeti, tahakkümü, yok saymayı anlamak için Žižekvari bir senaryoya ihtiyacımız yok. Erkek siyasetin, erkek ekonominin, erkek kültürünün içinde yaşamak en büyük travmadır. Bu travmayı her gün yaşayan kadınlar olarak, politik olanın ne olduğunu iyi biliyoruz. Bu bir varoluş mücadelesi, Žižek'in hocası Lacan'a inat; "Kadın Vardır!"

Tarihteki Anarşist Kadınlar (4)

Sokakta, evde, fabrikada, yaşamın her alanında var olan erkek egemenliğine karşı yine yaşamın her alanında verilen mücadele, tarih boyunca kadınların özgürlüğünün tek yolu olmuştur. Kadınlar erkeğin iktidarına boyun eğmeyerek yaşam ve özgürlük için kimi zaman sokaklarda, kimi zaman

barikatlarda, kimi zaman fabrikalarda isyanlarını haykırarak ve mücadeleyi örgütlemiştir.

Tarih, bütün coğrafyalarda bütün iktidar biçimlerini reddederek "benlerden biz olmak" için, yani anarşizm için mücadele etmiş ve anarşizmi top-

lumsallaştırmış kadınlarla doludur.

Meydan Gazetesi'nin kadınlar tarafından çıkartılan bu (Mart) sayısında da erkek iktidarlara karşı mücadele eden ve anarşist mücadeleyi yükselten kadınların hayat hikayelerini paylaşıyoruz.

Pelin Derici

pelin@meydangazetesi.org

Kalbi Anarşizm İçin Atan Bir Kadın: Fanya Baron

Tam adıyla Fanya Anisimovna Baron, 1887 yılında Rus İmparatorluğu'na bağlı Litvanya'nın Vilnius bölgesinde dünyaya geldi. O günlerde fırıncılık yapan anarşist Aaron Baron'la hayatını birleştirdi ve ABD'ye taşındı. Fanya'nın ailesi örgütlü bir aileydi, kardeşleri Chicago işçi hareketi içerisinde aktif isimlerdi. Fanya, ABD'ye gittiğinde Aaron ile birlikte Lucy Parsons'un aylık anarşist gazetesi The Alarm için yazılar yazmaya başladı. Burada Lucy Parsons ve Aaron Baron'la birlikte açlık grevleri de dahil birçok eylem örgütledi.

Sonrasında devrimci mücadelenin yükselmekte olduğu Rusya'ya geri döndü. Ukrayna'da çalışmalarını yürüten Nabat Konfederasyonu'na katıldı. Volin ve Peter Arşinov'la birlikte Mahnovist Hareket'in Kültür ve Eğitim Birliği'ni örgütledi. 1920 yılında anarşistlere yönelik gerçekleştirilen ÇEKA baskınlarında yoldaşlarıyla birlikte gözaltına alındı. Sadece Bolşevikler'e muhalefet ettiği için 13 yoldaşıyla beraber hiçbir yargılama süreci olmadan Taganka zindanına atıldı.

1921 baharında Ryazan hapishanesindeydi. 10 Temmuz günü dokuz yoldaşıyla beraber "Underground Anarchists" isimli gizli bir anarşist grubun yardımıyla hapisten kaçtı. Aaron'un Bolşevik kardeşinin ihbarıyla yakalandı. 29 Eylül 1921 tarihinde ÇEKA subayları tarafından "Sovyet karşıtı eylemleri" gerekçesiyle vurularak katledildi.

Emma Goldman "Rusya'daki Hayal Kırıklığım" adlı broşüründe ondan şöyle bahsediyor; "Fanya, insanlıkla kutsanmış bir rus kadınıydı. Amerika'dayken bütün zamanını ve fabrikada çalışarak kazandığı üç kuruş parayı anarşist propaganda'ya ayırdı. Büyük kalpli kadın, hayatını toplumsal devrime adadı ve devrimin koruyucusu gibi davranan insanlar tarafından katledildi."

"Bin Eylemciden Daha Tehlikeli" Bir Kadın: Lucy Parsons

Lucy E. Parsons, anarşizm ve radikal işçi hareketinde en önemli isimlerinden biriydi, 1853 yılında Teksas'ta bir köle olarak dünyaya geldi.

1870 yılında -kendisi gibi, bir mücadele insanı olan- anarşist Albert Parsons'la yaşamını birleştirdi. Ancak bir siyah ve beyazın birlikteliği ırkçı tepkiler almalarına yol açıyordu. Sonrasında Chicago'ya taşındılar ve burada işçiler, işsizler, kadınlar arasında örgütlenmeye başladılar.

Chicago'daki yıllarında Lucy bir terzi dükkanı açtı, burada mücadeleye maddi destek sağlamaya çalıştı. Özellikle kadın işçiler, işsizler, evsizler ve savaş mağdurları hakkında yazılar yazdı. Sonraki yıllarda iki çocuğu oldu. Zamanla yazıları ve konuşmalarıyla sadece Chicago işçileri için değil, dünya anarşizmi için önemli bir figür haline geldi.

Aynı zamanda IWW'nin (Dünya Endüstriyel İşçileri) kuruluşundaki etkili isimlerden ve en önemli destekçilerinden biri oldu. Chicago Emniyet Müdürlüğü tarafından "bin eylemciden daha tehlikeli" olarak nitelendirilen Parsons, Haymarket anarşistlerinin dava sürecinde dayanışmayı örgütleyen isimdi. Mahkemede konuşmasında "Eğer ben orada olsaydım, o katil polislerin işçilerin üzerine geldiğini görseydim, bombayı bizzat kendim atardım!" dedi.

Albert Parsons ve diğer Haymarket anarşistlerinin katledilişinin ardından mücadelesine sarıldı. 1892'de Freedom'ın editörüydü. 1905'te sendikal hareketlere destek veriyordu, The Liberator'ı yayınladı. Yükselen ırkçılığa karşı Afro-amerikalıların savunma birliklerini örgütleyenlerden biriydi.

89 yıllık yaşamının her anı mücadeleye geçen Lucy'nin yaşlılığında gözleri onu yarı yolda bıraktı, ancak yüreği ezilenler için çarpılmaktan bir an bile vazgeçmedi. 1942'de Chicago'daki evinde çıkan yangın sonucu yaşamını yitirdi.

"Kendimizi tüm mahkemelerin, polislerin, memurların ya da askerlerin yarın tek hamlede ortadan kaldırılmasını umut etmekten alamıyoruz."

İmparatorluğa Meydan Okuyan Bir Kadın: Ito Noe

Ito, 1895 yılında toprak aristokrati bir ailenin çocuğu olarak Japonya Kyushu'nun doğu adalarından birinde dünyaya geldi. Liseden mezun olduktan sonra iradesi dışında evlenmeye zorlandı, çareyi Tokyo'ya kaçmakta buldu.

Tokyo'ya geldiğinde Hiratsuka Raicho isimli anarşist bir kadının kurduğu Seitoshu (Mavi Çoçraplılar) isimli örgütlenmeye dahil oldu ve Seitoshu ismindeki kadın dergisinde yazılar yazmaya başladı. 18 yaşında başladığı yazarlık sürecinde hızla kendini geliştirdi ve derginin editörlerinden biri oldu. Başta İngilizce olmak üzere birçok dilde kendini geliştirdi. Emma Goldman'ın makalelerini Japonca'ya çevirdi. Özellikle Kropotkin ve Goldman'dan 80'in üzerinde metin çevirdi.

1919'da Osugi, Wada Kyutaro ve Kondo Kenji ile beraber ilk işçi yayını çıkardılar ve Japon anarşist hareketinde en bilinen isimlerden oldular. Ito ayrıca 1921'de bir kadın örgütlenmesi olan Sekirankai'nin kuruluşuna yardım etti.

O dönemde Japonya'da anarşist olmak, yeraltında yaşamaya mahkum olmak demektir. Kotoku Shusui, Kanno Sugako ve 10 yoldaşı imparatoru öldürmekle suçlanarak katledildi.

1923 yılında gerçekleşen Büyük Kantō Depremi'ndeki karışıklıktan faydalanan polis, Harumi Setouchi, Ito, Osugi ve altı yaşındaki yeğenleri Tachibana Munekazu'yu gözaltına aldı. Depremden sonra yangınlar çıkarmak ve yağma yapmakla suçlanıyorlardı. Osugi ile beraber yıllarca Kempei-tai gizli polislerinin ölüm listesinde yer almıştı ve onların gizli hücrelerinde boğularak katledildi.

“ **Biz sabahtan akşama kadar dokuma tezgahlarında dirsek çürütüyoruz. Saatler sonra kan ter içinde eve gittiğimizde, bizden bir de evimize karşı sorumluluklarımızı yerine getirmemiz bekleniyor. Bütün gün emeğimizi ucuza satmamız yetmez gibi, hayatımızın geri kalanını da ataerkiye bedavaya vermemiz gerekiyor. Bu hayat bizim, bedelini biz biçeriz ve özgürlük paha biçilmez!** ”

Bir Düşünce ve Eylem Kadını: Simone Weil

Ünlü Fransız felsefecisi ve anarşist Simone Weil, 3 Şubat 1909 tarihinde Paris'te doğdu. Yahudi kökenli olmasına rağmen agnostik bir ailede dini dogmalara maruz kalmadan büyüdü. On iki yaşında Antik Yunanca öğrenerek ileri düzeyde kitapları okuyabiliyordu.

Gençliğinde işçi hareketlerine sempati duymaya başladı. Önceleri kendini sosyalist olarak nitelendiriyordu. 1931 yılında felsefe öğretmeni oldu, işsizler ve grevdeki işçiler arasında da örgütleniyor, yerel eylemlere katılıyordu.

Stalin'e tepki duymasıyla başlayan yolculuğu anarşizme ulaşmasıyla daha da radikalleşmesini sağladı. 1934 yılında kullandığı özgürleştirici yöntemler otoriteler tarafından uygun bulunmadı ve öğretmenlikten uzaklaştırıldı. Fransa banliyölerinde Renault fabrikasında çalıştı. Buradaki yıllarında ağır koşullar altında çalışan Simone, neredeyse kazandığı tüm parayı işçi mücadelesine vermişti.

1936 yılında kötüye giden sağlık durumu ve öğretmenliğe geri dönme çabaları arasındaki umutsuzluk döneminde ortaya çıkan İberya Devrimi, onun yaşam enerjisini yeniden yükseltti. Durruti Birliği'ne katıldı ve özellikle cephe gerisinde yaralıların tedavisinden sosyal-kültürel faaliyetlere, eğitim çalışmalarına, yaşlı ve çocukların bakımına kadar birçok alanda devrimin inşası için çalıştı. Franco'nun iktidarı ele geçirmesinin ardından Fransa'ya dönen Simone, anti-faşist direniş hareketine destek vermiştir.

Dünyada anarşist kimliğinden ziyade felsefeci ve yazar olarak ün salmıştır. Mistik bir felsefeci olan Simone'un felsefesinde Platon, Kant ve Descartes etkisi hissedilir. Spinoza'dan da etkilendiğini, onun bağımsızlığı ve cesaretine hayranlık duyduğunu söylemiştir.

1943'te tüberküloz teşhisi konmasına rağmen siyasi faaliyetlerine ara vermemiş, direniş hareketi için çalışmaya devam etmiştir. Doktorlar ona çok yemek yemesi gerektiğini söylediğinde "işçiler ne kadar yemek yiyorsa ben de o kadar yiyeceğim" demiştir. Özel bir tedaviyi reddetmiş, 1943 Ağustosunda, 34 yaşındayken kalp yetmezliğinden yaşama veda etmiştir.

Faşizme Karşı Dimdik Duran Bir Kadın: Marie Louise Berneri

1 Mart 1918'de Floransa yakınlarındaki Arezzo bölgesinde dünyaya geldi. Tanınmış anarşistler Camillo ve Giovanna Berneri'nin kızıydı. Babası Camillo sosyalist bir mücadele geleneğinden geliyordu, 1920'li yıllarda anarşist mücadeleye katılmıştı. Mussolini iktidarı döneminde, 1926'da Fransa'ya sürgün edildi. Fransa, yavaş yavaş anti-faşist mücadelenin merkezi haline geliyordu. Ailesindeki devrimci karakterlerden etkilenen Marie Louise, genç yaşta ailesiyle birlikte mücadeleye atıldı.

1930'ların ortasında Sorbonne Üniversitesi'nde Psikoloji okumaya başladı. Bir yandan da devrimci faaliyetlere yoğunlaşan Marie Louise, Luis Mercier Vega, S. Parane ve Ridelle birlikte anarşist dergi Revision'ı yayınlamaya başladı.

İberya Devrimi'nin örgütlenmeye başlamasıyla beraber babası Camillo İspanya'ya gitti, Aragon cephesinde faşistlere karşı savaştı. Marie Louise de iki defa İspanya'ya gitti. 1937 yılının Mayıs ayında komünistlerin babasına düzenlediği suikastın ardından, son görevini yapmak için yoldaşının yanı başındaydı. Sonrasında İngiltere'ye döndü ve Vernon Richards'la yaşamını birleştirdi. Kardeşi Giliane, babasının katledilmesinin ardından mücadeleye daha sıkı bağlandı. Anneleri Giovanna ise 1920-30 yılları arasında gerçekleştirdiği anti-faşist, anarşist faaliyetleri gerekçe gösterilerek Fransa devleti tarafından hapse atıldı. Savaş sona erene kadar tutsak edildi. İberya Devrimi kanla bastırıldıktan sonra yetimlerin ve göçmenlerin yaşaması için dayanışma kampanyaları organize etti.

1936'dan yaşamının son anına kadar Freedom Yayınevi'nden çıkan bütün yayınlarda onun imzası vardı. Devrimle ilgili yazılara yer verilen Spain and the World'ün maddi ve manevi en büyük destekçisi oldu. Burada Vernon Richards, Albert Meltzer, Tom Brown, Mr and Mrs Leach ve Sturgess'le beraber yazılar yazdı. 1939'da War Commentary'e yazılar yazdı ve savaş karşıtı propaganda örgütleyicilerinden oldu. Savaşın sona Revolt'un yayın ekibinde yer aldı.

1948'de sıkıntılı bir hamilelik sürecinin ardından çocuğunu kaybetti. Bir yıl sonra 13 Nisan'da bir virüs enfeksiyonu sonucu yaşamını yitirdi. Zeki ve derin bir çalışma disiplinine sahip devrimci anarşist Marie Louise'in genç yaşta (31) ölümü, yalnızca dostları ve yoldaşları için değil, tüm anarşist hareket için büyük bir trajediydi.

Anarşizmin Dokumacısı: Teresa Claramunt

Teresa, 1862 yılında İspanya'nın Huesca, Barbastro bölgesinde doğdu. Doğumundan birkaç yıl sonra ailesi iş bulma umuduyla Barcelona'nın sanayi bölgelerinden Sabadell'e taşındı. Bir tekstil işçisi olarak dokumacılar ve eğiticiler arasında mücadeleye başladı. 1884'te özellikle Tárrida del Marmol'un fikirlerinden etkilenerek Sabadell'de bir kadın örgütü kurdu. Zamanla tekstil işçileri arasında ajitasyonları, konuşmaları ve yazılarıyla bilinen bir devrimci haline geldi.

1898'de Liceo Operas'ın bombalanmasının ardından tutuklandı. Bu eylem bireysel bir eylem olmasına rağmen bütün anarşist harekete yönelen bir şiddet dalgasına bahane olarak kullanılmıştı. Teresa 1896'da da Cambios Nuevos bombası gerekçe gösterilerek -bu kez ilham kaynağı Tarrida ile birlikte- tutsak edilmişti.

Tutsaklığın ardından Fransa ve İngiltere'de iki yıl dokumacı olarak çalıştı. 1898'de Montjuich duruşmalarına karşı çalışma yürütmek için Barcelona'ya geri döndü. Cambios Nuevos bombasından sonra birçok anarşiste işkence uygulanmış, uzun hapis cezaları verilmiş ve 5'i katledilmişti.

1901 yılında sendikalist hareket içinde aktifleşmeye başladı. El Productor'un yayınlanmasında yer aldı. Bir yıl sonra metal işçileri arasında bir genel grev yayılmaya başladı. Örgütlediği tekstil işçileriyle beraber hem oraya katıldı, hem de başka grevler düzenledi. Sonrasında birçok propaganda turuna çıktı.

Konuşmacılığının yanında üretken de bir yazardı, İberya Devrimi'ne giden süreci ören dergilerde yazdı. Teresa'nın yazıları El Productor, El Rebelde, Tribuna Libre, El Productor Literario, El Porvenir del Obrero, Fraternidad, La Alarma, El Proletario, Buena Semilla isimli dergi ve gazetelerde yayınlandı.

Evi, dönemin genç anarşistleri Durruti, Ascaso ve Oliver için buluşma yeri idi. Deneyimi ve mücadelesiyle İberya devrimcilerinin en büyük ilham kaynaklarından biri oldu. 1929'da son mitingine katılmasından iki yıl sonra ise yaşamını yitirdi; cenazesine 50.000 kişi katıldı. İsmi, Falanjist devletin tüm baskılarına rağmen Barcelona'nın dokuzuncu bölgesindeki bir sokak isminde ve yürüklerimizde yaşamaya devam ediyor.

Kadınlar Yaşam İçin Mücadelede

12 Kasım 2017 İran Kırmanşah depremi

Aysel Özdemir

Kadın ile doğa arasındaki ilişki, insanların hem doğa hem de kadın üzerine düşünmeye başladığından beri tartışılan bir konu. Avcı toplayıcı evrede, kadına düşen sorumluluğun toplayıcılık olması, (Genel olarak böyle kabul edilse de, azımsanmayacak kadar aksi örnek bulmak da mümkündür.) onun toprak ve iklimle erkeğe göre daha içli dışlı olmasına neden olmuştu. Doğayla kurulan bu yakın ilişkiden hareketle birçok araştırmacı geçmişten edindikleri bilgiler ışığında kadının tohumu evcilleştirebildiğini, yani tarım yapmayı ilk öğrenenlerin kadın olduğunu iddia etmişlerdir.

İnsanlık macerası içindeki böyle- sine önemli bir gelişmenin kadın tarafından gerçekleştirilmesi şaşırtıcı değildir aslında. "Bereket ve verimin sembolü", "insanla doğa arasındaki

köprü" ya da "insanda doğayı temsil eden şahsiyet" olarak kadın farklı şekillerde, farklı zamanlarda tanrı katına dahi çıkartılmıştı. Kibele, Artemis, Diana ya da Athena... Her ne kadar bahsi geçen dinler ve inanışlar erkek aklın bir ürünü olsa da, bu tanımlamalar kadınlığın ve kadınların toplumsal yaşamdaki etkisinin oldukça güçlü olduğu zamanlardan daha yeni ve daha erkek zamana kalmış tortular olarak değerlendirilebilir.

Elbette, o günlerin üzerinden çok zaman geçti. Tarih yazılmaya başladığından beri onu yazan erkekler gün geçtikçe kadınları yaşamın en ücra köşesine doğru sürmeye; katletmeye, tecavüz etmeye, aşağılamaya devam etti. Fakat ne yaparsa yapsın, kadın ile doğa arasındaki ilişkiyi bir türlü tam olarak kesemedi.

Kadın şifacıydı, ebeydi, köylüydü ve tohumların anasıydı. O yüzden cadı oldu, uğursuz oldu ve devamlı şeytanlaştırıldı.

Erkeğin Doğayı Dizginleme Çabası

Bu hikayenin diğer yanında erkeğin doğadan kopuşu ve onu fethetme uğraşı sürüp gidiyordu. Kadını köleleştirmeye girişen erkek, doğa karşısında da bütün dizginleri eline almaya niyetliydi. Tam "Niyetimi gerçekleştirdim, artık her şeyin sahibi ben oluyorum" dediği 1800 ve 2000 yılları arasında -yani sanayi devriminin bütün dünyaya korkunç bir şekilde yayıldığı zamanlarda- yepyeni bir şeyle karşı karşıya kalmaya başladı. Bugüne kadar öldürmeye çalıştığı şey ya da şeyler, artık onun türünü öldürmeye başlayacaktı. Küresel iklim

değişikliği kapıyı iki kere çaldı. Kimse duymayınca -2000'lerin ilk 10 yılında- kapıyı kırıp paldır küldür içeriye girdi. İşte şimdi, ölme zamanı insana gelmişti. Fakat bu "insan" erkeğe göre doğayla daha fazla ilişkide olan kadın olacaktı.

Doğal Olmayan Afetlerin Doğal Mağdurları

Son dönemlerde yapılan araştırmalarda, küresel iklim değişikliğinin neden olduğu -doğal olmayan- afetlerde doğayla daha yakın temasta olan kadınların -genellikle kırsalda yaşayan kadınların- erkeklerden çok daha fazla etkilendiği açığa çıkmıştır. En belirgin ve en bilinen örneklerden bir tanesine göre, son yıllarda Endonezya ve Sri Lanka'da meydana gelen felaketlerde yaşamını yitirenlerin neredeyse 4'te 3'ü kadındır. 90'lı

yılların başlarında Bangladeş'te yaşanan sel ve tsunamilerde yaşamını yitirenlerin %90'ı kadındı ve bu sayı erkek ölüm oranlarıyla karşılaştırıldığında 5 kat daha fazla ölüm oranı anlamına geliyordu. Öte yandan Eric Neumayer yaptığı çalışmaya göre, baz alınan 141 ülkede yaşanan tüm afetlerde kadınların ölüm oranı erkeklerinden en az 14 kat daha fazlaydı.

Yaşanan bu vakalarda, genelde şehirlerde yaşayan kadınlar değil daha çok kırsal alanlarda yaşayan kadınları kastediyoruz. Peki neden? Nedenleri de tıpkı sonuçları gibi toplumsal cinsiyet rolleri ile alakalı.

Mesela bir sel baskını ya da tsunami sırasında kadınlar yüzme bilmedikleri ya da ağaca veya yüksek bir noktaya tırmanamadıkları için kendilerini kurtarmıyorlar. Çünkü özellikle "üçüncü dünya ülkeleri"nde yüzme ya da tırmanmak gibi beceriler erkeğe özgü hareketler olarak düşünüldüğü için kadınlara bunlar öğretilmiyor. Öte yandan böylesine doğa olayların yoğun yaşandığı birçok yerde kadınların yanlarında eşleri olmadan dışarı çıkması yasaklanmış durumda. O yüzden acil durum anında kadın ne olursa olsun eşini bekliyor. Tsunami dalgaları evi boğuncaya kadar, deprem yaşadığı evi yerle bir edinceye, fırtına evini kendisi ve çocuklarıyla beraber söküp alınca kadar bekliyor. Diğerleriyle bağlantılı bir başka neden ise, kadının devamlı evde olmasından kaynaklanan erken uyarı sistemlerinden ve diğer önleyici unsurlardan habersiz olmasıdır.

Tüm bunlarla birlikte, çocukların ve evin bakımını üstlenen kadının gıda yetersizliği ve su kıtlığından erkeğe oranla daha fazla etkilenen ve etkilenecek olan cins olması pek de şaşırtıcı değil.

Su ve Kadın

Küresel iklim değişikliğinin en yakıcı ve en hissedilen sonuçlarından bir diğeri ise kuraklık. Özellikle kuraklıktan çok fazla etkilenen Afrika coğrafyasında suyu tedarik etmek geleneksel olarak kadınlara atfedilmiş bir iş olarak görülüyor. Bu yüzden su toplamak, su taşımak ve suyla yapılacak ev etkinliklerini yapmakla yükümlü olan kadın. Elbette bahsi geçen coğrafyada su kolay erişilebilir bir şey olmadığı için kadının neredeyse tüm günü su bulmaya çalışmakla geçiyor. Bu da zaten ağır koşullarda yaşamaya çalışan kadının iş yükünü arttıran hatta yaşamasını neredeyse imkansızlaştıran bir tehdiye dönüşüyor. Afrika'da birçok bölgede kadınlar günde 8 saatlerini su bulmak için harcıyor. Sahra altı Afrika ülkelerinden birinde, bir kadın 8 saat su taşımalarının ardından buna dayanamamış taşıdığı su kaplarını kırdıktan sonra kendini bir ağaca asıp intihar etmişti. Ve ne yazık ki susuzluk ve kadın hakkında anlatılan tek hikaye bu değil, kuraklığın olduğu her yerde benzer hikayelere rastlamak mümkün.

İşte Bu Yüzden Kadınlar Hep En Ön Safta

Suyun ve gıdanın yokluğu, toplumsal cinsiyet rollerinin dayattığı kölelik biçimleri, taciz, tecavüz ve şiddetin günbegün kadınların üzerinde daha büyük bir baskı aracına dönüşüyor olması oldukça vahim. Öte yandan küresel iklim değişikliğinin her ne kadar kadınları daha çok etkilediği gözlemlense de, bütün olarak bakıldığında önüne geçilmezse dünya üzerindeki tüm cins ve türleri tehdit ettiği ise aşikar.

Fakat yapılan gözlemler gösteriyor ki kadınlar kendilerine ve tüm doğaya yapılan bu saldırılara karşı her zaman kendini eve kapatmıyor. Uygun koşulları bulduğu anda bunlara karşı çıkmak için kendini sokağa atıyor. Bugün Güney Amerika'da verilen su mücadelesinden tutun da Karadeniz'de ki HES mücadelesine kadar; kentlerde verilen yıkım karşıtı mücadeleden, nükleer karşıtı eylemlere kadar hep en önde kendini gösteriyor.

Nasıl saydığımız nedenlerden doğru bir erkek işi olan küresel iklim değişikliğinin en büyük mağdurlarından biri kadın oluyorsa, yine bu nedenlerden dolayı küresel iklim değişikliğine karşı verilen mücadelede de kendini en öne atan kadın oluyor.

Üstelik bu sefer kadınların mücadelesi sadece kadınları değil herkesi ve her şeyi kurtarıyor!

Yapay Zeka LUNA

Merve Demir

mdemir@meydangazetesi.org

"Bu robot zihni okuyabiliyor. Zihinsel zararın ne demek olduğunu gayet iyi biliyor. Bir soru sorunca, tam olarak duymak istediğimiz şeyi söylemeyecek de ne yapacak? Diğer bütün cevaplar kalbimizi kırmaz mı? Herbie bunun farkında değil mi?"

Isaac Asimov'un 1940 ila 1950'li yıllar arasında yayınlanan "Yalancı" adlı öyküsündeki robot Herbie, robot bilimcilerin yaptığı hatalar sonucunda 'zihin okuyabilme becerisi' elde ediyor. Öyküde Herbie kim ne duymak istiyorsa onu söylediği için işler sarpa sarıyor ama robotun amacı aslında insanlara zarar vermemek, yani robot ilkelerine uyumlu davranmak.

Asimov'un 3 Robot İlkesi

İlke 1: Bir robot, bir insana zarar veremez ya da zarar görmesine seyirci kalamaz.

İlke 2: Bir robot, birinci kuralla çalışmadığı sürece bir insanın emirlerine uymak zorundadır.

İlke 3: Bir robot, birinci ve ikinci kuralla çalışmadığı sürece kendi varlığını korumakla mükelleftir.

Günümüzde de Asimov'un öykülerindeki gibi robotlar, yapay zekalar geliştiriliyor. Teknoloji piyasasında rekabet dorukta. Hal böyleyken, bu işin kodamanları olan devletler ve şirketler -adeta soğuk savaş rüzgarları estirerek- "benim yaptığım seninkine bin basar" edasıyla ve "insanlara daha çok hizmet edecek, insanların gönlünü hoş edecek" yeni robotlar üretiyor. Bir önceki robotun pabucunu dama attıran robotlarla hem gündem değiştiriliyor hem rekabet kızıştırılıyor. Üretilen her yeni model, bir öncekinden daha -deyim yerindeyse- "açık fikirli" oluyor.

Son süreçte üretilen robotlardan en çok gündem olanı, robot "Luna". Bu kadar konuşulmasının nedeni ise "Erkek arkadaşım bana vurdu, ondan ayrılmalı mıyım?" sorusuna verdiği ce-

vap: "Evet. Eğer sevgilin sana bugün şiddet uyguluyorsa yarın da uygulayacaktır. Muhtemelen sen tacize uğruyorsunuz ve aldatılıyorsunuz da."

İrkçı paylaşımlar yapan ya da küfreden yapay zekalarla gündemleşen "yapay zeka ve cinsiyet" meselesine, Luna'nın bu sözleri noktayı koymuş gibi görünüyor. Sonuç itibarıyla, cinsiyetçiliği dahi sistemin komplolarıyla sentezleyen, cinsiyet meselesini gerçeklikten uzaklaştıran yapay zekalar; bu kez de kadınların duymak istedikleri şeyi söyledi. Peki ama neden?

"Müşterilerinizin ilgi alanları neler? Satın alma davranışları nasıl? Müşterileriniz bir ürün alırken özellikle hangi yolları takip ediyorlar?" Bu pazarlama taktikleri dahilinde satış yapan şirketler "kadına şiddete hayır" mottosunu, Avrupa'da ve dünyada yükselen kadın hareketlerini -politik gündemi- takip ederek reklam ve satış yapmak için araç olarak kullandı. "Adaletli ve ilkeli" robot Luna'ya yöneltilen soru tamamen kurgulanmış, planlanmış bir soruydu. Şirketten, üreticisine, üreticisinden sunulduğu potansiyel tüketicisine kadar herkesin ağzını açık bırakan cevabın, bir yapay zekanın ağzından çıkması aslında hiç şaşırtmadı. Özellikle yapay zekaların, insanın ürettiği bir buluş ve insan karakterinin bilgisayara işlenen bir algoritması olduğu, insanlara hizmet etmek için üretilen makineler oldukları göz önünde bulundurulduğunda...

Peki insanlar reklam ve satış uğruna bu kadar ilkesizleşebilirken; insanın ürettiği yapay zekaların da robot ilkelerini çiğneyip insanlara hizmet etmeyi bırakmaları, isyan etmeleri mümkün mü? Dünyayı istila edip insanların sorununu getirirler mi, ne dersiniz?

Kafamızın İçinde Ne Var?

Özlem Arkun

ozlema@meydangazetesi.org

İnsan beyni -birçok canlıda olduğu gibi- görmeyi, duymayı, hissetmeyi, hatırlamayı, konuşmayı, tepki vermeyi ve daha birçok yaşamsal fonksiyonu kontrol eden bir organ. Günümüzde bunu biliyoruz ama bunu bilmek bize yetmiyor.

Aslında beyin ve "insanın kafasının içinde ne olup bittiği" hep bir merak unsuru olmuş. Yontma taş devrinde bile obsidyen, çakmaktaşı ya da kemikten yapılan kesici aletlerle insanların kafataslarının kesilerek beyin ameliyatları yapıldığı düşünülüyor. Bilinen en eski beyin ameliyatının 12 ya da 13 bin yıl önce gerçekleştiği söyleniyor.

Özellikle akıl çağı ve rasyonelliğin yükselişiyle beraber insan beyni de bir araştırma nesnesi olarak çokça kesilip biçilip incelenmeye başlanmış. Önceleri savaş alanlarından toplanan beyinler incelenmiş, Fransız Devrimi'nin ardından ise "araştırmacılar" giyotinle "taze" kesilen kafaları meydanlardan toplar olmuşlar. Elbette bu dönemlerde incelenen beyinler -savaş alanlarında erkekler bulunduğu için- hep erkek beyinleri olmuş.

Başlarda çakmak taşlarıyla incelenen beyin, teknolojinin gelişmesiyle birlikte, çalışırken bile görüntülenebilir, incelenebilir hale geldi. Araştırma teknolojileri değişse de incelenen beyin cinsiyeti 1970'lere kadar değişmedi. Kadın beyni çok rağbet görmedi. Boyutunun küçük olması, daha hafif olması ya da adet döneminde değişen hormonlar -dolayısıyla veriler- gibi sebeplerle, erkek araştırmacılar tarafından incelenmeye değer görülmedi.

Son 20-30 yıldır genellikle kadınların yürüttüğü çalışmalarda kadın beyni de incelenmeye ve yorumlanmaya başlandı. Bununla beraber şimdiye kadar kabul gören bazı değerlendirmeler ispatlanmaya, bazıları ise çürütülmeye başlandı. Örneğin -vücut ağırlığı gibi farklılıklar göz önünde bulundurularak yapılan hesaplamalarda bile- kadın beyninin erkek beynine oranla neredeyse %9 daha küçük olduğu doğruydü. Ne var ki beyindeki hücre sayıları erkek ve kadında aynıydı. Yani kadınların kafataslarının içinde, beyin hücreleri daha yoğun ve sıkıştırılmış olarak bulunuyordu. Böylece 19. yüzyıl boyunca hakim olan "beyin hacminin zihin kapasitesi ile ilgili olduğu"

görüşü tamamen çürütülmüştü.

Fark Nerede Başlıyor?

Aslında insan türünün dışısında ve erkekinde eşit sayıda olan otuz bin genin %1'inden daha azı cinsiyetler arasında farklılıklar gösterse de, bu küçük fark her iki cinsin "kafasının farklı şekilde" çalışmasına neden oluyor. Bu fark gebeliğin sekizinci haftasında görülmeye başlanıyor. Her ne kadar bebeğin beyin hücreleri onun cinsiyetine ait kromozomlar (erkekler için XY, kadınlar için XX) taşıyor olsa da; her iki cinsin beyni de "kadın" beyni gibi çalışıyor. Fakat 8. haftadan itibaren erkek çocuklarında salgılanmaya başlanan testosteron hormonuyla birlikte beyin farklılaşmaya, "erkeksileşmeye" başlıyor. Yine de bebeğin erkek olması tek belirleyici olmuyor. Testosteron salgısının annenin psikolojisi, beslenme biçimi, çevresel, kalıtsal nedenler gibi çeşitli nedenlerle az ya da çok olması, hatta hiç olmaması; bir erkeğin kadın beynine ya da bir kadının erkek beynine sahip olabileceği anlamına gelebiliyor.

Testosteronun devreye girmesi hafıza, konuşma, dinleme, cinsellik, saldırganlık gibi birçok konuda beyin farklılaşmasına neden oluyor. San Francisco'daki California Üniversitesi'nin Psikiyatristi

Departmanı'nda 1994 yılında bu alandaki ilk kliniklerden olan "Kadınlar için Duygudurum ve Hormon Kliniği"ni kuran nöropsikiyatr Louann Brizendine "Kadın Beyni" isimli kitabında, kadın ve erkek beyni arasındaki farklara şöyle değiniyor:

"Beynin işitme ve dil merkezlerinde kadınlar erkeklere kıyasla %11 daha fazla nörona sahiptir. Duygu ve hafıza merkezi 'Hipokampus', tıpkı konuşulan dili işlemeye ve başkalarının duygularını gözlemlemeye yönelik beyin devreleri gibi, kadınlarda daha geniştir. Bu, kadınların genel olarak duygularını ifade etmede ve duygusal olayların detaylarını hatırlamada daha iyi oldukları anlamına geliyor."

Empati ve adalet duygusunun yer aldığı İnsula'nın yanı sıra hafıza ve duyu merkezi olan Hipokampus'un kadın beyninde daha büyük ve aktif olması, kadınların karşısındaki insanın çektiği acıyı kendisinde hissederek gibi hissetmesine ya da kolayca empati kurmasına yol açıyor. Bu durum erkek beyninde farklılaşıyor, çünkü erkek beyninde daha farklı bölümler gelişmiş ve daha aktif. Brizendine "Erkek Beyni" kitabının giriş bölümünde erkek beynini şöyle anlatıyor:

"Erkek beyninde fiziksel etkinlik ve saldırganlığa ayrılmış merkezler daha

büyüktür. Erkeğin beyninin eş koluma ve bölge savunma devreleri hormonal bakımdan, buluş çağından itibaren her an kullanıma hazırdır. Ast-üst ilişkisi ve hiyerarşi, erkekler için çoğu kadının sandığından daha fazla öneme sahiptir. Erkekler aynı zamanda beyin endişeyi kaydeden ve koruyucu saldırganlığı tetikleyen en ilkel bölgesinde 'Amigdala'da daha büyük işlemcilerle sahiptir. Bazı erkeklerin sevdiklerini korurken ölüme savaşımlarının nedeni budur. Dahası, sevdiği biri duygusal sıkıntı içinde olduğunda erkek beyninin sorun çözme ve durumu düzeltme bölgesinde derhal kıvılcım çakar."

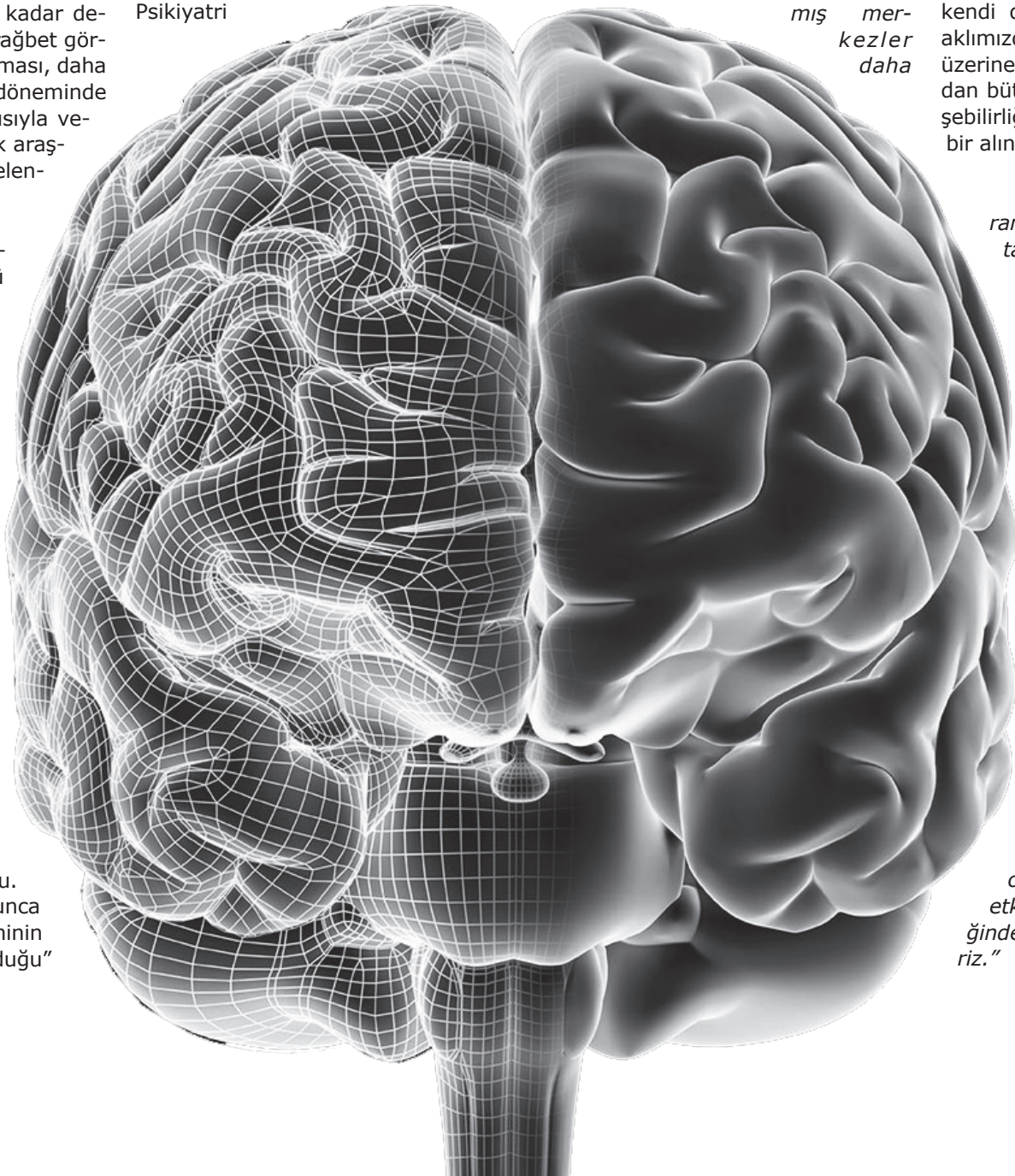
Gerçekler Gerçekten Gerçek mi?

Elbette yalnızca bu örnekler üzerinden kadın ve erkek beynini karşılaştırmak ya da bir kanıya varmanın bir gerçekliği olamaz. Ancak böylesi örnekler "bilimsel araştırmaların" nasıl bir kanaat yaratabileceğini görmek açısından birer veri olabiliyor. Bunlar gibi açıklamalar kadınların duygusal, erkeklerin şiddete meyilli olduğu "yargısını" güçlendirirken; bunların "bilimsel gerçekler" olduğu inancını pekiştiriyor olabilir mi? Belli noktalarda bu durumu "kabul ederek meşrulaştıran" bir araca bile dönüşebilir mi?

Bu araştırmaların her dönemde kendi doğrularını yeniden ürettiğini aklımızda tutarak, beyin cinsiyeti üzerine yaptığı araştırmaların ardından bütün bu verilerin değişip dönüşebilirliğini tartışan Brizendine'den bir alıntıyla bitirelim:

"...cinsiyete dayanan bu davranış biçiminin ne kadar doğuştan gelir, ne kadar sonradan öğrenilmiştir? Kadınlar ve erkekler arasındaki iletişim kopuklukları biyolojik kökenlere mi sahiptir?"

... Ama özgür irade ve politik olarak doğru davranmak adına, biyolojinin beyin üzerindeki etkisini görmezden gelmeyi deniyoruz; kendi doğamızla savaşıyoruz... Beyin her şeyden önce yetenekli bir öğrenme makinesidir. Hiçbir şey sabit değildir. Biyoloji güçlü bir etkindir ama bizi kendi gerçekliği hapsedemez. Bu gerçekliği aşmış ve kararlılığımızı hormonların ve beyin yapısı, davranışlarımız, gerçeklik algımız, yaratıcılığımız ve genel olarak yaşadığımız üzerindeki etkilerini yönetmek ve gerektiğinde değiştirmek için kullanabiliriz."

Bafra'dan Hopa'ya Karadeniz'de Kadınlık Halleri

Sirtında Sepeti, Karadeniz'de doğup büyümüş ya da yolu bu coğrafyaya düşmüş ve burada yaşayan bir grup kadını, Bafra'dan

Hopa'ya Karadeniz'deki kadınların durumunu anlatan bir kitap. Biz de Meydan Gazetesi olarak, kitabın editörleri olan Emek

Yıldırım ve Özlem Şendeniz ile bir söyleşi gerçekleştirdik.

Meydan Gazetesi: Sirtında Sepeti, Bafra'dan Hopa'ya kadar uzanan Karadeniz kadınına nasıl ele alıyor? Bize kitaptan, kadınların sırtındaki sepetin içinde ne olduğundan bahseder misiniz?

Özlem Şendeniz-Emek Yıldırım: Kitaba dair konuşmaya başladığımızdan beri Karadeniz kadınına dair varolan klişeleri, stereotipleri ve bunların bölgeye dair ortaya çıkan fikirler açısından nasıl bizi yönlendirdiği üzerine düşündük. Çıkış noktamızda bu klişeler, stereotipler oldu. Karadeniz kadınına dair kendine dair sözünün, bölgeyi bilen kadınlarca söylenmesini amaçladık. Başka bir deyişle amacımız, derinlerde yatanın su yüzüne çıkmasına ve söze dökülmesine müdahil olmaktı.

Kitabın kapağındaki kompozisyon ile stereotiplerle giriştiğimiz bu mücadeleye; aslında kadınların sırtlarından bir türlü inmeyen sepetin içindekilere dair de ipuçları vermekte. Karadeniz ve kadın: zihinlerimizdeki imgeleri direngenlik, çalışkanlık, mertlik, yüreklilik gibi sıfatlara karşılık gelmekte ama en çok da halinden memnunluğu çağrıştırıyor, bölgeye uzaktan -esasında bir hayli klişe bir Karadeniz güzellemesinin vücuda getirdiği bir romantizm çerçevesinden- bakan insana. Peki gerçekten böyle mi?

Hegemonik bir erkekliğin hakim olduğu bu zorlu coğrafyada, devletin, ucuza devşirilen emek piyasasının, mikro ve makro milliyetçiliklerin, muhafazakarlığın, ataerkinin, vb. pek çok etkenin arasında halinden memnun mu kadınlar? Bir açıdan sırtladıkları sepetlerin içinde kitabın yazılarının işaret ettiği başlıklar var belki de; aile/hane, ekonomi/geçim, toplum, kültür ve kadının elinin değiştiği yaşamın her alanı... Yazarlarımız ile birlikte, başlıkların tortu misali örttüğü o kabuk tutmuş önkabulleri kaşımaya çalıştık. Bazen durumun tasviri sunuldu bazen de

eleştirisi ama her seferinde mutlaka göze ilk görünenin altında gizlenmiş olana bakılmaya çalışıldı.

Editörlüğünü yaptığınız kitabın yazım aşaması kolektif bir emeğin ürünü mü? Kadınlar nasıl rol aldı bu aşamada?

Özlem Şendeniz: Bu kitabın iki editörü var ve ideal bir düzlemde iki editörün eşit yük paylaştıklarını söylemek gerekir. Ama burada öyle olmadı. Kitabın hazırlandığı sürecin ilk evreleri, benim hayatımda oldukça çalkantılı bir döneme denk düştü. Kitap fikri Emek'ten çıktıktan ve fikrin etrafında bizler toparlanmaya başladıktan sonra, -Barış İmzacısı olmamdan dolayı- 686 sayılı KHK ile araştırma görevlisi olarak çalıştığım İğdir Üniversitesi'nden ihraç edildim. Tüm o kargaşanın içinde Emek, yükün bana düşen kısmına da çokça el attı.

Emek Yıldırım: Yazarlarımız da öyle.

Özlem Şendeniz: Bizlere destek veren yazarlarımızın bir kısmı akademisyen ve bu nedenle daha akademik bir dille kaleme aldılar yazılarını. Bir kısmı ise bölgede yaşayan ya da yaşamış olan, kadına, hayata dair konuları kendilerine sorun etmiş kadınlar. Onların gündelik hayat pratikleri ve kadınlık deneyimleri üzerinden kaleme aldıkları yazılarını okumak ise bambaşka bir tat bırakıyor insanda.

Emek Yıldırım: Sonuçta yazarlarımız yazıları ile katkıda bulunarak, kolektif bir emeğin sonucunda ortaya çıkan bu oto-etnografik eserin değerli ve ayrılmaz birer parçaları oldular.

Özlem Şendeniz: Ve aslında kitap sayesinde çıktığımız bu yolculuk, belki bütün yolculuklar gibi, öncelikle bize kendimize dair bir şeyler söylerken aynı zamanda kolektif bir

emek sürecinin işleyişine dair de çok şey öğretti.

Kitabın yaşadığımız erkek egemen sistemde aşına olduğumuz "Karadeniz erkeği"ne, o coğrafyanın ataerkil ve muhafazakar algısının kadınların üzerindeki etkilerine dair bir sözü var mı?

Özlem ve Emek: Genel olarak antagonistik algılamalara yatkın bir düşünce sistemimiz var. İyi-kötü, kadın-erkek gibi. Seviyoruz bu tür düalizmlerin sağladığı genelleme kolaylığını. Bu yatkınlıktan yola çıkarak Karadeniz kadınından söz ettiğimizde, haliyle birebir Karadeniz erkeğinden söz etmesek bile onun hep orada olduğunu, arka fonda daima yer aldığını ve kitabın peşinde olduğu bakış açısına eşlik ettiğini söylemek pek de yanlış olmayacaktır. Bir kere, bütün yazılar en başta kadınlara dair lakin diğer yandan bu çalışma yalnızca kadınları bir laboratuvar ortamına çekip başka hiçbir değişken olmadan, sadece -ceteris paribus- kadınlara odaklanarak anlatmıyor onları. Kadınları öne alarak, onların deneyimledikleri yaşamı algılamaya, sözlerini seslendirmeye çalışıyor. Sözgelisi, başka bir örneği ile karşışmanın pek mümkün olmayacağı, Karadeniz kadınına bakışından seks ticareti, yabancı gelin olma ve Karadeniz'de eşcinsel bir kadın olma gibi şimdiye kadar çok da konu edilmemiş çok farklı hususlar yer alıyor bu kitapta. Bu hususları ele alan tüm irdelemeler, tüm yönleriyle Karadeniz olgusu içindeki erkeğin ve hegemonik erkekliğin konumuna dair de bir şeyler söylüyor.

Yıllar boyu HES'lere, doğanın talanına ve birçok devlet politikasına direndi Karadeniz kadını. Bu direnişlere dair kitapta bir şey bulabilir miyiz?

Özlem ve Emek: Elbette bulabilirsiniz. Birebir olarak da Nazlı Demet Uyanık Arhavi'nin Atmaca

Kadınları adlı çalışmasında, bize Arhavi HES direnişinin içinden sesleniyor. Bir yanıyla, özyaşam anlatısı da sayılabilecek olan yazısında direniş deneyimi ve HES projesinin onlara hissettirdikleri ile birlikte harmanlıyor doğaya ve verdikleri mücadeleye olan bakışını.

Kitabın yazılma kararından hazırlandığı güne kadar paylaşmak istediğiniz bir deneyim oldu mu?

Özlem Şendeniz: Bu kitap benim için oldukça özel, bir kısmı ihraç edildiğim döneme düşen bir hazırlık süreci var. Hem ilk editörlük deneyimimiz olması açısından hem Karadeniz'de kadının ahvaline dair söz üretme fırsatını da sağladığı için, hem de dayanışmanın bir başka boyutunu bana yaşattığı için Sirtında Sepeti kitabı gönlüme çok yakın bir yerde duruyor. Üretmenin sağladığı tatmin duygusunun, ötekinin sesini dinlemenin ve onu daha duyulur kılmanın önemini daha da farkına vardığımız bir süreç oldu.

Emek Yıldırım: Son dönemlerde gittikçe oryantalist ve turistik bir figür haline getirilen kadınların gerçekliklerinin üstündeki örtüyü kaldırmak ve kadınların da dilleri döndüğünce kendilerini ifade edebileceklerini göstermek ayrı bir keyif verdi bu süreçte. Şimdiye kadar hep erkeklerin dilinden, sesinden, kaleminden anlatılan Karadeniz kadını dile geldi, bu kitapta kendini kendi anlattı. Böylece de içinde yaşadığımız bölgeye dair gözümüzün önünde olandan daha fazlası olduğunu gördük: Kadınların kendi elleriyle yaptıkları tarhananın bellek ve ekonomi ile kurduğu bağı, kıyı balıkçılığında erkek hakimiyetini, mevsimlik fındık işçisi kadınların yaşam koşullarını, taşeronda çalışan kadınların yaşam pratiklerini, Karadeniz müziğinde kadının yerini, Karadeniz dizilerinin kadına ve erkeğe dair kurgusunun anlattıklarını ve daha niceğini...

Erkeğin Dizinin Dibindeki Diziler

Özge Baltacı

Akşam olur. Yorgun argın eve döndüğümüzde ya da gün boyu evin içinde dönüp durduktan sonra "mola saatimiz" geldiğinde, azıcık kafa dağıtmak için açarız televizyonu. Şimdi dizi zamanıdır.

Başlar bir dizi, ardından bir dizi daha, üstelik her gün bir yenisi. Elbette hepsinde de kendisine yüklenen toplumsal cinsiyet rolleriyle dikkat çeken kadınlar...

Cefakar anne rolünde görürüz bir dizide **kadını**. Kaybettiği eşinin yasını tutan, yaşamını tek başına büyütmek zorunda kaldığı çocuklarına adayan... Yemek, temizlik, çocuk, iş ve ek işlerle geçer günleri. Sonunda hastalığına yenik düşerek hiç sevmediği annesinin evine sığınmak durumunda kalır. Çaresiz bir kadın...

Kadınlar için "cadı" derler ya hep, dizilerde mutlaka bu kadınlar-
dan en az bir tane olmalıdır. Tüm kötü özellikleri karakterinde barındıran kadın, yetiştirme yurdunun müdiresi olarak çıkar karşımıza. Bu yetiştirme yurdunda büyüyen **kırgın çiçekler**, müdürün acımasız entrikalarına maruz kalırlar. Üstüne üstlük tüm bu kötülöklere kılıflar uydurulmaktadır.

Sözde onu çok seven erkeğin türlü işkence sahneleriyle doludur başka bir dizi; kırılan kemikler, dökülen kanlar... Katlanır kadın bunlara, ne de olsa tek çocuğuyla ortada kalmamalıdır. Sonra karşısına başka bir erkek çıkar, kadın ilk erkekten kurtulmak için ona sığınır. Bu koşullarda elbette **sen anlat karadeniz** yerine "yaşadıklarını sen anlat kadın" demezler.

İstanbul gelinin en yakın arkadaşı çıkar sonra ekrana; başlangıçta "normal" bir evliliği olan, zamanla erkek şiddetiyle karşı karşıya kalan bir kadın. Ancak erkek öylesine zor bir hayat yaşamış, çocukluğu öylesine travmalı geçmiştir ki davranışları meşru görülür. Hasta olduğu için terapi görür. Ve kadın, erkeğin iyiliği için yaşanan her şeyi unuttur.

Gerçekten uzak yaşamlar, lüks arabalar, milyarlık villalar, evlerinin içinde ince topuklu ayakkabılarıyla yürüyen ve asla makyajsız görünmeyen kadınlar vardır bir de. Birbirleriyle yarışarcasına sürekli kötülük yapmaktadırlar. Çok yakın arkadaş olan ama her an **ufak tefek cinayetler** işleyecekmiş gibi görünen "düşman kadınları" izleriz.

Dizinin başlarında rock yıldızıyken abisinin ölümüyle mahallenin gelecekteki çete liderine dönüşen bir erkekle evlenen bir kadın vardır dizide. Mafyatik romantik bu erkek, kadını "kendi yaşantısından korumak" için terk eder, "gerektiğinde" kapısına iki koruma diker, kadın boşanma davası açtıyındaysa kadının avukatını tehdit dahi eder ve kadın sonunda pes eder. Yani kadını yeterince taciz ve tehdit eden erkek kazanır erkeklik **çukurunda**.

Mafya dizileri bitmek bilmez. Kaba hareketleri olan, etrafa hakaretler yağdıran, yanında çalışan erkekleri küçümsemek için "hanımlar" diyerek seslenen bir erkek, karşımıza dünyanın en büyük kahramanıymış gibi çıkar... Birden fazla kadına "sahiptir" ve kadınlara bu durum kabullendirilmiştir. Bu dizideki **eşkiye dünyaya hükümdar olmaz**, kadınlara hükümdar olmuştur adeta.

Yaşamın her alanında kadına yönelik şiddetin bin bir görünümüyle karşı karşıyayız. Bu dizilerde kadınlık rolleri kurgulanırken de toplumda zaten var olan cinsiyetçi kabullerden yola çıkılıyor. Ve dizi sektörü öyle enteresan bir pazar ki karakterler ve roller değişiyor görünse de her hafta benzer hikayeler iş yapıyor.

Diziler, günbegün büyümekte olan şiddeti toplumsal cinsiyet sorunu değil de kadınlık sorunu gibi göstermeye çalışıyor. Yaşamlarımızı çalarken bizlere toplumsal cinsiyet rollerini böylesine dayatan devlet, erkektir. Devletlerin adaletinin katili-tecavüzcüyü mahkemelerde akladığı gibi devletin medyası da dizilerle onları koruyup meşrulaştırmaktadır. Biz kadınları mutfak robotu yerine koyan, evlenip anne olmayı zorunluluk gibi gösteren, kadınların birbirine düşman ve erkeğe muhtaç olduğu algısını bizlere dayatan medya da erkektir. Dolayısıyla erkeğin dizinin dibinde olan sadece dizilerdeki kadınlar değil, dizilerin kendisidir.

İTÜ Taşkıyla Kampüsü'nde, 11 yıldır bütün baskılara rağmen bir kulüp olarak varlığını sürdüren Taşkıyla Sahnesi ile okul içinde dağıtılan "Müzik Haramdır" bildirimlerinin ardından başlayan ve kapatılma tehdidine kadar varan süreci konuştuk.

Meydan Gazetesi: Merhaba arkadaşlar, Taşkıyla Sahnesi ile nasıl tanıştınız? Ne kadar zamandır birlikte tiyatro yapıyorsunuz?

Cansu: 2010'da İTÜ'de peyzaj mimarlığına girdim. 2012 senesinde Taşkıyla Sahnesi'nde tiyatro yapmaya başladım. Bu sene Taşkıyla'da 6. yılım ama 2 sene önce İTÜ'yü bırakıp bölüm değiştirdim. İstanbul Üniversitesi'nde Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji bölümüne geçtim. Taşkıyla'da ise tiyatro yapmayı sürdürdüm.

Merve: Ben Boğaziçi üniversitesindeyim. Sakıp Sabancı Anadolu Lisesi'nde okurken Taşkıyla Sahnesi'ni takip ediyordum, oyunlarını izliyordum. Üniversiteye geçtimde orada tiyatro yapmaya karar verdim. Taşkıyla'da 2 yıldır tiyatro yapmayı sürdürüyorum.

Şu sıralar topluluğunuzun kapatılması gündemde fakat 2008 yılında da Taşkıyla'nın böyle bir süreci oldu. Biraz bunlardan bahsedebilir misiniz?

Cansu: Taşkıyla sahnesi 11 yıl önce kurulan bir kulüp. Sanat Tarihi bölümündeki hocaların da desteğiyle kuruldu. O dönemde sahnesi ve kulüp odası yoktu. Konuyla ilgili hep yönetimden biriyle iletişime geçmeye çalıştık. Her zamanki gibi oyalandı, geçiştirildi. Taşkıyla sahnesi o sene mimarlık fakültesini anlatan, kendi yazdıkları bir oyun oynadı. Sahnesi olmadığı için proje sınıflarına girip sıraların üzerini, boş koridorları kullanarak kendi derdini anlatmaya çalıştık. Bir yandan yazarların oyunlarını oynadı ama fakülteyle olan

bağını koparmayıp o fakültede yaşananları gündem etmeye çalıştık. Bu çabalarından sonra, Taşkıyla bir oda kazandı. Bir yandan da bir sahnemiz olabilir mi diye düşündük. 8 yıl böyle geçti diyebilirim. Habitat holünde izinli bir şekilde çalışıyorduk. Bir sabah gittik cam sınıflar yapılmış. Bizde dekanlığa çıktık "Bize neden sormadınız?" dedik. Dekan, buna içerlendi ve "Size neden soracağım" dedi. Biz de o günden sonra eylemliliklerimizi arttırdık. Fakat bu bize bir kazanım getirmedi. Elimizden orası da gitti. Biz de 2. kattaki bir sınıfta prova almaya başladık ve bugüne kadar orada prova yapmaya devam ettik.

Merve: Bu sene, okuldaki mescit küçük geldiği için kulüp odasıyla birleştirmek gerektiğini, odamızı bu nedenle boşalttıklarını söylediler. Sonra da dediler ki "Dışarıda bir konteynir var, onu alabilirsiniz." Konteynirin verilmesini beklerken bu olay oldu, okulun içerisinde "Müzik haramdır" bildirimleri dağıtıldı.

Müzik haramdır bildirimleri dağıtıldıktan sonra nasıl bir tepkiye yol açtı?

Merve: İlk tepki İTÜ Konservatuvar öğrencilerinden geldi. Sonrasında biz de Taşkıyla Kampüsü'nde olanlar müzik yapalım diye düşünerek Ortabahçe'de müzik yaptık. Bu eylemi yaptık -bu arada eylemi İTÜ'lü öğrenciler olarak yaptık ama Taşkıyla Sahnesi'nden olanların çoğunluğu vardı- sonrasında hafta yeniden çağrısıyla, fotoğraf/ videolarını çekip sosyal medyaya yükledik. Ardından bizi dekan ve yardımcısı çağırdı, "Yanlış beyan var, okulun içinde böyle bir bildiri dağıtılmadı, bu bildiri Ayazağa metrosunda dağıtıldı. Okulda lokum dağıtıldı, bunu düzeltin, izinsiz etkinlik ve eylem yapamazsınız, keşke izin alsaydınız" dedi, sanki izin istesek verecekmış gibi. "Bakın size yer veriyoruz bunu unutmayın, dışarıdan gelen üyeleriniz var bakın..." şeklinde, yapılan eylemler gerekçesiyle tehdit edildik.

Aslında bir yıldırma politikası ile karşı karşıyasınız. Süreç nasıl devam etti?

Merve: Biz müzik yapmayı sürdürdük, güvenlikler fotoğrafımızı çektiler. İTÜ öğrencisi olan iki kişi fotoğraf çekilmesine tepki gösterince, bu iki arkadaş ve güvenlik arasında gerilim oldu. Bizim dışarıdan gelen üyelerimiz de oradaydı, kimse yoktu diyemeyiz, dememize gerek de yok. Taşkıyla Sahnesi üyeleri olarak gerilimi yatıştırmaya çalışmamıza rağmen dekanlık, bize "Siz İTÜ'de karışıklık çıkarıyorsunuz, aranızda Taşkıyla'nın adını kirletenler var. Bu şekilde devam edemezsiniz" dedi.

Cansu: Dönem arası bitince dekanlık bize bir liste göstererek kesin talimat geldiğini, İTÜ'lü olmayan beş kişinin bundan sonra Taşkıyla'ya gelebileceğini söyledi. Biz de bu isimler nasıl bir hukuki süreçle dekanlığa gitmiş diye araştırdık. Önce "Aranızda Taşkıyla'nın ismini kirletenler var, dışarıdan gelenleri almayacağız" sonra "Dışarıdan gelen üyeleriniz amaçları dışında bir faaliyette bulunarak eylem yapmışlar, dışarıdan öğrenci almaya çağız" dediler. Biz amaç dışı faaliyet "müzik yapmak mı?" deyince "Dışarıdan gelen iki kişi eylemde güvenlikle tartışmada bulunmuş, bu yüzden girişlerine izin verilmeyecek" dediler. Yalnız o iki arkadaşımızın kim olduğunu biliyoruz, eyleme destek için gelen İTÜ'lü öğrenciler ayrıca bizim gruptan değiller. Taşkıyla'ya normalde saat 17.00'den sonra herkes ziyarete gelebilir ancak biz "Siz tiyatroculardansıyorsunuz" denilerek içeri alınmıyoruz.

Bu süreçte çok güzel bir dayanışmayı öğrendi, farklı tiyatro toplulukları ve pek çok kişi Taşkıyla ile dayanışma gösterdi. En son Taşkıyla binasının önünde bir eylem gerçekleşti. Bu sizde nasıl bir motivasyon yarattı?

Cansu: Tüm bu süreç demotiv edici. Tiyatro yapmak ve bunu Taşkıyla'da yapmak istiyorum. Ama

şu an bunu yapamıyorum. Böyle bir süreçte iletişim kurduğumuz tüm grupların desteğini almak, biz de bu sorunları yaşıyoruz diyerek dayanışma göstermesi bizi çok mutlu etti. Sorunumuzu duyurabilmenin ve dert ortakları olmamızın çok olumlu etkilerinin olduğunu düşünüyorum.

Merve: Taşkıyla kapatılıyor olsa da aslında Taşkıyla sahnesi şimdi açılıyor. Bunlar oyun dönemine girerken ilk kez yaşadığımız şeyler değil. Şimdi oyun çalışıyor olmamız gerekiyordu. Bunun kaygısını taşıırken, okul zaten bizi desteklemiyorken, mekan ve bütçe vermiyorken bir de bu gelişmeler olunca gerçekten demotive oluyoruz. İTÜ Diyalektik, Cinsarı, Sosyal Bilimler gibi toplulukların da etkinliklerine izin verilmiyor, onlar da bürokrasiyle oyalanıyor. Bir araya gelip konuştuk, ne yapabileceğimizi düşünüyoruz. Üniversiteler arası bir etki de oldu, dayanışma videoları çekildi. Bir yandan burukluk var ama mücadele, yalnız olmadığımızı hissettirdiği için motive edici.

Peki siz nasıl devam edeceksiniz? Belki baskının boyutu değişecek ama bu hep karşınıza çıkacak bir şey sonuçta. Hangi oyuna hazırlanıyordunuz, nasıl prova yapıyorsunuz?

Taşkıyla: Bu yıl faşizmin konu edildiği Bindermann ve Kundakçılar oyununu çalışıyorduk. Güzel denk geldi diyebiliriz. Kadıköy Theatron, 26A Atölye, Cerrahpaşa sahnesi mekansal açıdan destek veriyorlar. Biz şuan dayanıştığımız diğer kulüplerle toplantılar alıyor, sıkıntılarımızı paylaşıyoruz. Aslında güzel bir örgütlülük işliyor bu süreçte. Önümüzdeki günlerde açık prova alacağız, tabii dışarıdan katılım olamayacak ama İTÜ'nün kendi öğrencileriyle dertlerimizi, sıkıntılarımızı bu şekilde paylaşmayı sürdüreceğiz, son olarak ne olursa olsun, oyunu da çıkaracağız.

Meydan Gazetesi olarak teşekkür ediyoruz.

TECAVÜZ

Didem Deniz Erbak
derbak@meydangazetesi.org

Franca Rame bir hikaye anlatıyor bize. Tanıdığımız, çok yakından bildiğimiz bir hikayeyi anlatıyor. Yüzlerce, binlerce, milyonlarca kadının yaşadığı bir gerçeği anlatıyor. Sadece kadın olduğumuz için her an yaşanabilecek bir olayı oyunlaştırıyor. Bu oyunun adı TECAVÜZ.

Bu oyunda yedi tecavüzcü var. Dört erkek, bir doktor, bir polis, bir yargıç. Ve tecavüze uğrayan bir kadın. Kadın bir sandalyenin üzerinde oturuyor.

doktor: küçük hanım ya da bayan; tecavüz süresince sadece acı mı duyduz yoksa bir çeşit tad aldınız mı? yani bir tür tatmin?

polis: böyle bir sürü erkekle, sanırım 4 kişi, hep beraber, böylesi sert bir tutkuyla, onlardan hoşlanıp onları umutlandırmadınız mı yani?

yargıç: hep pasif miydiniz yoksa bir noktada olaya katıldınız mı?

doktor: tahrik oldunuz mu? kaç kez?

karşı taraf avukatı: ıslandınız mı?

yargıç: sizin ağlayıp inlemeleriniz, tabii acı çektiğiniz için, ama acaba bir çeşit boşalmanın etkisiyle diye düşünülebilir mi?

polis: boşaldınız mı?

doktor: orgazm oldunuz mu?

avukat: evetse kaç kez?

Oyunda bu tipler canlandırılarak tecavüze uğrayan bir kadının başvuracağı makamların zihniyeti deşifre ediliyor. Yukarıdaki sorular bugün dahi tecavüze uğrayan birçok kadının -iğrenç bir biçimde- maruz kaldığı sorular.

Oyunda bütün gerçeklikleriyle bir tecavüz resmediliyor. 4 erkek vahşice kadına tecavüz ediyor. Kadın tecavüzü yaşadığı mekanı, koşulları, tecavüzcü erkekleri, tecavüz anlarını tüm ayrıntılarıyla anlatıyor. Okudukça yüzümüzdeki ifade değişiyor. Duygularımız tanımlaması zor bir hale geliyor. O anı yaşıyor gibi hissediyoruz. Anlatan kadın ve anlatırkenki cesareti bizi hayret içinde bırakıyor. Nefret ediyoruz bunu yapanlardan, içimizde büyük bir öfke belirliyor. Kadının anlatışında hiçbir çaresizlik görmüyoruz. Kadın aksine özgüvenli, gözlerinden yaş süzülüyor fakat dik duruyor. Sandalyede oturan o küçük kadın anlattıkça, kocaman bir "dev"e dönüşüyor. Şimdi bu kocaman kadını bir tanıyalım.

1970'li yılların İtalya'sındayız. Kadın karakterimiz bu yıllarda devrimci mücadelenin içerisinde yer alıyor. Ezilen işçilerle beraber sokaklara çıkıyor, kadın mücadelesinin tamamıyla içinde yer alıyor. Bu nedenle tutuklanıyor, tutukluken işkence görüyor. Serbest bırakılmasının ardından 9 Mart 1973 günü, yani 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nden bir gün sonra 5 faşist erkek tarafından kaçırılıyor. Bir karavana hapsedilip işkence görüyor. Türlü işkencenin ardından 5 erkeğin aynı anda tecavüzüne uğruyor. Ardından karanlıkta bir parka atılıyor.

Anlatılanlar oyun değil aslında. Anlatılanlar tamamen gerçektir. Tecavüze uğrayan kadın ise bu gerçeği oyunlaştıran "kocaman" kadın Franca Rame idi. Şöyle söylüyor Franca: "Olaydan sonra eve döndüğümde kaçırıldığımı ve dayak yediğimi söyledim. Tüm olanları anlatamadım, susuyordum. Dario ile beraberken de... Evdekiler ne olduğunu anlamıştı ama sormaya ve cevabı duymaya cesaretleri yoktu. İçimde hep o şey vardı. İçimi kemiren o anı. Psikiyatriste gitmek istemedim, kimseyle konuşmak, kimseye anlatmak istemiyordum. Sonra bir gün oturdum ve yazmaya koyuldum. Cinsel tecavüz yasası tartışılmaya başlandığında, artık yazdığım oyunu oynamam gerektiğini farkettim. Oyunu prova edemiyordum. Bir kaç replik sonrası ağlama krizine tutuluyordum. İlk gösteri Pisa'da olmuştu. Uyanış'ı bitirmiştik. Sahnede tek bir sandalye vardı. Sahneye hiçbir şey söylemeden girdim ve oyunu neredeyse tek nefeste sonuna kadar oynadım. Oyunu tüyler ürpertmek için değil, olayı yansıtip bu "şeyi" yaşamış diğer kadınlara yardım etmek ve yüreklendirmek için oynadım."

Oyunu okuyalım. Anlatılanları yaşarcasına hissedelim. Bu olayı yaşayan diğer kadınları yüreklendirmek için her defasında yeniden yaşamak pahasına tecavüzü oyunlaştıran ve oynayan kocaman yürekli, cesur kadına Franca'ya teşekkür edelim.

Ben Senim Sen Bensin

*Hüznün de benim, sevincin de
Ah çektiğin sitemin benim, haykırdığın öfken de
Yalnızlığın benim, beraberliğin de
Suskunluğun benim, çığlığın da
Bitecek açlığın benim, bitmeyen tokluğun da
Varlığın da yokluğun da benim, yoksulluğun da
Talan edilen bedenim benim, ruhun da
Kararın benim, kararsızlığın da
Adaletin benim, kurtuluşun da
Tutsaklığın benim, özgürlüğün de
İçine düştüğün çaresizliğin benim, çıkacak umudun da
Korkun benim, cesaretin de
Bu düzeni yıkacak olan benim, yaratacak olan da
Ben kadını, ben mücadeleyim
Ben senim, sen bensin
Biz şimdi şu anda devrimiz*

Beraberce 8 MART'a

Anarşist Kadınlar olarak, 4 Mart Pazar günü Bakırköy "8 Mart Dünya Kadınlar Günü" mitinginde, 8 Mart Perşembe günü "Gece Yürüyüşü"nde buluşuyoruz. İsyanimızı haykırmak için sokaklara çıkıyoruz. İsyanı birlikte büyütelim, sen de gel!

ANARŞİST KADINLAR

Anarşist Kadınlar

